

การศึกษาเจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะของครูที่ใช้คู่มือ
การประเมินการปฏิบัติการสอน

ปริญญานิพนธ์
ของ
อริภัทร สายนาค

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย
มกราคม 2543
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การศึกษาเจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะของครูที่ใช้คู่มือ
การประเมินการปฏิบัติการสอน

บทคัดย่อ
ของ
อริภัทร สายนาค

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย
มกราคม 2543

๑๑ ส.ค. 2543

อิทธิพร สายนาค. (2543). การศึกษาเจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะของครูที่ใช้คู่มือการ
ประเมินการปฏิบัติการสอน. ปรินทิฟิเคชัน กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิต-
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม : รองศาสตราจารย์ ดร.ภรณ์
คุรุรัตน์, รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญนนท์พงษ์.

การศึกษานี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบเจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะของครูที่
วางแผนการสอนร่วมกับเพื่อน ของครูที่วางแผนการสอนด้วยตนเอง ที่ใช้คู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอน
และของครูที่สอนแบบปกติ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานี้ คือ ครูที่สอนอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา
2542 ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 60 คน โดยวิธีสุ่มอย่างง่าย แล้วจับสลาก
อีกครั้งเพื่อกำหนดให้เป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลอง 1 เป็นครูที่วางแผนการสอนร่วมกับเพื่อน ที่ใช้คู่มือการ
ประเมินการปฏิบัติการสอน กลุ่มทดลอง 2 เป็นครูที่วางแผนการสอนด้วยตนเอง ที่ใช้คู่มือการประเมินการ
ปฏิบัติการสอนและกลุ่มควบคุม เป็นครูที่สอนแบบปกติ ใช้เวลาในการทดลอง 8 สัปดาห์

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษานี้ คือ คู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอนและแบบสอบถามเจตคติต่อ
การจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS-PC⁺

✓ ผลการวิจัยพบว่า

1. เจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะของครูที่วางแผนการสอนร่วมกับเพื่อน ก่อนและ
หลังการทดลอง การใช้คู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอนแตกต่างกัน โดยหลังการทดลองครูมีเจตคติต่อ
การจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001
2. เจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะของครูที่วางแผนการสอนด้วยตนเอง ก่อนและหลัง
การทดลอง การใช้คู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอนแตกต่างกัน โดยหลังการทดลองครูมีเจตคติต่อการจัด
กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001
3. เจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะของครูที่สอนแบบปกติ ก่อนและหลังการทดลอง
แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
4. เจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะของครูที่วางแผนการสอนร่วมกับเพื่อน และของครู
ที่วางแผนการสอนด้วยตนเอง ที่ใช้คู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอน หลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

เจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะของครูที่วางแผนการสอนร่วมกับเพื่อน ที่ใช้คู่มือ
การประเมินการปฏิบัติการสอนและของครูที่สอนแบบปกติ หลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติที่ระดับ .001

เจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะของครูที่วางแผนการสอนด้วยตนเอง ที่ใช้คู่มือการ
ประเมินการปฏิบัติการสอนและของครูที่สอนแบบปกติ หลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่
ระดับ .001

A STUDY OF TEACHERS' ATTITUDE IN TEACHING RHYTHMIC MOVEMENT
ACTIVITIES USING TEACHING ASSESSMENT HANDBOOK

AN ABSTRACT
BY
ATIPAT SAINAK

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree in Early Childhood Education
at Srinakharinwirot University
January 2000

Atipat Sainak. (2000). A Study of Teachers' Attitude in Teaching Rhythmic Movement Activities Using Teaching Assessment Handbook. Master thesis, M.A. (Early Childhood Education). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University . Advisor Committee : Assoc. Prof. Dr. Poranee Gururatana, Assoc. Prof .Dr. Booncherd Pinyoanunpamong.

The purpose of this study was to compare teachers' attitude in teaching rhythmic movement activities.

The sample was preschool teachers teaching Kindergarten Two, first semester of the 2000 academic year in primary schools of, Bangkok Metropolitan. Derived from simple random sampling were 60 teachers divided into three groups. In the first group, each pair of teachers developed the lesson plans using Teaching Assessment Handbook. In the second group, each teacher developed the lesson plans by herself using Teaching Assessment Handbook. The control group developed the lesson plans without Teaching Assessment Handbook. The experiment was carried out during 8 consecutive weeks.

The instruments of this study were Teaching Assessment Handbook, and Questionnaire on Attitude in Teaching Rhythmic Movement Activities. The data were then analyzed using SPSS – PC⁺

The results were as follows :

1. After the experiment, attitude in teaching rhythmic movement activities of teachers developed the lesson plans using Teaching Assessment Handbook had higher scores in teachers' attitude with significant difference at .001 level.

2. After the experiment, attitude in teaching rhythmic movement activities of each teacher developed the lesson plans by herself using Teaching Assessment Handbook had higher scores in teachers' attitude with significant difference at .001 level.

3. After the experiment, attitude in teaching rhythmic movement activities of teachers developed the lesson plans without Teaching Assessment Handbook had less scores in teachers' attitude with no significant difference.

4. Attitude in teaching rhythmic movement activities of the first and the second groups were significantly different at .001 level.

Attitude in teaching rhythmic movement activities of the first and the control group were significantly different at .001 level.

Attitude in teaching rhythmic movement activities of the second and the control group were significantly different at .001 level.

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

การศึกษาเจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะของครู
ที่ใช้คู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอน

ของ

นางอริภัทร สายนาค

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วัฒนาภรณ์)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

.....ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร. ภรณ์ คุรุรัตน์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สิริมา ภิญโญนนตพงษ์)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(อาจารย์สุภาพร ธาระขันธ์)

ผลงานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนจาก สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร
ประจำปีงบประมาณ 2542

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณา ความช่วยเหลือ การให้คำแนะนำอย่างยิ่ง จาก รองศาสตราจารย์ ดร. ภรณ์ ศุภรัตน์ รองศาสตราจารย์ ดร. บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์ ประธานและ กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สิริมา ภิญโญนนตพงษ์ อาจารย์สุภาพร ณะชานันท์ กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติมที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ช่วยเหลือแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ให้บรรลุ ผลสำเร็จด้วยดี ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาและขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์วัฒนา ปุญญฤทธิ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ขวัญฟ้า รังสิยา- นนท์ อาจารย์ณัฐนันท์ คัมภีร์ภัทร อาจารย์อารี เกษมรติ อาจารย์สมจิตต์ สุวรรณวงศ์ และอาจารย์พิมพ์ภา- คงรุ่งเรือง ที่ได้กรุณาตรวจสอบและให้คำแนะนำในการแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทดลองและเก็บข้อมูล

ขอกราบขอบพระคุณคณะครูชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครที่กรุณาให้ความสะดวก และให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการศึกษาทดลองครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์แผนกการศึกษาปฐมวัยทุกท่าน ที่ได้กรุณาอบรมสั่งสอนให้ความรู้ ขอบคุณพี่ ๆ เพื่อนนิสิตปริญญาโทสาขาการศึกษาปฐมวัยและขอขอบพระคุณอีกหลายท่านที่มีได้กล่าวนามใน ที่นี้ ที่มีส่วนช่วยในการจัดทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ให้เสร็จสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

คุณค่าและประโยชน์ของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณของบิดามารดาที่ได้ อบรมเลี้ยงดูและพระคุณครูอาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แก่ผู้วิจัย

อริภัทร สายนาค

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
✖ จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	3 2
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	4
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4 3
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6 5
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับคู่มือการสอน.....	6 6
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหวและจังหวะ.....	10 6
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตคติ.....	23 9 11
สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า.....	34 16 16
3 การดำเนินการวิจัย.....	35 15
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	35
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	35
การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง.....	35
แบบแผนการทดลองและการดำเนินการทดลอง.....	37 14
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	39 15
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	40
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	40
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	40

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	45
จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	45
สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า.....	45
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	45
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	46
วิธีดำเนินการทดลอง.....	46
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	47
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า.....	47
อภิปรายผล.....	48
ข้อสังเกตที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า.....	54
ข้อเสนอแนะทั่วไป.....	55
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	55
บรรณานุกรม.....	57
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก ตัวอย่างคู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอน.....	63
ภาคผนวก ข ตัวอย่างแบบสอบถามเจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ.....	86
ภาคผนวก ค รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือในการทดลอง.....	90
ภาคผนวก ง รายชื่อโรงเรียนในกลุ่มตัวอย่าง.....	92
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	95

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	แบบแผนการทดลอง.....	37
2	ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานเจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหว และจังหวะของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม ก่อนและหลังการทดลอง.....	41
3	การเปรียบเทียบคะแนนเจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะของกลุ่ม ตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม ก่อนการทดลอง.....	42
4	การเปรียบเทียบคะแนนเจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะก่อนและ หลังการทดลองของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม.....	42
5	การเปรียบเทียบคะแนนเจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะของกลุ่ม ตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม หลังการทดลอง.....	43
6	การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของคะแนนเจตคติต่อการจัด กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม หลังการทดลองเป็น รายคู่.....	44

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 องค์ประกอบของเจตคติ.....	25
2 ภาวะสมดุลและไม่สมดุล.....	28

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับเด็กวัย 3 - 6 ปี โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมเด็กให้มีความพร้อม ทั้งด้านร่างกาย สังคม อารมณ์ จิตใจ และสติปัญญา ประสพการณ์ต่าง ๆ ที่เด็กได้รับจะมีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างความพร้อมและการพัฒนาในขั้นต่อไป รัฐบาลได้ตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาระดับนี้ จึงได้กำหนดนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กระดับก่อนประถมศึกษาไว้ในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ตั้งแต่แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (2515-2519) จนถึงปัจจุบัน ซึ่งหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ได้เริ่มเข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาระบบการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตลอดชีวิตของแต่ละบุคคล (คณะกรรมการการปฏิรูปการศึกษา. 2521 : 6)

กรุงเทพมหานครเป็นหน่วยงานหนึ่งที่ทำเนียบการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2529 ซึ่งมีความจำเป็นยิ่งสำหรับพัฒนาการในชีวิตเด็กและเป็นการปูพื้นฐานที่สำคัญต่อการพัฒนาคนให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพในอนาคต (สำนักการศึกษา. 2531 : 2) โดยกำหนดวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา เพื่อให้เด็กของกรุงเทพมหานครได้รับการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าเรียนในชั้นประถมศึกษา ตลอดจนช่วยเหลือเด็กกลุ่มด้อยโอกาสให้ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างกว้างขวาง กรุงเทพมหานครจึงได้เร่งขยายการศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษาและพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ (สำนักการศึกษา. 2539 : 6) แต่จากการประเมินแผนพัฒนาการศึกษากรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 4 (2536 - 2540) พบว่า มีปัญหาบางประการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ ประสิทธิภาพของครู อาจารย์ และผู้สอนที่ยังไม่เปลี่ยนพฤติกรรมทางการสอน การจัดประสบการณ์และกิจกรรมการเรียนการสอนไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของการพัฒนาการศึกษา (สำนักการศึกษา. 2541 : 89)

ทั้งนี้เนื่องจากครูซึ่งเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญและมีอิทธิพลต่อการพัฒนาคุณภาพของการศึกษาเป็นอย่างมาก การเรียนการสอนจะบรรลุเป้าหมายและเกิดผลดีนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับครูเป็นปัจจัยสำคัญ (อารีสันทนี. 2516 : 27) เพราะครูเป็นผู้ที่ใกล้ชิดกับเด็กมากที่สุด เป็นผู้ที่จะต้องถ่ายทอดความรู้ ค่านิยม คุณธรรมและวัฒนธรรมอันดีให้แก่เยาวชนของชาติโดยตรง บัญญัติ กุศลสถาพร (2515 : 244) ได้กล่าวถึงความสำคัญของครูว่า ครูเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในระบบการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของบราวน์ (สมชาติ เทศแย้ม. 2522 : 2 ; อ้างอิงมาจาก Brown. n.d.) ซึ่งกล่าวไว้ว่า ครูมีอิทธิพลสำคัญยิ่งกว่าสิ่งอื่นใดในการศึกษา บรรดาหลักสูตร อุปกรณ์ เครื่องใช้ต่าง ๆ จะไร้ประโยชน์ ถ้าครูไม่ช่วยทำให้สิ่งเหล่านั้นเป็นประโยชน์แก่ความเจริญก้าวหน้าของนักเรียน คุณลักษณะและพฤติกรรมของครูย่อมมีอิทธิพลต่อเด็ก ในอันที่จะช่วยเสริมสร้างพฤติกรรมที่พึงประสงค์ให้กับผู้เรียน ตลอดจนปลูกฝังทัศนคติและวินัยที่ดี ดังนั้น ครูผู้สอนซึ่งเป็นผู้ทำหน้าที่ปลูกฝัง สั่งสอน ควรรอบรู้ เข้าใจในวิธีการจัดประสบการณ์อย่างถูกต้องและมีวิธีการ โดยเฉพาะ จึงจะสามารถนำเด็กไปสู่เป้าหมายได้ (เบญจา แสงมะลิ. 2518) จึงนับได้ว่าบทบาทของ ครูเป็น หัวใจสำคัญของการพัฒนาการจัดการศึกษา เพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมาย ถ้าครูบกพร่องไปแม้ว่าองค์กรอื่น ๆ จะดีสักเพียงใดก็ตาม การจัดการศึกษาก็ล้มเหลวอย่างแน่นอน (ทวีโชค เกษมศรี. 2518 : 1) องค์ประกอบที่จำเป็นในการดำรงตนเป็นครูที่ดีนั้น เจตคติของครูจะเป็นสิ่งที่สำคัญและจำเป็นที่จะช่วยส่งเสริมในการแสดงออกของพฤติกรรม ครูที่มีเจตคติที่ดีและรักอาชีพจะมีความสนใจและเอาใจใส่ต่องานในหน้าที่การจัดการเรียนการสอน ซึ่งส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน (สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

2526 : 350) เจตคติจึงมีอิทธิพล ซึ่งทำให้เกิดความแตกต่างของความตั้งใจในการทำงาน (บรรดล สุขปิติ. 2517 : 4) ดังนั้น ครูที่มีเจตคติที่ดีในการทำงานหรือการจัดการเรียนการสอน ก็จะสามารถส่งผลให้ครูเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนไปในแนวทางที่ดีขึ้น

การสอนเป็นภาระกิจที่สำคัญของวิชาชีพครู การสอนเป็นศิลปะที่ครูแต่ละคนเลือกมาใช้ให้เหมาะสมกับสภาพการเรียนการสอน ครูที่จัดการเรียนการสอนควรเป็นผู้ที่รู้จักเลือกจัดสภาพการณ์ ประสบการณ์ หรือกิจกรรมได้เหมาะสมกับความรู้ ความสามารถ ความต้องการและความแตกต่างของเด็กเป็นรายบุคคล (กุลวดี เรืองเดช. 2512 : 4) ครูผู้สอนในระดับก่อนประถมศึกษาจึงควรเข้าใจจิตใจ พัฒนาการและธรรมชาติของเด็ก รวมทั้งเนื้อหาของกิจกรรมที่จะต้องจัดให้แก่เด็กอย่างกว้างขวาง การที่ครูจะทราบสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ได้ ครูจำเป็นต้องมีการเตรียมหรือวางแผนการสอนล่วงหน้า เพื่อให้การจัดกิจกรรมแก่เด็กนั้นมีความน่าสนใจถูกต้องและเหมาะสมกับการส่งเสริมพัฒนาการทางด้านต่าง ๆ ของเด็ก ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษานั้น ครูควรจะมีการให้การสนับสนุนและร่วมมือในการทำงาน ซึ่งจากงานวิจัยของรัสเซล (Russell. 1987 : 274) ยืนยันว่าการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน มีผลต่อความสำเร็จในการทำงานอย่างยิ่ง สตรีคแลนด์ (Strickland. 1963 : 4589 - 4599) พบว่า ความร่วมมือช่วยเหลือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้ปฏิบัติงาน ความร่วมมือให้ความช่วยเหลือจากครูใหญ่ มีผลทำให้การทำงานของครูดีขึ้น ภิรมย์ พุทธรัตน์ (2525 : 180 - 185) กล่าวว่าผู้ปฏิบัติงานที่มีความสัมพันธ์ ความรู้สึกที่ดีต่อเพื่อนร่วมงานจะปฏิบัติงานได้ดีและมีความพอใจในการปฏิบัติงานมากกว่าผู้ปฏิบัติงานที่มีความรู้สึกหรือเจตคติที่ไม่ดีต่อเพื่อนร่วมงาน ดังนั้น การร่วมมือและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน จะช่วยให้การปฏิบัติงานของครูประสบผลสำเร็จ สามารถจัดกิจกรรมและประสบการณ์ต่าง ๆ ให้เด็กเกิดการพัฒนาได้อย่างเต็มที่

ในการพัฒนาเด็กระดับก่อนประถมศึกษา เราสามารถจัดประสบการณ์ซึ่งอยู่ในลักษณะกิจกรรมต่าง ๆ การเคลื่อนไหวและจังหวะนับว่าเป็นกิจกรรมที่สามารถพัฒนาด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะด้านร่างกาย เพราะเด็กได้เคลื่อนไหวโดยใช้กล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็กและพัฒนาความรู้สึกนึกคิด การรับรู้ และเกิดการเรียนรู้ไปด้วย (ฉวีวรรณ จึงเจริญ. ม.ป.ป. : 69) การเคลื่อนไหวเป็นพื้นฐานของการทำสิ่งต่าง ๆ ได้ เช่น การ ช่วยเหลือตนเอง การสื่อสาร ตลอดจนการทดลอง การสำรวจสิ่งที่อยู่รอบตัวเด็ก ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนา สติปัญญา (ดวงเดือน ศาสตรภักดิ์. 2520 : 14) ตามทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ (ดวงเดือน ศาสตรภักดิ์. 2520 : 16; อ้างอิงมาจาก Piaget. 1969 : 145) ที่ว่าการสัมผัสและการเคลื่อนไหว (Sensory Motor) ส่งผลต่อการพัฒนาโครงสร้างสติปัญญา เวทตัน (Wetton. 1988 : 40) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะมีความสำคัญต่อการพัฒนาความเจริญเติบโตของกล้ามเนื้อ กระดูก ขนาดของร่างกาย ระบบประสาทต่าง ๆ นอกจากจะมีผลดีต่อการพัฒนาการทางด้านร่างกายแล้ว ยังมีผลดีต่อการพัฒนาทางอารมณ์ สังคม จิตใจ และสติปัญญา การเคลื่อนไหวและจังหวะ จึงเป็นสิ่งจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ ตั้งแต่แรกเกิดจนถึงวาระสุดท้ายของชีวิต ในวัยเด็กแรกเกิดจะมีการเคลื่อนไหวตามธรรมชาติ โดยไม่ต้องได้รับการฝึกจากผู้อื่น เช่น การไขว่คว้า การเดินไปมา ซึ่งเป็นการเคลื่อนไหวที่ช่วยให้เด็กมีพัฒนาการทางร่างกาย และการสื่อความหมายไปพร้อมกัน (วัลลีย์ ภัทโรภาส. 2533 : 1) กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ จึงเป็นกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมความพร้อมทางด้านร่างกาย ช่วยสร้างพัฒนาการของกล้ามเนื้อให้มีความแข็งแรง และความสัมพันธ์ในการแสดงออกจนเกิดเป็นความคล่องแคล่ว ซึ่งความแข็งแรงของกล้ามเนื้อส่งผลให้มีน้ำหนักตัวและความสูงเพิ่มขึ้น ทั้งยังช่วยเสริมบุคลิกภาพที่สง่างามอีกด้วย (ขวัญแก้ว ดำรงค์ศิริ. 2539 : 4)

การเคลื่อนไหวและจังหวะสำหรับเด็กระดับก่อนประถมศึกษา เป็นกิจกรรมที่ระบุไว้ในตารางกิจกรรมประจำวัน ตามแผนการจัดประสบการณ์ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติที่

เขียนไว้กว้าง ซึ่งทำให้เป็นการยากสำหรับครูที่จะนำไปฝึกฝน เพื่อให้สนองจุดมุ่งหมายของกิจกรรม (ศรีสุตา คัมภีรภัทร. 2534 : 3) การส่งเสริมให้ครูผู้สอน สามารถจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะได้อย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องมีการพัฒนาความสามารถของครูผู้สอน โดยมีรูปแบบและวิธีการที่ดี ซึ่งการเสริมสร้างความสามารถ ดังกล่าวนี กรุงเทพมหานครได้ตระหนักถึงความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง จึงได้จัดโครงการอบรมสัมมนาครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษาขึ้น เพื่อพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะและเจตคติในการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม ซึ่งครูผู้สอนจะต้องเป็นผู้พัฒนาตนเองให้เกิดความเจริญงอกงามทางวิชาชีพและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในสังคม เพื่อจะได้นำความรู้และประสบการณ์มาปรับปรุงและพัฒนาการสอนของตนให้ดีขึ้น (พัชร ผลิติน. ม.ป.ป. : 25) จากงานวิจัยของ ชูลี ช่วยเอื้อ (2532 : 82) พบว่า ครูอนุบาลขาดแหล่งความรู้ที่จะศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม ขาดทักษะในการนำกิจกรรมต่าง ๆ ไปปฏิบัติ และจากการติดตามผลของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2535) พบว่า ครูที่จบทางด้านการศึกษาปฐมวัยมีจำนวนน้อย มีโอกาสเข้ารับการอบรม 1 - 2 ครั้งก็หยุดการอบรม ประสิทธิภาพหรือคุณภาพของการสอนจึงไม่น่าพึงพอใจเท่าที่ควร ในการพัฒนาคุณภาพของการจัดการศึกษา จึงต้องอาศัยส่วนประกอบหลายอย่าง ได้แก่ หลักสูตรแบบเรียนและวัสดุอุปกรณ์การสอน (กุลวดี เรืองเดช. 2518 : 3) เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายทางการศึกษา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะสร้างสื่อที่ใช้เป็นแนวทางในการดำเนินกิจกรรม หลังจากได้รับการอบรม ประเภทหนึ่ง คือ คู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอน สำหรับเป็นแนวทางในการสอนหรือการจัดกิจกรรมและประเมินการสอนของครู โดยมีวัตถุประสงค์ให้ครูได้มีการวางแผนในการจัดกิจกรรม โดยศึกษาจากคู่มือก่อนการนำไปปฏิบัติ รวมทั้งได้มีการสังเกตจากการจัดกิจกรรมเพื่อนำข้อมูลที่ได้มาเป็นผลสะท้อนเพื่อการประเมิน ในการปรับปรุงวางแผนการสอนที่ดีในครั้งต่อไป

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาว่าครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร มีเจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะที่วางแผนการสอนร่วมกับเพื่อน และวางแผนการสอนด้วยตนเองที่ใช้คู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอนแตกต่างจากครูที่สอนแบบปกติอย่างไร ผลจากการศึกษาครั้งนี้จะได้ข้อเท็จจริงที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการสอนที่เหมาะสมแก่ครูและผู้ที่เกี่ยวข้อง ในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา และเป็นแนวทางในการปลูกฝังเจตคติที่ดีต่อการทำงาน เพื่อให้สามารถนำไปจัดกิจกรรมและประสบการณ์ให้กับเด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบเจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะของครูที่วางแผนการสอนร่วมกับเพื่อนก่อนและหลังการทดลอง การใช้คู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอน
2. เพื่อเปรียบเทียบเจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะของครูที่วางแผนการสอนด้วยตนเองก่อนและหลังการทดลอง การใช้คู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอน
3. เพื่อเปรียบเทียบเจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะของครูที่สอนแบบปกติก่อนและหลังการทดลอง
4. เพื่อเปรียบเทียบเจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะของครูที่วางแผนการสอนร่วมกับเพื่อน ของครูที่วางแผนการสอนด้วยตนเอง ที่ใช้คู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอน และของครูที่สอนแบบปกติ

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จะทำให้ทราบถึงข้อเท็จจริงที่เป็นประโยชน์เกี่ยวกับเจตคติของครู ที่มีต่อการพัฒนาตนเองทางด้านการสอนในการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ เพื่อให้สามารถนำข้อมูลที่ได้รับไปปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนให้เหมาะสม ซึ่งจะส่งผลต่อการจัดกิจกรรม เพื่อพัฒนาการทางด้านต่าง ๆ การพัฒนาทางความคิดและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของเด็ก นอกจากนี้ ยังเป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารการศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาบุคลากรในระดับก่อนประถมศึกษา ได้ปลูกฝังเจตคติที่ดีต่อการทำงาน และจัดหลักสูตรในการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้และทักษะในการทำงานอย่างถูกต้อง

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ ครูผู้สอนชั้นอนุบาล 2 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่ผ่านโครงการอบรมสัมมนาครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ ครูผู้สอนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ใน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่ผ่านโครงการอบรมสัมมนาครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา จำนวน 60 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) แบ่งเป็นกลุ่ม ดังนี้

กลุ่มทดลองที่ 1 คือ ครูที่สอนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนละ 2 คน 10 โรงเรียน จำนวน 20 คน ทำการสอนโดยวางแผนการสอนร่วมกับเพื่อน

กลุ่มทดลองที่ 2 คือ ครูที่สอนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนละ 1 คน 20 โรงเรียน จำนวน 20 คน ทำการสอนโดยวางแผนการสอนด้วยตนเอง

กลุ่มควบคุม คือ ครูที่สอนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนละ 1 คน 20 โรงเรียน จำนวน 20 คน ทำการสอนแบบปกติ

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ ซึ่งแบ่งได้เป็น 3 รูปแบบ คือ

3.1.1 ครูที่วางแผนการสอนร่วมกับเพื่อน โดยใช้คู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอน

3.1.2 ครูที่วางแผนการสอนด้วยตนเอง โดยใช้คู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอน

3.1.3 ครูที่สอนแบบปกติ โดยไม่ใช้คู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอน

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ เจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. คู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอน หมายถึง เอกสารที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อเป็นแนวทางให้ครูได้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมในการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ สามารถนำมาใช้ในการวางแผนการสอนก่อนการจัดกิจกรรมและภายหลังการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะแล้ว ครูสามารถนำข้อมูลที่ได้จากการสังเกตมาประเมินการสอน เพื่อพัฒนาและปรับปรุงการสอนในวันต่อไป โดยมีส่วนประกอบของคู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอนแบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ความรู้ ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ

ตอนที่ 2 แนวทางการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะตามหน่วยการสอน

ตอนที่ 3 การประเมินการปฏิบัติการสอน

2. ครูที่วางแผนการสอนร่วมกับเพื่อน หมายถึง ครู 2 คน ที่สอนเด็กระดับก่อนประถมศึกษา ที่ได้ศึกษาคู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอนและร่วมมือกันวางแผนการสอนและประเมินการสอน โดยการปรึกษาหารือ ติดต่อสัมพันธ์กัน เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์และความคิดเห็นซึ่งกันและกัน เพื่อให้เด็กได้ปฏิบัติกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด

3. ครูที่วางแผนการสอนด้วยตนเอง หมายถึง ครูที่สอนเด็กระดับก่อนประถมศึกษา ที่ได้ศึกษาคู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอน และได้ทำการวางแผนการสอนและประเมินการสอน โดยการจัดกิจกรรมและประสบการณ์ให้กับเด็กในชั้นเรียนด้วยตนเอง เพื่อให้เด็กปฏิบัติกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด

4. ครูที่สอนแบบปกติ หมายถึง ครูที่สอนเด็กระดับก่อนประถมศึกษา ที่ทำการสอนและจัดกิจกรรมให้แก่เด็ก โดยไม่ได้ศึกษาคู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอนและให้เด็กได้ปฏิบัติกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด

5. เจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ หมายถึง ความรู้สึกหรือความคิดเห็นของครู ที่มีต่อกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะจากการวางแผนการสอนร่วมกับเพื่อน การวางแผนการสอนด้วยตนเอง และการสอนแบบปกติในด้านการสอน ได้แก่ ความตระหนักถึงความจำเป็นในการวางแผนการจัดกิจกรรม เห็นความสำคัญในการดำเนินการปฏิบัติกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กและความต้องการการประเมินเพื่อปรับปรุงการสอน ซึ่งวัดได้โดยการตอบแบบสอบถามเจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัย โดยแยกตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับคู่มือการสอน
 - 1.1 ความหมายของคู่มือการสอน
 - 1.2 ความสำคัญของคู่มือการสอน
 - 1.3 รูปแบบของคู่มือการสอน
 - 1.4 ประเภทของคู่มือการสอน
 - 1.5 แนวการสร้างคู่มือเพื่อการวิจัย
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหวและจังหวะ
 - 2.1 ความหมายของการเคลื่อนไหวและจังหวะ
 - 2.2 ความสำคัญของการเคลื่อนไหวและจังหวะ
 - 2.3 ประเภทของการเคลื่อนไหวและจังหวะ
 - 2.4 หลักการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหว
 - 2.5 บทบาทของครูในการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ
 - 2.6 กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ
 - 2.7 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหวและจังหวะ
 - 2.8 พัฒนาการทางด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว
 - 2.9 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหวและจังหวะ
3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตคติ
 - 3.1 ความหมายของเจตคติ
 - 3.2 องค์ประกอบของเจตคติ
 - 3.3 ลักษณะของเจตคติ
 - 3.4 การเกิดเจตคติและการเปลี่ยนแปลงเจตคติ
 - 3.5 หลักการวัดเจตคติ
 - 3.6 การวัดเจตคติ
 - 3.7 ประโยชน์ของเจตคติ
 - 3.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตคติ

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับคู่มือการสอน

1.1 ความหมายของคู่มือการสอน

ความหมายของคู่มือการสอนนั้น มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ต่าง ๆ ดังนี้

หลุยส์ ชอร์ส (Louis Shores, 1960 : 50) ได้กล่าวไว้ว่า คู่มือการสอน หมายถึง เครื่องมือที่ครูกับนักเรียนใช้สื่อความหมายกันและกัน เป็นแหล่งรวบรวมเนื้อหาวิชา กิจกรรมและวัสดุประกอบการสอนที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน

เดล (Dale, 1969 : 665) ได้ให้ความหมายของคู่มือการสอนว่า หมายถึง เครื่องมือหรืออุปกรณ์สำคัญที่เป็นแหล่งปฐมในด้านความคิด การสอนวิชาต่าง ๆ โดยทั่วไปจะต้องใช้ประกอบแบบเรียนด้วยเสมอ

ประทีป จรัสรุ่งรวิร (2514 : 4) ได้ให้ความหมายว่า คู่มือการสอนเป็นอุปกรณ์สำคัญชนิดหนึ่งที่มีบทบาทต่อการรวบรวมเนื้อหาวิชาและจุดมุ่งหมายของการเรียน ช่วยแนะนำกิจกรรม วัสดุ อุปกรณ์การสอนที่เกี่ยวกับการเรียน ช่วยเสริมสร้างนิสัยรักการค้นคว้าด้วยตนเอง เพื่อกระตุ้นและฝึกให้คิดหาเหตุผลช่วยสรุปความจริงที่ได้จากการค้นคว้า

ธาดาศักดิ์ วชิรปริชาพงษ์ (2515 : 5) กล่าวว่า คู่มือการสอน หมายถึง การจัดลำดับและรวบรวมเนื้อหาในการเรียนการสอน เป็นอุปกรณ์ที่มีเนื้อหาวิชาตามแนวหลักสูตร เป็นคู่มือแนะนำการทำกิจกรรมเพิ่มเติม ช่วยวางโครงการการทำงาน ช่วยให้ครูตั้งจุดมุ่งหมาย การเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม กระตุ้นให้รู้จักการคิดหาเหตุผล กับทั้งช่วยแนะนำแนวทางในการพัฒนาการสอน

ศักรินทร์ สุวรรณโรจน์ และคนอื่น ๆ (2535 : 77) ได้ให้ความหมายของคู่มือครูหมายถึง เอกสารหรือหนังสือที่จัดทำขึ้นเพื่อให้ครูใช้ในการจัดการเรียนการสอน ให้ผู้สอนสามารถสอนเป็นไปตามแนวทางของหลักสูตร ประกอบด้วย คำแนะนำสำหรับผู้สอน เนื้อหาของหลักสูตร กำหนดเวลาสอน ความคิด รวบรวมหรือหลักการ จุดประสงค์ วิธีสอน กิจกรรม วิธีวัดผล และแบบฝึกหัด หรืออาจจะเป็นคู่มือครูในการใช้หนังสือเรียนเล่มใดเล่มหนึ่ง ซึ่งประกอบด้วย จุดประสงค์ของรายวิชา เนื้อหาตามหลักสูตร และเนื้อหาที่ครูควรเพิ่มเติมจากหนังสือเรียน วิธีสอน อุปกรณ์การสอน วิธีวัดผล และเครื่องมือวัดผล

จากการให้ความหมายของ “คู่มือการสอน” หมายถึง เอกสารหรือหนังสือที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้ประกอบในการจัดการเรียนการสอน ช่วยเสริมสร้างนิสัยรักการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ช่วยวางโครงการในการทำงาน โดยครูสามารถตั้งจุดมุ่งหมายของการจัดการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสมและช่วยแนะนำแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.2 ความสำคัญของคู่มือการสอน

คู่มือการสอนหรือคู่มือครูเป็นลักษณะหนึ่งของชุดการสอน ซึ่งมีความสำคัญและจำเป็นสำหรับครูผู้สอนมากที่สุด เพราะจะทำให้ทราบถึงจุดประสงค์ วิธีการจัดกิจกรรม ข้อเสนอแนะความรู้สำหรับครู ซึ่งถือเป็นแนวทางสำหรับครู ในอันที่จะนำไปจัดให้นักเรียนได้ปฏิบัติ (กรมวิชาการ, 2522 : 17)

นิพนธ์ ศุขปริดี (2519 : 63) ได้เสนอแนะคุณค่าของคู่มือการสอนหรือชุดการสอนของครูสอนไว้ดังนี้

1. ชุดการสอนจะลดภาระของผู้สอน เมื่อมีชุดการสอนสำเร็จแล้วครูผู้สอนจะดำเนินการสอนตามคำแนะนำที่มีมาไว้ในชุดการสอนตามลำดับขั้น แต่ละขั้นตอนของการสอนจะใช้สื่อและกิจกรรมตามคำแนะนำที่มีไว้ให้พร้อม

2. ทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้ในแนวเดียวกัน การสอนแบบเดิมครูผู้สอนแต่ละคนอาจจะสอนหลายแบบในเรื่องเดียวกัน ทำให้เกิดปัญหาความแตกต่างในด้านประสิทธิภาพของการสอน การมีชุดการสอน หรือคู่มือการสอนจะแก้ปัญหานี้ได้

3. ชุดการสอนมีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนเป็นพฤติกรรม (behavioural objective) มีข้อเสนอแนะในการใช้สื่อการสอนและการประเมินผลพฤติกรรมไว้อย่างพร้อมมูล

4. ชุดการสอนหรือคู่มือการสอนทำให้เกิดประสิทธิภาพในการสอนอย่างเชื่อถือได้ เพราะชุดการสอนผลิตขึ้นด้วยวิธีการเข้าระบบ (system approach) โดยกลุ่มผู้เชี่ยวชาญหลายด้าน เช่น ผู้เชี่ยวชาญวิชาเฉพาะนั้น ๆ นักสถิติคนศึกษา นักจิตวิทยา ครูผู้เชี่ยวชาญการวัดผลร่วมกันผลิตชุดการสอน โดยมีการ

ทดลองใช้ก่อนแล้ว

5. การประเมินหลังการสอน ซึ่งจะเป็นการประเมินผลสำเร็จว่าบรรลุเป้าหมายที่ตั้งเอาไว้หรือไม่ นอกจากนั้นแล้วยังมีการตรวจสอบระหว่างการเรียนรู้อีกด้วย โดยการสังเกตกิจกรรมต่าง ๆ

จากความสำคัญดังกล่าว คู่มือการสอนจึงเป็นแนวทางให้ครูได้ศึกษาค้นคว้าความรู้เพิ่มเติมเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม ครูสามารถเข้าใจบทบาทของตนเองในการจัดกิจกรรมให้แก่เด็กและผลจากการประเมินการสอน จะช่วยปรับปรุงการสอนให้เกิดการพัฒนาขึ้น

1.3 รูปแบบของคู่มือการสอน

ระดับ เรื่องมาลัย (2524 : 97) กล่าวว่า คู่มือการสอนมีรูปแบบไม่ตายตัว ขึ้นอยู่กับชนิดและวัตถุประสงค์ของคู่มือ โดยหลักทั่วไปควรประกอบด้วย

1. คำชี้แจงเกี่ยวกับคู่มือการสอน เพื่อสะดวกสำหรับผู้ที่จะนำคู่มือการสอนไปใช้
2. สิ่งทีครูจะต้องเตรียมก่อนสอน ส่วนมากจะบอกถึงสิ่งที่มีขนาดใหญ่เกินกว่าที่จะบรรจุไว้ในคู่มือการสอน

ในคู่มือการสอน

3. บทบาทของผู้เรียน เสนอแนะว่า ผู้เรียนจะต้องมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมการเรียนอย่างไร

4. การจัดชั้นเรียน

5. แผนการเรียน ซึ่งประกอบด้วย

5.1 หัวเรื่อง กำหนดเวลาเรียน จำนวนผู้เรียน

5.2 เนื้อหาสาระ ควรเขียนสั้น ๆ กว้าง ๆ ถ้าต้องการรายละเอียดควรนำไปรวมไว้ในเอกสารประกอบการเรียน

5.3 ความคิดรวบยอด หรือหลักการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นจากเนื้อหา

5.4 จุดประสงค์การเรียน หมายถึง จุดประสงค์ทั่วไปและจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

5.5 สื่อการสอน

5.6 กิจกรรมการเรียน

5.7 การประเมินผล

บุญชม ศรีสะอาด (2528 : 9) กล่าวว่า คู่มือการสอนหรือคู่มือครู เป็นหนังสือสำหรับครูโดยเฉพาะ ประกอบด้วย สิ่งที่จะแนะนำให้ครูสอนด้วยวิธีการที่จะทำให้การเรียนการสอนบรรลุจุดมุ่งหมายตัวอย่างเช่น

1. คำแนะนำทั่วไป เป็นส่วนที่กล่าวถึงหลักที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนและข้อแนะนำต่าง ๆ
2. จุดประสงค์ของการสอน ซึ่งจะระบุว่าต้องการให้นักเรียนสามารถทำอะไรได้บ้าง
3. ข้อเสนอแนะในการสอน เป็นกิจกรรมที่เสนอแนะไว้เป็นแนวทางการปฏิบัติการสอนว่าจะ

ดำเนินการสอนวิธีใด ในอันที่จะให้นักเรียนเกิดพฤติกรรมตามที่ระบุไว้ในจุดประสงค์ของการสอน

4. วิธีใช้อุปกรณ์ประกอบการเรียน

5. ความรู้ประกอบหรือความรู้เพิ่มเติมสำหรับเนื้อหาบางเรื่อง

6. การวัดผลการเรียน

รูปแบบของคู่มือการสอนเป็นสื่อการสอนสำหรับครูโดยเฉพาะจัดทำขึ้นตามวัตถุประสงค์ของการใช้ เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการหรือดำเนินกิจกรรมตามความต้องการ เพื่อให้การเรียนการสอนบรรลุจุดมุ่งหมาย โดยรูปแบบของคู่มือมีส่วนสำคัญ คือ คำชี้แจงการใช้คู่มือ การดำเนินการจัดกิจกรรม บทบาทของครู บทบาทของผู้เรียนและการประเมินผล เพื่อให้ผู้ใช้สามารถนำมาเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมได้อย่างถูกต้อง

1.4 ประเภทของคู่มือการสอน

ระดับ เรื่องมาลัย (2524 : 98) ได้แบ่งประเภทของคู่มือการสอนหรือคู่มือครูออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. คู่มือการสอนหรือคู่มือการจัดกิจกรรม เป็นคู่มือที่ให้ความรู้และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับหลัก การสอน วิธีการสอน และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งอาจจัดเป็นกลุ่มประสบการณ์ เป็นชั้นหรือเป็นการสอนในเรื่องทั่วไป เช่น คู่มือการจัดกิจกรรมประชาธิปไตยในโรงเรียน คู่มือปฏิบัติการกิจกรรมสร้างนิสัยสำหรับโรงเรียนประถมศึกษา คู่มือการเตรียมความพร้อมนักเรียนก่อนระดับประถมศึกษา คู่มือการอบรมหน้าเสาธง คู่มือการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมในโรงเรียน เป็นต้น

2. คู่มือหนังสือเรียน เป็นคู่มือที่จัดทำขึ้นควบคู่กับหนังสือเรียนที่เราต้องการ อธิบายให้ใช้หนังสือเล่มนั้นให้ถูกต้องและมีประสิทธิภาพ ดำเนินการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับเนื้อหาในหนังสือเรียน จึงมีลักษณะกึ่งแผนการสอนกึ่งคู่มือหนังสือเรียน เช่น นักเรียนมีหนังสือเรียน วรรณคดีมรดก วิชาภาษาไทย ท.033 ครูผู้สอนก็อาจจัดทำคู่มือครูภาษาไทย ท.033 วรรณคดีมรดกได้ เป็นต้น

3. คู่มือการใช้สื่อหรือนวัตกรรม การที่ครูได้ทำหรือผลิตสื่อและนวัตกรรมขึ้นในโรงเรียนแล้ว เพื่อเป็นการเผยแพร่ผลงานแสดงความรู้ความสามารถของผู้ทำผลงานและผู้อื่นสามารถนำไปใช้ได้ถูกต้อง ก็อาจจัดทำคู่มือการใช้หรือคู่มือครูขึ้น เช่น จัดทำชุดการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้น ป.6 ก็ควรจัดทำคู่มือครูประกอบการใช้ชุดการสอนสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้น ป.6 ด้วย หากจัดทำไปงานวิชาการบัญชีทรัพย์สิน (สทบ. 132) ก็ควรจัดทำคู่มือการสอนใบงานวิชาการบัญชีทรัพย์สินด้วย เป็นต้น

จากที่กล่าวมาแล้ว คู่มือการสอนแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท คือ คู่มือการจัดกิจกรรมคู่มือหนังสือเรียน และคู่มือการใช้สื่อหรือนวัตกรรม ซึ่งคู่มือการสอนแต่ละประเภท มีวัตถุประสงค์ในการจัดทำแตกต่างกัน การสร้างคู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอน เป็นคู่มือการสอนหรือคู่มือการจัดกิจกรรมที่ให้ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม เคลื่อนไหวและจังหวะและประเมินการสอน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินและพัฒนาการสอนของครู

1.5 แนวการสร้างคู่มือเพื่อการวิจัย

กรุงเทพมหานครเป็นหน่วยงานหนึ่งที่จัดการศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา เพื่อพัฒนาคนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์และเหมาะสมกับความเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคม อันมีผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนในสังคม จึงมีความจำเป็นที่ทุกคนจะต้องเรียนรู้เพื่อปรับตัวให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสมตลอดเวลา การจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ซึ่งปัจจุบันถือว่ามีความจำเป็นยิ่งสำหรับการพัฒนาการในชีวิตเด็กและเป็นการปูพื้นฐานที่สำคัญต่อการพัฒนาคนให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพในอนาคต แม้ว่าในระยะแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 4 (2536- 2540) กรุงเทพมหานครได้เร่งขยายบริการระดับก่อนประถมศึกษาอย่างกว้างขวาง แต่พบว่ามีปัญหาบางประการในด้านคุณภาพและประสิทธิภาพของครู อาจารย์และผู้สอนที่ยังไม่เปลี่ยนพฤติกรรมทางการสอนการจัดประสบการณ์และกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้เด็กเกิดความคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบและมีเหตุผล การพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมยุคข้อมูลข่าวสารยังไม่เพียงพอ การเร่งพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาให้มีวิสัยทัศน์กว้างไกล จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง (สำนักการศึกษา. 2541 : 89) ซึ่งในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาจำเป็นจะต้องมีการพัฒนาครูให้มีความรู้ ความเข้าใจในหลักสูตรและกิจกรรมการเตรียมความพร้อมสำหรับเด็ก กิจกรรมหลักที่จัดอยู่ในตารางการจัดกิจกรรมประจำวันของเด็กระดับก่อนประถมศึกษาเป็นกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ซึ่งมีทั้งหมด 6 กิจกรรมหลัก ได้แก่ กิจกรรมเคลื่อนไหว

ไหวและจังหวะ กิจกรรมในวงกลม กิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมการเล่นตามมุม กิจกรรมการเล่นกลางแจ้ง และกิจกรรมเกมการศึกษา

กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ เป็นกิจกรรมหนึ่งที่สามารถพัฒนาด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะด้านร่างกาย ซึ่งการสัมผัสและการเคลื่อนไหวจะช่วยส่งผลต่อการพัฒนาโครงสร้างทางสติปัญญาของเด็ก (ดวงเดือน ศาสตราจารย์. 2520 : 16; อ้างอิงมาจาก Piaget. 1969 : 145) ปัญหาในการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะของครูระดับก่อนประถมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ที่ผู้วิจัยพบเห็น คือ ครูผู้สอนไม่ให้ความสนใจที่จะจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ ทั้งนี้เพราะครูผู้สอนส่วนใหญ่ยังไม่เห็นความสำคัญในการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ ครูขาดความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการสอน ซึ่งในการ จัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะนั้น ครูผู้สอนจะต้องมีความรู้ความชำนาญและทักษะในการนำไปปฏิบัติได้จริง ดังนั้นเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางด้านต่าง ๆ ของเด็กกรุงเทพมหานครได้เห็นความสำคัญและความจำเป็นในการพัฒนาความสามารถของครูผู้สอนจึงได้จัดโครงการอบรมสัมมนาครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษาขึ้น เพื่อส่งเสริมให้ครูนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้แก่เด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การที่ครูจะสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการอบรมไปใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมและประสบการณ์ให้แก่เด็กนั้น ครูควรมีคู่มือการสอนเพื่อให้ครูได้มีโอกาสศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมหลังการอบรม ซึ่งจะช่วยให้ครูได้พัฒนาความสามารถในการปฏิบัติกิจกรรม สามารถวางแนวทางในการสอนเพื่อจัดกิจกรรมและประสบการณ์ให้แก่เด็กได้อย่างเหมาะสม คู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีแนวคิดเพื่อให้ครูพัฒนาการสอนโดยการเรียนรู้และสืบสวนสอบสวนในชั้นเรียน เน้นการปฏิบัติงานด้วย การควบคุมตนเอง หรือด้วยกลุ่ม (Self or Group Control) มากกว่าการใช้ผู้ควบคุมคุณภาพที่มาจากภายนอก (Quality Controller) (ยาใจ พงษ์บริบูรณ์. 2537 : 11) โดยมีวัตถุประสงค์ให้ครูได้มีการศึกษาคู่มือในการจัดกิจกรรมก่อนการนำไปปฏิบัติ รวมทั้งได้มีการสังเกตจากการจัดกิจกรรม เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาเป็นผลสะท้อนในการประเมินและปรับปรุงวางแผนการสอนที่ดีในครั้งต่อไป

คู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอนเป็นเอกสารที่ช่วยส่งเสริมความรู้และความเข้าใจประกอบด้วย เนื้อหาเพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ และการประเมินการสอนของครู เพื่อให้ครูได้ปรับปรุงและพัฒนาการสอน การจัดทำคู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอน เพื่อการวิจัยนี้จะเป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงบทบาทของครูในการจัดกิจกรรมได้อย่างเหมาะสม

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหวและจังหวะ

2.2 ความหมายของการเคลื่อนไหวและจังหวะ

การเคลื่อนไหวและจังหวะ หมายถึง กระบวนการและความสามารถในการควบคุมกลไกการเคลื่อนไหวของร่างกาย และจิตใจให้ตอบสนองต่อดนตรีและจังหวะ และใช้ร่างกายเป็นสื่อกลางในการแสดงออกของความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ แสดงออกทางอารมณ์ และการสื่อความหมาย (ลาวัญญ์ สุกกรี และ เทพวณี หอมสนิท. 2521 : คำนำ) พิชิต ภูตจันทร์ (2523 : 3) กล่าวถึง การเคลื่อนไหวและจังหวะว่า หมายถึง การที่ร่างกายและจิตใจ มีปฏิกิริยาตอบสนองต่อดนตรีและจังหวะ ซึ่งจังหวะนั้นหมายถึง อัตราซ้ำเร็วของการเคลื่อนไหว ซึ่งอาจจะเกิดขึ้นจากการตบมือ เคาะไม้ เคาะเหล็ก ตีกลอง ฉิ่ง ฉาบ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับ มัทธนี ตุลยาทร (2522 : 63) ที่กล่าวว่า กิจกรรมเข้าจังหวะ คือ กิจกรรมที่เด็กมีปฏิกิริยา

ตอบสนองต่อเสียงจิ้งหะงะ เสียงดนตรี และเสียงเพลง โดยการแสดงท่าทางหรือเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายให้เข้ากับจิ้งหะงะได้อย่างอิสระและผสมกลมกลืน เกิดอารมณ์และจิตใจคล้อยตามไปกับเสียงของดนตรี

การเคลื่อนไหวมีความสัมพันธ์กับชีวิตส่วนหนึ่งของเด็ก เด็กรู้จักตนเองจากการเคลื่อนไหวของร่างกาย วิธีเคลื่อนไหวหลาย ๆ วิธี ช่วยให้เด็กเกิดทักษะในการใช้ร่างกายทักษะในการควบคุมกล้ามเนื้อ การหยิบจับ และการแก้ปัญหา เพิ่มความรู้และเจตคติ (พวงทอง ไสยวรรณ. 2530 : 56) นอกจากนั้น การเคลื่อนไหวและจิ้งหะงะเป็นกระบวนการของการสำรวจความสามารถของตนเอง โดยใช้การเคลื่อนไหวร่างกายเพื่อค้นพบการแก้ปัญหาต่าง ๆ เด็กแต่ละคนต่างได้เข้าร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา โดยใช้ความสามารถทางร่างกายและความรู้ของตนเอง การได้รับการกระตุ้นจากปัญหาเพื่อให้เด็กหาคำตอบด้วยตนเอง จุดแห่งความสนใจควรอยู่ที่กิจกรรมมากกว่าสิ่งใด (สำเร็จ มณีเนตร. 2520 : 1) อาจกล่าวได้ว่า การเคลื่อนไหวและจิ้งหะงะ หมายถึง กิจกรรมที่ร่างกายและจิตใจมีปฏิริยาตอบสนองต่อเสียงจิ้งหะงะ เสียงดนตรี และเสียงเพลง โดยการแสดงท่าทางหรือเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายได้อย่างอิสระ แสดงออกทางอารมณ์ และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

2.2 ความสำคัญของการเคลื่อนไหวและจิ้งหะงะ

การเคลื่อนไหวและจิ้งหะงะมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับมนุษย์ โดยเฉพาะในสภาพของการเป็นอยู่ของมนุษย์ในสังคมปัจจุบัน ซึ่งเต็มไปด้วยการต่อสู้ดิ้นรนควบคู่ไปกับความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสมัยใหม่ เพราะจะช่วยให้บุคคลได้ระบายออกทางความรู้สึก ผ่อนคลายความตึงเครียดทางร่างกายและจิตใจได้ดี สามารถพัฒนาปรับตัวด้านสังคมดีขึ้น และพร้อมที่จะประกอบกิจวัตรในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีชีวิตอย่างสุขสมบูรณ์ในสังคมได้เป็นอย่างดี (ยาวนา ดลแมน. 2535 : 24)

วัลลีย์ ภัทโรภาส (2533 : 1) กล่าวว่า การเคลื่อนไหวและจิ้งหะงะเป็นสิ่งจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ตั้งแต่แรกเกิดจนถึงสิ้นอายุขัย โดยเฉพาะในเด็กแรกเกิดจะมีการเคลื่อนไหวตามธรรมชาติโดยไม่ต้องรับการฝึกหัด เช่น การดิ้นไปดิ้นมา การไขว่คว้า ซึ่งเป็นการเคลื่อนไหวที่ช่วยให้เด็กมีพัฒนาการทางร่างกายและการสื่อความหมาย สำเร็จ มณีเนตร (2520 : 5) กล่าวว่า การเคลื่อนไหวของเด็กแต่ละครั้งนั้น เป็นการสะสมขั้นพื้นฐานที่จะให้ได้ว่าซึ่งความรู้อันจะสามารถนำไปใช้ในชีวิตขั้นต่อไป การเคลื่อนไหวและจิ้งหะงะเป็น 16 กระบวนการสำรวจความสามารถของตนเอง โดยใช้การเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายให้เข้ากับจิ้งหะงะและดนตรี เพื่อหาข้อบกพร่องที่ต้องแก้ไข ครูทุกคนควรตระหนักว่าเด็กควรได้รับการพัฒนาทักษะทางกลไกพร้อม ๆ กับด้านอื่น ๆ (พิชิต ภูติจันทร์. 2523 : 1) ภรณ์ คุรุรัตน์ (2526 : 27 - 30) กล่าวว่า การส่งเสริมให้เด็กมีอิสระในการเคลื่อนไหวที่เหมาะสมกับพัฒนาการและวัยของเด็ก จะช่วยให้เด็กได้ แสดงออกถึงความรู้สึกและอารมณ์อย่างเปิดเผยและเป็นธรรมชาติ ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้เด็กมีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์

นอกจากนี้ มัทธนี ตูลยาทร (2522 : 63) ได้กล่าวถึงกิจกรรมเข้าจิ้งหะงะว่าเป็นกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาอวัยวะทุกส่วนของเด็กให้มีความสัมพันธ์อันดีในการเคลื่อนไหว ส่งเสริมให้เด็กได้รับความสนุกสนาน กล้าแสดงออกตามความคิด อารมณ์ต่าง ๆ และจินตนาการของตนเอง เป็นทางหนึ่งที่จะช่วยให้เด็กได้แสดงอารมณ์ไม่ต่าง ๆ โดยไม่ต้องก้าวร้าวผู้อื่น นอกจากนี้ ยังส่งเสริมการพัฒนาทางด้านภาษาและสังคม ความร่วมมือในหมู่คณะ ช่วยให้ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็กและเด็กกับเด็กมีมากขึ้น

วรศักดิ์ เพียรชอบ (2527 : 131 - 132) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของการเคลื่อนไหวพอสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

1. ช่วยให้เด็กเรียนรู้ในเทคนิคและวิธีการคิดค้น และแก้ปัญหาการเคลื่อนไหวหรือปัญหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องได้ดียิ่งขึ้น ทั้งนี้ เพราะว่าการจัดกิจกรรมส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมให้เด็กมีประสบการณ์ด้วยการแก้ปัญหาการเคลื่อนไหวของส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย โดยวิธีการต่าง ๆ ฉะนั้น จึงเป็นโอกาสที่เด็กได้เรียนรู้และเข้าใจวิธีการและเทคนิคในการคิดค้นเหล่านี้ได้ดีด้วย

2. ช่วยให้เด็กได้เรียนรู้การเคลื่อนไหวของส่วนต่าง ๆ ของร่างกายและสามารถพัฒนาความสามารถในการเคลื่อนไหวเหล่านั้นให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น จนกระทั่งสามารถที่จะมีทักษะในการเคลื่อนไหวในแต่ละอย่างได้เป็นอย่างดีต่อไป

3. ช่วยให้เด็กมีความรู้ และเข้าใจในความจำกัดของความสามารถในการเคลื่อนไหวของส่วนต่าง ๆ ของร่างกายได้เป็นอย่างดีว่า ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายของตนเองนั้น ส่วนใดมีความสามารถและมีความจำกัดในการเคลื่อนไหวอย่างไร และในขณะเดียวกันก็จะได้รับความสามารถและความจำกัดเหล่านั้นมาใช้ให้เป็นประโยชน์และเหมาะสมต่อไป

4. ช่วยให้เด็กได้มีการพัฒนาในทางสร้างสรรค์และรักษาไว้ซึ่งความสามารถในทางสร้างสรรค์นั้น ๆ ทั้งนี้ เพราะว่าการเรียนแบบวิธีคิดค้นการเคลื่อนไหวนั้น เป็นกิจกรรมให้เด็กได้แก้ปัญหาการเคลื่อนไหวของร่างกายด้วยตนเองอยู่ตลอดเวลา ซึ่งเป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยให้มีการพัฒนาในทางสร้างสรรค์และรักษาไว้ ซึ่งความสามารถนี้ในตัวเด็กได้เป็นอย่างดี

5. ช่วยให้เด็กเข้าใจประโยชน์ของการเคลื่อนไหวของส่วนต่าง ๆ ของ ร่างกายได้เป็นอย่างดี ทำให้สามารถนำประโยชน์ในการเคลื่อนไหวเหล่านั้นไปใช้กับชีวิตประจำวันของตนเองต่อไป เช่น สามารถนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในทางนั้นหนาหนาในเวลาว่าง เป็นต้น

6. ช่วยให้เด็กได้เรียนรู้และมีความรู้สึกรับชอบการเคลื่อนไหว หรือออกกำลังกายส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย ซึ่งเป็นส่วนสำคัญมากในชีวิตการเป็นอยู่ของสังคมในเมืองปัจจุบันที่เต็มไปด้วยเครื่องผ่อนแรงดังที่เป็นอยู่นี้ การที่จะช่วยให้เด็กได้มีความรักในการเคลื่อนไหว หรือออกกำลังกายส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย นับว่ามีความสำคัญที่สุด

7. ทำให้เด็กได้เรียนรู้และเข้าใจลักษณะและความหมายของการเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายได้เป็นอย่างดี สามารถเรียกชื่อลักษณะการเคลื่อนไหวเหล่านั้นได้ถูกต้องต่อไป

จากความสำคัญดังกล่าว การเคลื่อนไหวและจังหวะ จำเป็นและสำคัญยิ่งสำหรับเด็กก่อนประถมศึกษา เป็นกิจกรรมที่สามารถส่งเสริมพัฒนาการเด็กได้ครบทั้ง 4 ด้าน คือ ร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เด็กจะเกิดการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ จากการเคลื่อนไหว ตลอดจนความรู้สึกรักนึกคิดและจินตนาการ

2.3 ประเภทของการเคลื่อนไหว

การเคลื่อนไหวและจังหวะจำแนกออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้คือ

การเคลื่อนไหวอยู่กับที่ (Nonlocomotor Movement)

สุรางศรี เมฆานนท์ (2528 : 5 - 6) ได้ให้ความหมายของการ เคลื่อนไหวอยู่กับที่ว่า หมายถึง การเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายเมื่ออยู่ ณ จุดใดจุดหนึ่งไม่เคลื่อนออกจากจุดนั้นเลยได้แก่

1. การก้มตัว (Bending) คือ การงอพับข้อต่าง ๆ ของร่างกายที่จะทำให้ร่างกายส่วนบนเข้ามาใกล้กับส่วนล่าง

2. การยืดเหยียดตัว (Stretching) คือ การเคลื่อนไหวที่ตรงกันข้ามกับการก้มตัว โดยพยายามยืดเหยียดทุกส่วนของร่างกายให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

3. การบิดตัว (Twisting) คือ การเคลื่อนไหวร่างกายโดยการบิดลำตัวท่อนบนไปรอบ ๆ แกนตั้ง

4. การหมุนตัว (Turning) คือ การหมุนตัวไปรอบ ๆ ร่างกายมากกว่าการบิดตัว ซึ่งทำให้เท้าต้องหมุนตามไปด้วยข้างใดข้างหนึ่ง

5. การโยกตัว (Rocking) คือ การย้ายน้ำหนักจากส่วนหนึ่งของร่างกายไปยังอีกส่วนหนึ่งของร่างกาย โดยส่วนทั้งสองจะต้องแตะพื้นคนละครั้งสลับกันไป

6. การแกว่งหรือการหมุนเหวี่ยง (Swirling) คือ การเคลื่อนส่วนใดส่วนหนึ่งโดยหมุนรอบจุดใดจุดหนึ่งให้เป็นรูปโค้งหรือรูปวงกลมหรือแบบลูกตุ้มนาฬิกา เช่น การแกว่งแขน ขา ลำตัว เป็นต้น

7. การเอียง (Swaying) คล้ายกับการโยก ส่วนโค้ง จะเป็นโค้งเข้าหาพื้น การเอียงนี้จะไม่รู้สึกผ่อนคลายเหมือนกับการแกว่ง

8. การดัน (Pushing) การเคลื่อนไหวโดยการดัน มักจะเป็นการดันออกจากร่างกาย เช่น การดันสิ่งของและการกดสิ่งของ

9. การดึง (Pulling) คือ การเคลื่อนไหวที่ตรงกันข้ามกับการดัน คือ มักจะเป็นการดึงเข้าหาร่างกาย หรือดึงไปในทิศทางใดทางหนึ่งโดยเฉพาะ

10. การสั่น (Shaking) คือ การเคลื่อนไหวที่มีการสั่นสะเทือนของส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกายหรือทุกส่วน เช่น ในการเต้นรำจะมีการจับมือเขย่า การแสดงออกของการตกใจหรือการสั่นในการเต้น

11. การตี (Striking) เป็นการเคลื่อนไหวที่มาเร็วแล้วหยุด

การเคลื่อนไหวที่เคลื่อนที่ (Locomotor Movement)

ชาวลิต ภูมิภาค (2532 : 10 - 11) ได้ให้ความหมายของการ เคลื่อนไหวที่เคลื่อนที่ ว่า หมายถึง การเคลื่อนไหวจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง ได้แก่

1. การเดิน (Walking) คือ การเคลื่อนที่ตามจังหวะโดยการก้าวเท้าสลับกันไป ในทิศทางใดก็ได้ เท้าที่เป็นหลักจะสัมผัสอยู่กับพื้นตลอดเวลา จนกว่าการถ่ายน้ำหนักตัวไปยังอีกเท้าหนึ่งจะเสร็จสิ้น น้ำหนักตัวจะตกบนเท้าทั้งสองข้างเท่า ๆ กัน ลำตัวตั้งตรงอยู่ในลักษณะสบาย ๆ ปล่อยแขนให้อยู่ตามธรรมชาติ การก้าวเท้าให้ก้าวเรียบ ๆ ไปตามจังหวะ

2. การวิ่ง (Running) คือ การเคลื่อนที่ตามจังหวะโดยการก้าวเท้าสลับกันไป พร้อมกับเปลี่ยนน้ำหนักตัวจากเท้าหนึ่งไปยังอีกเท้าหนึ่ง ในขณะที่มีการเปลี่ยนน้ำหนักตัวนั้นจะถีบเท้าส่งตัวขึ้นพ้นจากพื้น เท้าทั้งสองจะลอยพ้นจากพื้น

3. การก้าวกระโดด (Jumping) คือ การสปริงตัวขึ้นจากพื้นแล้วลงสู่พื้นด้วยเท้าทั้งสองพร้อมกัน

4. การกระโดดเขย่ง (Hopping) คือ การสปริงตัวขึ้นจากพื้นแล้วลงสู่พื้นด้วยเท้าข้างใดข้างหนึ่งเพียงข้างเดียว

5. การวิ่งโหยง (Leaping) คือ การทิ้งน้ำหนักตัวไว้บนเท้าหนึ่ง แล้วสปริงตัวขึ้นจากพื้นด้วยเท้าเดิมนั้น สวิงอีกเท้าหนึ่งไปข้างหน้าเพื่อที่จะรับน้ำหนักตัวในขณะที่ลงสู่พื้น

6. การวิ่งสลับเท้า (Skipping) คือ การก้าวกระโดดเขย่ง เว้นแต่จังหวะที่ใช้ในการกระโดดสลับเท่านั้นเร็ว และเป็นจังหวะแบ่งก้าวเท้าซ้ายกระโดดเขย่งด้วยเท้าซ้ายและก้าวเท้าขวากระโดดเขย่งด้วยเท้าขวา

7. การลื่นไถล (Sliding) คือ การก้าวเท้าออกไปข้าง ๆ แล้วลากเท้าขวาไปชิดเท้าซ้ายหรือลากเท้าซ้ายไปชิดเท้าขวา การลากเท้าไปชิดแต่ละครั้งต้องไม่ให้เท้าพ้นพื้นและให้เข้ากับจังหวะดนตรี

8. การควมบ้า (Galloping) คือ การเคลื่อนที่ไปข้างหน้าด้วย การก้าวแล้วตามชิดอีกเท้าหนึ่งเข้าไปชิดเท้าหน้า เท้าเดิมจะนำหน้าอยู่เสมอ

9. ก้าวชิดก้าว (Two-Step) คือ การเคลื่อนที่ไปข้างหน้าด้วย การก้าวเท้าซ้ายไปข้างหน้า

ชิดเท้าขวาไปหาเท้าซ้าย ก้มหน้าหนักตัวมาไว้ที่เท้าขวา ก้าวเท้าซ้ายไปข้างหน้าอีกครั้ง - พัก - ทำซ้ำด้วยเท้าขวาชิดเท้าซ้าย (ก้าว - ชิด - ก้าว - พัก)

ตามแนวของ ซาโปรา และมิทเชล (Sapora and Michell. 1961 : 131) ได้แบ่งการเคลื่อนไหวออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. การเคลื่อนไหวขั้นพื้นฐาน (Fundamental Movements) หมายถึง การเคลื่อนไหวที่ต้องใช้กล้ามเนื้อใหญ่ ๆ ของลำตัว เช่น การเดิน การวิ่ง การกระโดด การว่ายน้ำ ฯลฯ เป็น การเคลื่อนไหวที่สามารถเห็นได้ทั่ว ๆ ไป และมีอิทธิพลต่อการทำงานของระบบต่าง ๆ ของร่างกาย เช่น ระบบย่อยอาหาร ระบบไหลเวียนโลหิต ระบบขับถ่าย ระบบหายใจ รวมทั้งอวัยวะอื่น ๆ ที่จำเป็นต่อชีวิต และสุขภาพด้วย

2. การเคลื่อนไหวเสริม (Accessory Movement) หมายถึง การเคลื่อนไหวที่พัฒนา หลังจากการเคลื่อนไหวขั้นพื้นฐาน ส่วนมากจะต้องอาศัยทักษะที่ละเอียดอ่อน และไม่เกี่ยวข้องกับ กล้ามเนื้อใหญ่ ๆ เท่าใดนัก จึงไม่ค่อยจะมีผลต่อการทำงานของอวัยวะและระบบของร่างกาย เช่น การพูด การพิมพ์ดีด การสไลด์โอลิน เป็นต้น

แอนนารีโน (Annareno. 1973 : 22) ได้จำแนกการเคลื่อนไหวตามลักษณะของการเคลื่อนไหวพื้นฐานไว้ดังนี้ คือ

1. การเคลื่อนไหวที่เกี่ยวข้องกับร่างกาย (Body Manipulative)

1.1 การเคลื่อนไหวแบบเคลื่อนที่ขั้นพื้นฐาน (Basic Locomotor) การเดิน การวิ่ง การกระโดด การคลาน เป็นต้น

1.2 การเคลื่อนไหวแบบไม่เคลื่อนที่ขั้นพื้นฐาน (Basic Non – Locomotor) การดัน การบิด การเหยียด เป็นต้น

2. การเคลื่อนไหวที่เกี่ยวข้องกับวัตถุ (Object Manipulative)

2.1 การทำให้วัตถุที่อยู่นิ่งเคลื่อนที่ เช่น การขว้าง การตี

2.2 การหยุดวัตถุที่เคลื่อนที่ เช่น การรับ การหยุด เป็นต้น

การเคลื่อนไหวเบื้องต้นอาจจะแบ่งเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ 3 ประเภทคือ 1) การเคลื่อนไหวแบบยืนอยู่กับที่ 2) การเคลื่อนไหวแบบเคลื่อนที่จากที่เดิม และ 3) การเคลื่อนไหวแบบประกอบอุปกรณ์หรือวัตถุ

1. การเคลื่อนไหวแบบยืนอยู่กับที่ ได้แก่ การเคลื่อนไหวของแขน ขา ลำตัว โดยที่ร่างกายยังยืนอยู่ที่เดิม เช่น การก้มลำตัวไปทางข้างหน้า - หลัง ซ้าย - ขวา การเหวี่ยงแขนเหล่านี้ เป็นต้น การเคลื่อนไหวร่างกายโดยร่างกายไม่เคลื่อนที่จากเดิม อาจจะกระทำดังนี้

1.1 ยืนทรงตัวอยู่กับที่ด้วยเท้าเดียว สองเท้า หรือด้วยส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย 3 ส่วน

1.2 เหยียดแขน ขา ลำตัวหรือส่วนหนึ่งส่วนใดของร่างกายไปใน ทิศทางต่าง ๆ ได้ไกล

ที่สุด

1.3 ทำร่างกายให้เป็นรูปร่างลักษณะต่าง ๆ เช่น เป็นกำแพง ดึก รถ ฯลฯ

1.4 บิดแขน ขา ลำตัว หรือส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย พร้อม ๆ กันให้ได้มากที่สุด

1.5 ขาหนึ่งอยู่กับที่พยายามเหยียดแขน ลำตัว หรือส่วนหนึ่งส่วนใดของร่างกายให้ได้

ไกลที่สุด

1.6 งอตัวและเหยียดตัวสลับกันให้ได้มากที่สุด

1.7 ทำร่างกายให้มีรูปร่างเล็กและใหญ่สลับกัน

1.8 จากท่าต่าง ๆ เช่น ทำน่องอยู่กับพื้น ทำดันพื้น ทำนอนคว่ำหรือนอนหงาย หรืออื่น ๆ แล้วให้ทำท่าต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ คือ

1.8.1 ยกส่วนต่าง ๆ ของร่างกายให้พ้นจากพื้นให้มากที่สุด

1.8.2 ให้ส่วนหนึ่งส่วนใดของร่างกายเขียนตัวหนังสือในอากาศหรือทำท่าระบายสี

วาดรูป

1.8.3 เหยียดแขนหรือขาไปในทิศทางต่าง ๆ ให้ได้ไกลที่สุด

1.8.4 เปลี่ยนตำแหน่งหรือทิศทางต่าง ๆ ของร่างกายให้มากที่สุดยืดแขนเดียว ขาเดียว แขนและขา ขาเดียวกัน หรือสลับแขนและขาคนละข้าง

1.9 ใช้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายเขียนวงกลม โดยใช้ระนาบต่าง ๆ เช่น ขนานกับพื้น ตั้งกับพื้น ทะแยงกับพื้น

1.10 แสดงตำแหน่งของร่างกายในการว่ายน้ำท่าต่าง ๆ พร้อมทำการเคลื่อนไหวของท่า ว่ายน้ำเหล่านั้น

1.11 จากท่ายืนแยกเท้าที่ห่างกันมาก ๆ ให้บิดลำตัวไปข้างซ้าย ขวา และตะแหันให้ได้ไกลที่สุดที่จะไกลได้ ใช้มือตะแหันด้านตรงข้ามให้ได้ไกลที่สุด

1.12 ฝึกหัดยืนทรงตัวด้วยเท้าเดียว มือเดียว และเท้าเดียว

1.13 เหยียดแขนหนึ่งตามด้วยอีกแขนหนึ่งไปรอบ ๆ ร่างกาย

1.14 ทดลองความสามารถของข้อต่อของส่วนต่าง ๆ ของร่างกายว่าสามารถที่จะเคลื่อนไหวไปในทิศทางใดได้บ้าง มากน้อยแค่ไหน

1.15 จับเป็นคู่แล้วทดลองดูว่าสามารถที่จะยกคู่ของตนเองได้ในลักษณะไหนบ้าง อย่างไร

2. การเคลื่อนไหวแบบเคลื่อนที่จากที่เดิม คือ การเคลื่อนไหวที่ร่างกายต้องย้ายตำแหน่งของร่างกายจากจุดหนึ่งไปยังอีกจุดหนึ่งบนพื้น อาจจะทำได้ดังนี้

2.1 เคลื่อนไหวไปตามที่ต่าง ๆ ในห้อง เช่น อาจจะเดินไปด้วยความเร็ว ช้า ๆ รอบ ๆ ห้องหรือในบริเวณสนามที่กำหนดให้

2.2 เคลื่อนไหวร่างกายไปในทิศทางต่าง ๆ ด้วยความเร็วที่สม่ำเสมอ แล้วสลับด้วยการเคลื่อนช้า ๆ อย่างสม่ำเสมอ

2.3 เคลื่อนที่อย่างไกล ๆ และก้าวยาว ๆ เช่น การเลียนแบบ การเดินของช้าง

2.4 พยายามทำตัวและเดินเหมือนยักษ์ คนแคระหรือแบบแม่มด

2.5 เคลื่อนที่ด้วยการเดินหรือวิ่งข้ามหรือลอดไปได้ม้านั่งหรือ โต๊ะ

2.6 เคลื่อนที่ไปรอบห้องหรือสนามโดยท่าท่าเหมือนกับว่ายน้ำ

2.7 เคลื่อนที่ไปรอบ ๆ ห้องเรียนหรือสนามด้วยท่าใด ๆ ก็ได้ เมื่อได้ยินสัญญาณให้หยุดและเปลี่ยนท่าเคลื่อนที่เป็นอย่างอื่น

2.8 นักเรียนจับกันเป็นคู่ คนหนึ่งนั่งลงเหยียดแขนหรือขาออกไปอีก คนหนึ่งเดินข้ามหรือกระโดดข้าม

2.9 เคลื่อนไปรอบ ๆ สนาม โดยยกเท้าข้างหนึ่งไว้ตลอดเวลา

2.10 เคลื่อนที่ไปรอบ ๆ ห้อง หรือสนาม แล้วในขณะที่เดียวกันก็ลดตัวให้ต่ำลงและต่ำลงจนเป็นท่าคลาน แล้วก็เริ่มจากท่าคลานนี้ด้วยการเคลื่อนที่ไปรอบ ๆ แล้วค่อย ๆ ยกตัวให้สูงขึ้นจนลำตัวตั้งตรง

2.11 เคลื่อนที่ไปรอบ ๆ ห้องโดยให้น้ำหนักอยู่บนส่วนหนึ่งส่วนใดของร่างกาย

2.12 เคลื่อนที่ไปข้างหน้าโดยให้แขนและขาที่อยู่ข้างเดียวกัน แกว่งไปข้างหน้าในเวลาเดียวกันพร้อมกัน

2.13 เคลื่อนที่ไปข้างหน้ารอบ ๆ ห้อง โดยให้ศีรษะต่ำกว่าเอว

2.14 เดินไปรอบ ๆ ห้อง โดยถือไม้คทาหรือไม้ยาวขนาดไม้เท้า หรือเชือกกระโดดติดมือไปด้วย เมื่อได้ยินสัญญาณให้วางไม้เท้ากับพื้น แล้วกระโดดกลับไปกลับมาข้ามไม้เท้า 2 ครั้ง หรือ 3 - 4 ครั้ง แล้วหยิบไม้เท้าเดินต่อไปอีกจนกว่าจะได้ยินสัญญาณอีก และให้ทำท่าเดินหรือท่าใหม่อีกครั้ง

2.15 เดินไปในทิศทางต่าง ๆ แล้วไปแตะฝาผนัง เมื่อได้แตะฝาผนังแล้วให้เคลื่อนไหวด้วยวิธีอื่นซึ่งแตกต่างจากเดิม ทุกครั้งที่แตะฝาผนังแล้วจะต้องเปลี่ยนท่าเคลื่อนไหวเป็นอย่างยิ่ง

2.16 นักเรียนจับกันเป็นคู่ เมื่อได้ยินสัญญาณคนที่หนึ่งเคลื่อนที่ด้วยท่าอย่างหนึ่งแล้วอีกคนหนึ่งพยายามจะเคลื่อนที่โดยเลียนแบบคนแรกนั้น เมื่อได้ยินสัญญาณครั้งที่สอง คนที่สองทำท่าเคลื่อนไหวอย่างหนึ่ง แล้วอีกคนหนึ่งก็ทำตามเลียนแบบ สลับกันแบบนี้เรื่อยไป

2.17 เคลื่อนที่ไปรอบ ๆ ห้องเรียนแล้วให้ใช้ส่วนต่าง ๆ ของเท้ารับน้ำหนักของร่างกายในแต่ละครั้งแตกต่างกันไป

2.18 ฝึกหัดการเคลื่อนที่โดยให้เท้าเคลื่อนไหวในแบบต่าง ๆ เช่น โดยใช้ปลายเท้าไขว้กัน โดยสองเท้าพร้อมกัน หรือโดยใช้เท้าหนึ่งเท้าใดทำเพียงเท้าเดียว

2.19 เคลื่อนที่ไปรอบ ๆ ห้องหรือสนาม โดยใช้ท่าการเคลื่อนที่ของเท้าเช่นเดียวกับการเคลื่อนเท้าในกรีฑาลู่และลาน

2.20 เคลื่อนที่ไปรอบ ๆ แล้วให้บิดปลายเท้าไปทางขวาทุกครั้งที่จะหันไปทางขวา และทุกครั้งที่จะหันให้เปลี่ยนท่าการเคลื่อนที่

2.21 เลือกกีฬาประเภทหนึ่งประเภทใดขึ้นมา แล้วเคลื่อนที่ด้วยการสมมุติว่าได้เล่นกีฬาประเภทนั้น

2.22 เคลื่อนที่ไปทางข้าง ข้างซ้าย ข้างขวา ข้างหน้า หรือข้างหลัง

2.23 เคลื่อนที่ไปรอบ ๆ ห้องหรือสนาม โดยทดลองใช้ส่วนหนึ่งส่วนของร่างกายนำทีละส่วน

3. การเคลื่อนไหวประกอบอุปกรณ์หรือวัตถุ

การเคลื่อนไหวประกอบอุปกรณ์หรือวัตถุ เป็นการให้เด็กได้มีการเคลื่อนไหว โดยใช้วัตถุหรืออุปกรณ์อย่างหนึ่งอย่างใดประกอบ การใช้อุปกรณ์ประกอบนี้จะช่วยให้เด็กได้มีการพัฒนาการในการทำงานประสานกันระหว่างประสาทมือกับตา ประสาทเท้ากับตา และประสาทมือ เท้า และตาดีขึ้น และตามปกติแล้วเด็กจะมีความสุขสนุกสนานกับการเคลื่อนไหวประกอบอุปกรณ์นี้มาก ฉะนั้นครูควรจัดวัสดุอุปกรณ์หรือวัตถุอื่น ๆ ที่จะสามารถให้เด็กได้ใช้ในการประกอบการเล่นหรือการเคลื่อนไหวนี้นี้มากที่สุด อุปกรณ์ที่จะจัดหาได้ง่าย เช่น ดูกั่ว ลูกบอลขนาดต่าง ๆ เชือก ห่วงยางขนาดใหญ่หรือห่วงยางขนาดธรรมดาเหล่านี้เป็นต้น ซึ่งอุปกรณ์เหล่านี้จะเป็นอุปกรณ์ที่จะช่วยส่งเสริมให้เด็กได้มีประสบการณ์ในการเคลื่อนไหวได้อย่างดีและกว้างขวาง (วรศักดิ์ เพียรชอบ. 2527 : 147 - 149) ภรณ์ คุรุรัตน์ (2526 : 30 - 31) ได้ให้ข้อเสนอแนะการใช้อุปกรณ์ประกอบการเคลื่อนไหวว่า อุปกรณ์ที่ใช้ควรจัดหาไว้อย่างเพียงพอและมีขนาดเหมาะสมและให้สัมพันธ์กับการเคลื่อนไหวของเด็ก เพื่อที่จะกระตุ้นความคิด เพิ่มความสุขสนุกสนานและทักษะและการใช้อุปกรณ์ที่ถูกต้องวิธีจะช่วยให้เด็กมีความคล่องแคล่วและควบคุมการเคลื่อนไหวได้ดีขึ้น

จากที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่า การเคลื่อนไหวเบื้องต้นมี 3 ประเภท คือ การเคลื่อนไหวแบบไม่เคลื่อนที่ การเคลื่อนไหวแบบเคลื่อนที่และการเคลื่อนไหวที่เกี่ยวข้องกับวัตถุหรืออุปกรณ์ ครูก่อนประมณศึกษาจึงควรมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวแต่ละประเภท เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาการด้านความพร้อมทางร่างกายของเด็ก

2.4 บทบาทของครูในการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ

พัชรี ผลโยธิน (2523 : 127 – 130) ได้ให้ข้อเสนอแนะสำหรับครูในการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะสำหรับเด็กปฐมวัยไว้ ดังนี้คือ

1. ควรเริ่มจากการเคลื่อนไหวที่เป็นอิสระ ไม่ควรมีระเบียบและวิธีการยุ่งยากนัก เช่น ให้เด็กได้กระจายอยู่ภายในห้องและเคลื่อนไหวไปตามธรรมชาติของเด็ก
2. ให้เด็กได้แสดงออกด้วยตนเองอย่างมีอิสระและเป็นไปตามความนึกคิดของเด็กเอง ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมให้เด็กมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ แสดงความนึกคิด ความรู้สึกต่าง ๆ
3. ครูควรเปิดโอกาสให้เด็กคิดหาวิธีการเคลื่อนไหว ทั้งแบบที่ต้องเคลื่อนที่เป็นรายบุคคล เป็นคู่ เป็นกลุ่มตามลำดับ
4. ให้เด็กได้แสดงเลียนแบบในเรื่องต่าง ๆ เช่น
 - 4.1 กิจกรรมตามธรรมชาติ เช่น ตกปลา พายเรือ ว่ายน้ำ การยก แบก หาม เป็นต้น
 - 4.2 ชีวิตรอบตัวเด็ก เช่น ชีวิตในบ้าน ในโรงเรียน
 - 4.3 ชีวิตสัตว์ต่าง ๆ
 - 4.4 ปรากฏการณ์ธรรมชาติ เช่น ลม ฝน พายุ เป็นต้น
 - 4.5 เครื่องเล่นต่าง ๆ เช่น เรือ เครื่องบิน รถไฟ
 - 4.6 ความรู้สึกนึกคิด เช่น หัวเราะ ร้องไห้ ตกใจ รักเกลียด
 - 4.7 เสียงต่าง ๆ เช่น เปาะเปะ ตึกตอก ฯลฯ
5. กิจกรรมเหล่านี้ครูควรจัดให้เด็กได้แสดงออกเป็นท่าทางหรือการเคลื่อนไหวอริยาบทในแบบต่าง ๆ
6. พยายามใช้สิ่งของที่อยู่รอบตัวเด็ก เศษวัสดุต่าง ๆ เช่น กระดาษหนังสือพิมพ์ เศษผ้า เศษเชือก เข้ามาช่วยในการเคลื่อนไหว
7. ครูควรกำหนดจังหวะ สัญญาณนัดหมายในการเคลื่อนไหวต่าง ๆ หรือเมื่อเปลี่ยนท่าหรือหยุดให้เด็กได้ทราบเมื่อทำกิจกรรมทุกครั้ง
8. การสร้างบรรยากาศอิสระในห้องเรียน ช่วยให้เกิดความรู้สึกรอบอุ้มปลอดภัย รู้สึกสบายและสนุกสนาน
9. ครูไม่ควรบังคับให้เด็กเข้าร่วมกิจกรรม เด็กที่อยู่หนึ่ง ๆ ไม่ก็คนนั้นจะค่อย ๆ เข้าร่วมกิจกรรมเอง
10. ครูควรจัดให้มีเกมการเล่น ซึ่งจะช่วยให้เด็กสนใจมากขึ้น
11. หลังจากเด็กได้ทำกิจกรรมเคลื่อนไหวร่างกายแล้ว ครูอาจเปิดเพลงจังหวะช้า ๆ ที่สร้างความรู้สึกให้เด็กสงบและอยากพักผ่อน หรืออาจแบ่งเด็กออกเป็น 2 กลุ่ม ผลัดกันทำกิจกรรมเพื่อที่เด็กจะได้พักผ่อนไปในตัว
12. ครูต้องเตรียมจัดกิจกรรมทุกครั้งให้เป็นที่น่าสนใจ สนุกสนาน และทำกิจกรรมทุกวัน ๆ ละประมาณ 15 - 20 นาที

การสัมพันธ์กับทักษะอื่น ๆ

ในการบูรณาการหรือสัมพันธ์ทักษะอื่นให้สอดคล้องกับกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ ควรดำเนินกิจกรรมให้สอดคล้องกับสิ่งที่เด็กวัยนี้กำลังเรียนรู้หลายอย่าง เช่น

1. สัมพันธ์กับการเตรียมความพร้อมด้านภาษา เช่น การฟัง
 - 1.1 ถ้าได้ยินสัญญาณ 1 ครั้ง ให้หันหน้ามาทางประตูได้ยินสัญญาณ 2 ครั้ง ให้หันหน้าทางหน้าต่าง
 - 1.2 ถ้าได้ยินเสียงกลองให้ทำท่านกบิน ถ้าได้ยินเสียงฉิ่งให้ทำท่ากระต่าย
 - 1.3 แสดงท่าทางต่าง ๆ ตามที่ครูสั่ง เช่น กระโดดไปข้างหน้า
 - 1.4 การเข้าใจความหมายของคำสามารถใช้กิจกรรมพลศึกษาเข้าช่วยได้มาก เช่น หมุนข้อมือ แกว่งแขน ยืดตัวให้ตรง กางแขน แหงนหน้า กระตืบเท้า เตะลูกบอล
2. สัมพันธ์กับทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์สำหรับเด็ก เช่น เมื่อเด็กทำท่าเป็นกระต่ายหรือนกบิน ครูอาจบอกให้เด็กทำดังนี้
 - 2.1 กระโดดไปข้างหน้า 3 ครั้ง
 - 2.2 กระโดดสูง ๆ
 - 2.3 กระโดดเข้าไปข้างในวงกลม
 - 2.4 บินเร็ว ๆ บินช้า ๆ
 - 2.5 บินไปรอบ ๆ
 - 2.6 บินเป็นคู่
 - 2.7 กระโดดไปทางซ้าย ไปทางขวา
 - 2.8 กระโดดไปตรงกลาง
 - 2.9 บินเป็นแถวเรียงเดี่ยว
 - 2.10 เมื่อได้ยินสัญญาณให้จับกลุ่ม 4
3. สัมพันธ์กับธรรมชาติศึกษาและปรากฏการณ์ต่าง ๆ
 - 3.1 สมมติให้เด็กเป็น กบ หรือ งู กระโดดหรือเลื้อยไปรอบ ๆ ห้อง
 - 3.2 สมมติเป็นต้นไม้ เมื่อถูกลมพัด ถูกพายุแรงใบไม้ร่วง
 - 3.3 เลียนแบบน้ำแข็งที่กำลังจะละลายเป็นน้ำ
 - 3.4 เคลื่อนไหวแบบเต่า ช้าง ฯลฯ
 - 3.5 แสดงท่าคนเดินบนถนนลื่น ๆ
4. สัมพันธ์กับการสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต
 - 4.1 เลียนแบบท่าทางของบุคคลอาชีพต่าง ๆ เช่น ทหาร นักมวย คนตัดฟัน
 - 4.2 ทำท่าทำความสะอาดบ้าน (ศรีสุตา คัมภีร์ภักท. 2534 : 56)

นักว่ายน้ำ

ลำดับขั้นในการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวสำหรับเด็กปฐมวัย

การจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวสำหรับเด็กปฐมวัยประสบผลสำเร็จ มีคุณค่าและเด็กได้รับความสนุกสนานมาก ถ้าครูมีการวางแผนการจัดกิจกรรมที่ดี ขั้นตอนในการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวแต่ละครั้งควรมี ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นอบอุ่นร่างกาย (วอร์ม) อาจทำได้โดยครูให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกาย เช่น เอียงคอ ก้มตัว โยกหน้า โยกหลัง หมุนหัวไหล่ให้เข้ากับจังหวะเพลง ในขั้นตอนนี้ครูอาจให้เด็กยืนอย่างอิสระไม่ต้องอยู่ในแถวหรืออาจให้เด็กเคลื่อนไหวไปไหนมาไหนได้ให้เข้ากับจังหวะเพลง

ขั้นที่ 2 ขั้นปฏิบัติตามคำสั่ง ขั้นนี้เป็นการสอนตามที่ครูตั้งจุดมุ่งหมายไว้ ซึ่งอาจจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับการฟังสัญญาณ การใช้จินตนาการ การเรียนรู้จังหวะ การทรงตัว การบริหารร่างกาย ฯลฯ

ขั้นนี้ครูจะเป็นบุคคลสำคัญที่สุดในการที่จะพูด สิ่ง หรือหาวิธีที่让孩子ได้เคลื่อนไหวร่างกายเพื่อพัฒนากล้ามเนื้อต่าง ๆ ของเด็ก ขั้นการสอนขั้นนี้ครูอาจจะใช้สื่อต่าง ๆ มาเป็นเครื่องเร้าที่จะ让孩子เคลื่อนไหวได้ เช่น อาจใช้กระดาษหนังสือพิมพ์ ห่วงไม้ไผ่ แท่งไม้ เชือก หรืออาจจะไม่ใช้สื่อประกอบการเคลื่อนไหวเลยก็ได้

ขั้นที่ 3 เกมการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวทุกครั้งควรจบลงด้วยกิจกรรมที่สนุกสนานประทับใจเด็ก กิจกรรมนั้นอาจมีการแข่งขันกันบ้าง กิจกรรมที่เหมาะสมจึงควรเป็นเกมหรือการละเล่นสั้น ๆ ที่มีเกณฑ์หรือกติกาที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก (พวงทอง ไสยวรรณ, 2530 : 145 - 150)

ครูควรมีบทบาทในการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ ดังนี้

1. ครูควรสร้างบรรยากาศที่จะช่วยให้เด็กมีความมั่นใจในการเล่นและกล้าแสดงออก มีความสนุกสนาน
 2. ควรสนับสนุนให้เด็กได้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
 3. ไม่ควรชี้แนะเด็กในเรื่องความคิดมากเกินไป แต่ควรพูดในเชิงเสนอแนะ เช่น เด็กบางคนคิดไม่ออกว่าจะทำอะไรดี ครูไม่ควรบอกว่า “ก็ทำท่าช้างสิ” ถ้าครูต้องการให้เด็กทำท่าช้างก็อาจเสนอแนะว่า “ยังไม่มีใครทำท่าสัตว์ชนิดหนึ่งซึ่งตัวใหญ่มาก ใช้ลากซุงได้ เป็นสัตว์อะไรเอ่ย” เด็กก็จะนึกท่าทางของ ช้างได้
 4. ในช่วงที่เด็กจะจบกิจกรรมเข้าจังหวะ ครูควรให้เด็กได้พักผ่อนนิ่ง ๆ อย่างน้อย 2 นาที ดังนั้น ครูก็ควรบอกเด็กว่า ให้ค่อย ๆ นั่งลงหรือนอนลงถ้าพื้นสะอาดให้เด็กอยู่ในท่านิ่ง ๆ ไม่เคลื่อนไหวสักครู่ จะเป็นการพักผ่อนหลังการออกกำลังกาย
 5. จัดกิจกรรมนี้ทุกวัน วันละไม่น้อยกว่า 15 - 20 นาที
 6. ในระยะแรก ๆ การจัดกิจกรรมควรให้เด็กออกมาเล่นที่ละกลุ่ม ๆ ละ ไม่เกิน 10 คน แต่ในระยะต่อไปเมื่อเด็กเข้าใจสัญญาณกิจกรรมแล้ว อาจเพิ่มจำนวนเด็กให้มากกว่านี้ได้ แต่ไม่ควรให้มากเกินไป
 7. ใช้กิจกรรมนี้สัมพันธ์กับทักษะทางคณิตศาสตร์ เช่น เมื่อได้ยินสัญญาณ “หยุด” ครูสั่งให้เด็กจับกลุ่ม จำนวน 3 คน (เป็นการฝึกคณิตศาสตร์) (คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2528 : 3)
- นอกจากนี้ เยาวพา เดชะคุปต์ (2525 : 155) ได้ให้ข้อเสนอแนะสำหรับครูว่า
1. ให้โอกาสและเนื้อที่เด็กได้เคลื่อนไหว
 2. สังเกตการเคลื่อนไหวและจังหวะของเด็กให้เด็กได้เคลื่อนไหวขณะที่ครูเล่นเครื่องดนตรี เช่น เล่นเปียโน เล่นเครื่องดนตรี หรือตบมือตามจังหวะ
 3. ช่วย让孩子เปลี่ยนแปลงจังหวะการเคลื่อนไหวตามจังหวะของตัวเอง เป็นการเคลื่อนไหวตามที่ครูเคาะ
 4. ครูเคาะจังหวะลักษณะต่าง ๆ กัน ให้เด็กเคลื่อนไหวตาม เช่น เร็ว-ช้า ดัง - ค่อย ฯลฯ
 5. เล่นเพลงต่าง ๆ แล้ว让孩子เคลื่อนไหวโต้ตอบ โดยให้จังหวะนั้นสม่ำเสมอและง่ายต่อการรับฟัง ควร让孩子ได้มีโอกาสฟังดนตรีและจังหวะก่อนทุกครั้ง แล้วจึง让孩子ได้เคลื่อนไหวหรือท่าทางประกอบ โดยคิดว่าจะทำอย่างไรด้วยตนเอง ท่าทางที่เด็กจะเคลื่อนไหวประกอบดนตรี ได้แก่ การเดินตามจังหวะ การวิ่ง การกระโดด การเขย่งก้าว กระโดด การหมุนตัว การควมบ้า ฯลฯ
 6. อย่าคาดหวังว่าเด็กทุกคนจะตอบสนองหรือทำตามเหมือนกัน โดยครูควรเข้าใจว่าเด็กบางคนอาจชอบแสดงท่าตามลำพังหรือในกลุ่มเด็ก ๆ

7. การเคลื่อนไหวบางชนิด เช่น การกระโดดต้องอาศัยการควบคุม กล้ามเนื้อมากกว่ากิจกรรมอื่น ๆ เด็กอายุ 4 - 5 ขวบเพียงบางคนเท่านั้นที่จะทำได้ ดังนั้น จึงควรให้อิสระแก่เด็กได้เลือกแสดงท่าตามที่เขาต้องการ

มัทธนี ตุลยาทร (2522 : 71) ได้กล่าวว่า ขณะดำเนินกิจกรรมเข้าจังหวะ ครูควรเอาใจใส่สนใจ สังเกตและศึกษาพฤติกรรมของเด็กทุก ๆ คน ถ้าพบเด็กที่อาย ไม่ยอมพูด หรือไม่กล้าแสดงออก ครูไม่ควรบังคับ ต้องให้ความเอาใจใส่เป็นพิเศษ พยายามดึงความสนใจให้กล้าแสดงตัวและมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ใช้วิธีให้ตอบคำถามง่าย ๆ ที่ครูมั่นใจว่าเขาจะตอบได้หรืออาจให้เขาร่วมกิจกรรมการแสดงเป็นกลุ่ม จากความรู้สึกอายที่ไม่กล้าแสดงออกของเขาในตอนแรกจะค่อย ๆ เปลี่ยน เกิดความมั่นใจในตนเองขึ้นทีละน้อยเกิดความรู้สึกอยากเรียน อยากทำและอยากแก้ปัญหามากขึ้น

จะเห็นได้ว่า ในการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางด้านร่างกาย ครูผู้สอนเด็กก่อนประถมศึกษาจะต้องเข้าใจถึงหลักการและวิธีการในการจัดกิจกรรม ควรเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความสามารถของตนเอง สร้างบรรยากาศที่ผ่อนคลาย จะช่วยให้เด็กเกิดความเพลิดเพลิน สนุกสนาน และมีอิสระในการแสดงออกด้วยการเคลื่อนไหว

2.5 กิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ

การจัดให้มีกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ มีจุดมุ่งหมายใหญ่ ๆ ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2536 : 9)

1. เพื่อพัฒนาอวัยวะทุกส่วนให้มีความสัมพันธ์กันเป็นอย่างดีในการเคลื่อนไหว
2. เพื่อสนองความต้องการตามธรรมชาติ ความสนใจ และความพอใจของเด็ก
3. เพื่อให้เกิดความซาบซึ้งและมีสุนทรีภาพในการเคลื่อนไหวตามจังหวะ
4. เพื่อผ่อนคลายความตึงเครียด
5. เพื่อให้ได้รับประสบการณ์สนุกสนานรื่นเริงจากการเล่นกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ

แบบต่าง ๆ

6. เพื่อพัฒนาด้านสังคม การปรับตัว และความร่วมมือในกลุ่ม
7. เพื่อให้โอกาสเด็กได้แสดงออกและมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

ในการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2536 : 10) ได้แบ่งกิจกรรมออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

1. กิจกรรมพื้นฐาน เป็นกิจกรรมที่ต้องฝึกทุกครั้งก่อนที่จะทำกิจกรรมอื่น ๆ ต่อไป ลักษณะการจัดกิจกรรมมีจุดเน้นในเรื่องจังหวะและการเคลื่อนไหวหรือท่าทางอย่างอิสระให้เด็กทราบถึงข้อตกลงในเรื่องสัญญาณและจังหวะ ซึ่งครูจะใช้เครื่องให้จังหวะชนิดใดก็ได้ โดยครูต้องทำความเข้าใจกับเด็กก่อนว่าสัญญาณนั้นหมายถึงอะไร เช่น ให้จังหวะ 1 ครั้งสม่ำเสมอ แสดงว่า ให้เด็กเดินหรือเคลื่อนไหวไปเรื่อย ๆ ตามจังหวะ ให้จังหวะ 2 ครั้งต่อกัน แสดงว่าให้เด็กหยุดการเคลื่อนไหว โดยเด็กจะต้องหยุดนิ่งจริง ๆ หากกำลังอยู่ในท่าใดก็ต้องหยุดนิ่งในท่านั้น จะเคลื่อนไหวหรือเปลี่ยนท่าไม่ได้

2. กิจกรรมสัมพันธ์เนื้อหา เป็นกิจกรรมที่จัดให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกาย โดยเน้นการทบทวนเรื่องที่รับรู้จากกิจกรรมอื่น และนำมาสัมพันธ์กับเนื้อหา โดยมีรูปแบบการจัดกิจกรรมหลายวิธีดังนี้

2.1 การท่าทางประกอบเพลงหรือคำคล้องจอง เป็นการจัดกิจกรรมให้เด็กเคลื่อนไหวหรือบริหารร่างกายอย่างอิสระประกอบเพลงหรือคำคล้องจอง

2.2 การปฏิบัติตามคำสั่ง เป็นการจัดกิจกรรมให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายตามที่ครูออก คำสั่ง เช่น การจัดกลุ่มตามจำนวน การท่าทางตามคำสั่ง ฯลฯ

2.3 การปฏิบัติตามข้อตกลง เป็นการจัดกิจกรรมโดยให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายตามข้อกำหนด เช่น การฝึกความจำสถานที่สมบัติ สัญญาณ ท่าทาง เกมการเล่น ฯลฯ

2.4 การเป็นผู้นำ ผู้ตาม เป็นการจัดกิจกรรมโดยให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกาย หรือท่าทางเป็นผู้นำให้เพื่อนปฏิบัติตามหมุนเวียนสลับกันไป

2.5 การทำท่าทางตามจินตนาการ เป็นการจัดกิจกรรมให้เด็กทำท่าทางตามความคิดจินตนาการ โดยฟังคำบรรยายเรื่องราว เพลง ทำนอง โดยทำท่าทางจินตนาการประกอบอุปกรณ์ เช่น ห่วงพลาสติก ริบบิ้น เชือก ฯลฯ

สรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ แบ่งออกได้เป็น 2 กิจกรรมคือ ส่วนที่เป็นกิจกรรมพื้นฐานและส่วนที่เป็นกิจกรรมสัมพันธ์เนื้อหา มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เด็กได้พัฒนาส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย ให้เด็กได้แสดงออกโดยการเคลื่อนไหวและมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

2.6 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหวและจังหวะ

ทฤษฎีที่ใช้เป็นแนวคิดในการศึกษาค้างนี้คือ

1. ทฤษฎีการเรียนรู้ของธอร์นไดค์ (Thorndike's Law of Learning) ซึ่งเน้นการเรียนรู้ที่สำคัญด้วยกฎ 3 ประการ ได้แก่

1.1 กฎแห่งความพร้อม (Law of Readiness)

การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อเด็กมีความพร้อมทั้งกายและใจเกี่ยวกับร่างกาย (Physical) เพื่อเป็นการเตรียมการใช้กล้ามเนื้อและระบบประสาทให้สัมพันธ์กัน (Co-Ordination) และเพื่อเป็นการฝึกทักษะเกี่ยวกับทางจิตใจ (Mental) เป็นความพร้อมทางด้านสมองหรือสติปัญญา และควรคำนึงถึงความพร้อมในวัยต่าง ๆ ด้วยว่ามีความแตกต่างกันอย่างไร เมื่อเด็กมีความพร้อมทั้งร่างกายและจิตใจจะส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี

1.2 กฎแห่งการฝึกหัด (Law of Exercise)

เด็กจะเรียนรู้จากการกระทำซ้ำ ๆ กันหลาย ๆ ครั้งนั่นเอง เกี่ยวกับการเคลื่อนไหวและจังหวะเด็กจะเกิดทักษะในแบบต่าง ๆ ซึ่งทำให้ระบบประสาทและกล้ามเนื้อทำงานสัมพันธ์กันดี

1.3 กฎแห่งผล (Law of Effects)

เด็กจะเรียนรู้ได้ดีขึ้นถ้าผลของการกระทำนั้นเป็นไปในทางบวกหรือทางที่ดี ซึ่งจะ ทำให้เด็กเกิดความสนใจ เกิดทักษะ ทำให้เด็กมีความสุขสนุกสนานและความพอใจ (ชาวลิต ภูมิภาค. 2532 : 109 - 110; อ้างอิงมาจาก Thorndike. n.d.)

2. ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของ เพียเจต์ (Piaget's Cognitive Development Theory) เพียเจต์ ถือว่าการให้เด็กได้สัมผัสวัตถุต่าง ๆ จะส่งเสริมให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้ โดยเฉพาะในเด็กก่อนประถมศึกษา ซึ่งอาศัยการรับรู้เป็นสื่อในการกระตุ้นทางความคิดของเด็ก จำเป็นต้องให้เด็กได้มีโอกาสเคลื่อนไหวและสัมผัสสิ่งต่าง ๆ ทฤษฎีนี้เป็นประโยชน์ในการจัดเนื้อหาและกิจกรรมทางการเคลื่อนไหว โดยให้เด็กได้สัมผัสกับวัตถุต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวเด็ก ซึ่งจะช่วยให้เด็กเรียนรู้ในสิ่งใหม่ ๆ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2523 : 69; อ้างอิงมาจาก Piaget. 1952)

2.7 พัฒนาการทางด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว

ในการส่งเสริมให้เด็กมีการเคลื่อนไหวนั้น ควรต้องคำนึงถึงวุฒิภาวะและวัยของเด็กให้เด็กมีการเคลื่อนไหวที่เหมาะสมกับวัย เป็นการส่งเสริมให้เด็กได้เคลื่อนไหวโดยใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่ ซึ่งมีเกณฑ์ในการสังเกตพัฒนาการไว้ ดังนี้

อายุ 0 - 1 ปี เด็กสามารถนั่งได้ คลานได้ และเหินยตัวเกาะยืนได้

อายุ 1 - 2 ปี เด็กสามารถเดินได้เอง ก้มหยิบของได้เอง เตะลูกบอลได้ กระโดดสองเท้าได้ ขึ้นบันไดโดยจับลูกทรงหรือราวบันได

อายุ 2 - 3 ปี เด็กสามารถขึ้นบันไดสลับเท้าได้ ยืนขาเดียวได้ โยนลูกบอลให้ผู้อื่นได้ รับลูกบอลโดยใช้อุ้งมือและแขนได้ ทำท่าทางเคลื่อนไหวร่างกายเมื่อได้ยินเสียงเพลงได้

อายุ 3 - 4 ปี เด็กสามารถขึ้นลงบันไดสลับเท้าได้ กระโดดขาเดียว ได้รับลูกบอลโดยใช้มือทั้งสอง โยนรับลูกบอลระยะไกล 1 เมตรได้ แกว่งแขนขาและเคลื่อนไหวไปตามจังหวะเพลงได้

อายุ 4 - 5 ปี เด็กสามารถกระโดดข้ามสิ่งกีดขวางได้ รับลูกบอลด้วยมือทั้งสองได้ เตะลูกบอลโดยไม่เซ กระโดดขาเดียวได้ เดินต่อเท้าบนขอนไม้หรือกระดานแผ่นเดียวได้ เคลื่อนไหวร่างกายตามจังหวะเพลงได้

อายุ 5 - 6 ปี เด็กเมื่อวิ่งอย่างรวดเร็วสามารถหยุดได้ทันที กระโดดขาเดียวตรงไปข้างหน้าได้ รับลูกบอลที่กระดอนขึ้นได้ด้วยมือทั้งสองข้าง เดินต่อเท้าถอยหลังบนขอนไม้หรือบนกระดานแผ่นเดียวได้ เดินตามจังหวะเพลงหรือตามจินตนาการ (กรมการพัฒนาศุมนชน, สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และองค์การยูนิเซฟ. 2531 : 1 - 67)

จะเห็นได้ว่า ความสามารถในการเคลื่อนไหวของเด็กเริ่มจากง่ายไปยากและซับซ้อนขึ้นตามลำดับ

2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหวและจังหวะ

โคแกน (Kogan. 1982 : 116) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวกับการส่งผลต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน ซึ่งการจัดการเรียนการสอนทางด้านพลศึกษาจะมีประโยชน์แก่เด็กประถม ซึ่งถ้าเริ่มต้นได้เร็วเท่าใดเด็กก็จะได้รับผลดีมากเท่านั้น แต่ไม่มีการยืนยันว่าการเคลื่อนไหวจะส่งผลต่อสมองส่วนกลางหรือไม่ ดังนั้น ผลการจัดกิจกรรมดังกล่าวยังอยู่บนพื้นฐานที่ไม่มั่นคงพอที่จะอธิบายว่าการเคลื่อนไหวสามารถใช้ในการบำบัดความไม่ปกติทางสติปัญญาได้ ซึ่งอาจสรุปเกี่ยวกับโปรแกรมได้ว่า การเคลื่อนไหวควรจะทำให้สัมพันธ์กับทักษะทางกลไกและเนื้อหาสาระ รวมทั้งทักษะทางสังคมซึ่งหากเด็กได้รับการส่งเสริมด้านการเคลื่อนไหวอย่างเต็มที่ก็จะสามารถช่วยเหลือเด็กได้เป็นอย่างดี

คาลิทซ์ (Calitz. 1986 : 17) ได้ศึกษาถึงศักยภาพและปัญหาของการใช้ภาษาของเด็กระหว่างการเตรียมกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวเป็นการศึกษาสำรวจบริเวณการเคลื่อนไหว ในขณะที่เด็กสำรวจและเคลื่อนไหวไปในบริเวณต่าง ๆ และค้นหาสิ่งแวดล้อม ซึ่งประโยชน์ของการที่เด็กได้เคลื่อนไหวนั้น ส่งผลต่อการพัฒนาและการเติบโตของเด็ก และคาลิทซ์ได้ศึกษาถึงการสื่อความหมายระหว่างครูกับเด็กในขณะจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหว ทั้งนี้เพื่อพยายามทำให้มีประสิทธิภาพและสามารถที่จะให้เด็กมีส่วนร่วมเพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรม การศึกษาดังกล่าวใช้วิธีการสร้างรูปแบบการสอน รูปแบบนี้เป็นลักษณะของการสอนแบบไม่เป็นทางการ ซึ่งเน้นการสำรวจและค้นพบตามแนวของการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และการแก้ปัญหา ซึ่งต้องอาศัยบทบาทของครูเป็นสำคัญและให้การเสนอแนะปัญหาและข้อบกพร่อง ที่จะต้องแก้ไขและปรับให้ดีขึ้นในสถานการณ์ทดลองจัดที่โรงเรียนอนุบาล

สุนทรี สราญชาติ (2533 : 56 - 59) ได้ศึกษารูปแบบของการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะที่เน้นองค์ประกอบพื้นฐาน ซึ่งประกอบไปด้วยการรู้จักส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย การฝึกจังหวะการใช้เนื้อที่ ระดับและทิศทาง มีความคิดสร้างสรรค์สูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะตามแผนการจัดประสบการณ์

ศรีสุตา คัมภีร์ภัทร (2534 : 85 - 86) ได้ศึกษาการพัฒนาทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ และการพัฒนาด้านความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ ที่เน้นองค์ประกอบพื้นฐาน พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะที่เน้นองค์ประกอบพื้นฐานมีพัฒนาการด้านทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์สูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะตามแผน การจัดประสบการณ์ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ส่วนการพัฒนาทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ด้านการเปรียบเทียบและด้านความเชื่อมั่นในตนเองนั้นแตกต่างกัน

รูปทอง ศรีทองท้วม (2538 : 75) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ โดยใช้กิจกรรมทักษะดนตรีกับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ ตามแผนการจัดประสบการณ์แบบปกติ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 อายุ 5 - 6 ปี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2538 โรงเรียนอนุบาลหนองคาย สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดหนองคาย จำนวน 60 คน ระยะเวลาที่ศึกษา 8 สัปดาห์ ๆ ละ 5 วัน ผลการศึกษาพบว่า ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะโดยใช้กิจกรรมทักษะดนตรีกับเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะตามแผนการจัดประสบการณ์แบบปกติ

จากเอกสารและงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า การเคลื่อนไหวและจังหวะมีความสำคัญต่อเด็กระดับก่อนประถมศึกษา ช่วยส่งเสริมพัฒนาการความพร้อมด้านร่างกายให้เด็กได้เกิดการพัฒนาทักษะต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม ดังนั้น ครูซึ่งเป็นผู้จัดกิจกรรมให้แก่เด็ก จึงควรมีความรู้ ความเข้าใจในกิจกรรมที่เด็กได้ลงมือปฏิบัติ ซึ่งผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าการใช้คู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอนจะสามารถพัฒนาการจัดกิจกรรมให้ครูสามารถนำไปปรับปรุงและพัฒนางานด้านการสอนให้แก่เด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตคติ

3.1 ความหมายของเจตคติ

เจตคติมาจากคำในภาษาอังกฤษว่า "Attitude" มีรากศัพท์มาจากคำว่า "Aptus" หมายถึง ท่าที ความรู้สึก ความคิดเห็นที่แสดงออกมาของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เดิมใช้คำว่า ทศนคติ ต่อมาคณะกรรมการบัญญัติศัพท์ของกระทรวงศึกษาธิการ โดยความเห็นชอบของราชบัณฑิตยสถานให้ใช้คำว่า เจตคติ เจตคติมีความสำคัญยิ่งต่อการเรียนการสอน เพราะเมื่อครูมีเจตคติที่ดีต่อการสอน การจัดกิจกรรมและประสบการณ์ต่าง ๆ ให้กับเด็กก็จะส่งผลให้เด็กได้รับการพัฒนาในด้านต่าง ๆ มีนักการศึกษาทั้งต่างประเทศและในประเทศได้ให้ความหมายของเจตคติไว้ ดังนี้

กูต (Good. 1957 : 48) ได้กล่าวไว้ว่า เจตคติ หมายถึง ความพร้อมที่จะแสดงออกในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง อาจเป็นการเข้าหาหรือหนี หรือต่อต้านสภาพการณ์บางอย่าง เช่น รัก เกลียดกลัว ไม่พอใจต่อสิ่งนั้น ๆ

แคทซ์ (ประภาเพ็ญ สุวรรณ. 2520 : 2 ; อ้างอิงมาจาก Katz. 1960) กล่าวว่า เจตคติมีส่วนประกอบสองส่วน คือ ความรู้สึกในการที่จะชอบหรือไม่ชอบ และความรู้หรือความเชื่อซึ่งอธิบายถึงลักษณะ ตลอดจนความสัมพันธ์ของสิ่งหนึ่งที่มีต่อสิ่งอื่น ๆ

ออลพอร์ต (Allport. 1967 : 142) ได้กล่าวไว้ว่า เจตคติ หมายถึง สภาวะความพร้อมทางจิต ซึ่งเกิดจากประสบการณ์ สภาวะความพร้อมนี้จะเป็แรงที่กำหนดทิศทางกรกระทำของบุคคลที่มี

ซีคอด และแบ็คแมน (รวิวรรณ อังคนุรักษ์พันธุ์, 2533 : 11; อ้างอิงมาจาก Secord and Backman, 1967) กล่าวว่า เจตคติ หมายถึง ความรู้สึก ความนึกคิดและพฤติกรรมของแต่ละบุคคล ต่อสภาพแวดล้อม

นักวิชาการของไทยได้ให้ความหมายของเจตคติไว้ดังนี้ ไพศาล หวังพานิช (2523 : 146) ให้ความหมายของเจตคติไว้ว่า เป็นความรู้สึกภายในของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด อันเป็นผลจากประสบการณ์ การเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งนั้น และความรู้สึกดังกล่าวจะกำหนดให้บุคคลนั้น แสดงพฤติกรรมตอบสนองในทิศทางใดทางหนึ่ง แสดงลักษณะชอบหรือไม่ชอบ พอใจหรือไม่พอใจ เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย

สมบุรณ์ ชิตพงศ์ (2523 : 111) กล่าวว่า เจตคติเป็นความรู้สึกโน้มเอียงทางจิตใจของบุคคลที่มีต่อสิ่งของเรื่องราวและปรากฏการณ์ต่าง ๆ พฤติกรรมด้านเจตคตินี้เป็นผลเนื่องมาจากการเรียนรู้ และประสบการณ์ของบุคคล เจตคติไม่สามารถสังเกตได้โดยตรง แต่อาศัยการตีความจากพฤติกรรมที่บุคคล แสดงออกมา บุคคลนั้นมีเจตคติต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งในทางบวกหรือทางลบมากน้อยขนาดไหน

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2525 (2525 : 285) ให้ความหมายของเจตคติว่า หมายถึง ท่าทีหรือความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2526 : 3) ให้ความหมายว่าเป็นความคิดเห็น ซึ่งมีอารมณ์เป็นส่วนประกอบ พร้อมทั้งจะแสดงปฏิกิริยาเฉพาะต่อสถานการณ์ภายนอก

กมลรัตน์ หล้าสุวรรณ (2526 : 172) กล่าวว่า เจตคติ คือ ความรู้สึกของบุคคลที่ได้จากการเรียนรู้ และประสบการณ์ แล้วแสดงสภาวะของร่างกายและจิตใจในด้านความพร้อมที่จะตอบสนองต่อบุคคลหรือสิ่งต่าง ๆ ในลักษณะใดลักษณะหนึ่งในสองลักษณะ กล่าวคือ แสดงความพร้อมที่จะเข้าไปหา เมื่อเกิดความรู้สึกชอบ เรียกว่าเจตคติที่ดีหรือทางบวก หรือแสดงความพร้อมที่จะหลีกเลี่ยงเมื่อเกิดความรู้สึกไม่ชอบ เรียกว่า เจตคติที่ไม่ดีหรือทางลบ

ปราณี रामสูตร (2528 : 186) ให้ความหมายว่า เจตคติ หมายถึง ความคิด ความเข้าใจ ความเห็น ความรู้สึก และความเชื่อของบุคคลที่มีต่อสิ่งของ บุคคลหรือสถานการณ์ โดยสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้มีอิทธิพลต่อการแสดงออกของบุคคล

พรรณี ช. เชนจิต (2528 : 258) ให้ความหมายเจตคติว่า เป็นเรื่องของความรู้สึกทั้งที่พอใจและไม่พอใจที่บุคคลมีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด ซึ่งมีอิทธิพลทำให้แต่ละคนสนองตอบต่อสิ่งเร้าต่างกัน

พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2536 : 112) ให้ความหมายไว้ว่า เป็นความรู้สึกของบุคคลที่เป็นผลเนื่องจากการเรียนรู้ ประสบการณ์ มากระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมต่อสิ่งต่าง ๆ ไปในทิศทางหนึ่งทิศทางใด ซึ่งอาจเป็นไปทางสนับสนุนหรือต่อต้านก็ได้

จากความหมายของเจตคติดังกล่าวมาแล้วพอสรุปได้ว่า เจตคติ หมายถึง ความเชื่อ ความคิดเห็นและความรู้สึกของบุคคลที่เกิดจากการเรียนรู้และการได้รับประสบการณ์แล้วพร้อมที่จะแสดงพฤติกรรมตอบสนองในทิศทางใดทางหนึ่ง ในลักษณะของการสนับสนุนหรือคัดค้านก็ได้

3.2 องค์ประกอบของเจตคติ

ไทรแอนดิส (Triandis, 1971 : 8 - 12) กล่าวถึง องค์ประกอบของเจตคติไว้ว่า มีองค์ประกอบ 3 ด้าน

1. ด้านความรู้ (The Cognitive Component) หมายถึง ความรู้ ความเชื่อ และความคิดของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด

2. ด้านความรู้สึก (The Affective Component) หมายถึง ความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบ ความรู้สึกทางบวกหรือทางลบต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด

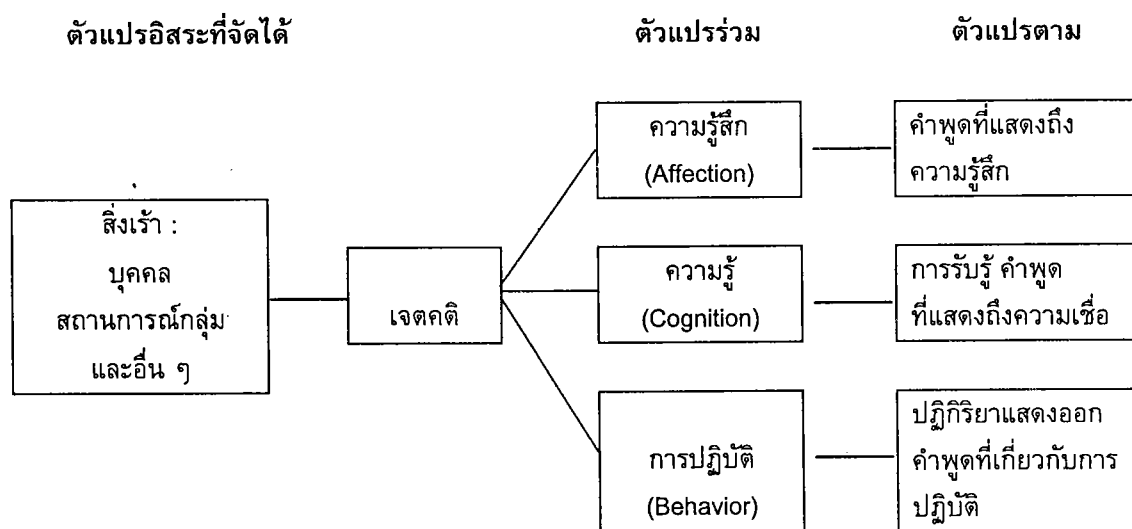
3. ด้านพฤติกรรม (The Behavioral Component) หมายถึง แนวโน้ม หรือความพร้อมที่บุคคลจะตอบรับหรือปฏิเสธ

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2526 : 3 - 4) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของเจตคติไว้ว่า

1. องค์ประกอบด้านความรู้ (Cognitive Component) เป็นผลมาจากการรับรู้ของบุคคลต่อสิ่งเร้า ซึ่งความรู้ความคิดของบุคคล เป็นตัวกำหนดทิศทางของเจตคติ

2. องค์ประกอบด้านความรู้สึก (Affective Component) เป็นสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นในขณะที่บุคคลถูกเร้าด้วยสิ่งหนึ่งสิ่งใด ถ้าชอบก็เกิดเจตคติที่ดี แต่ถ้าในทางตรงข้ามก็เกิดเจตคติที่ไม่ดี

3. องค์ประกอบด้านการปฏิบัติ (Behavioral Component) เป็นทิศทางการตอบสนองหรือการกระทำซ้ำ เป็นผลจากความคิดและความรู้สึกของบุคคลต่อสิ่งเร้า ถ้าเรียนแล้วเข้าใจสนุกก็อยากเรียนและตรงกันข้ามถ้าเรียนแล้วไม่เข้าใจไม่สนุกก็ไม่อยากเรียน ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของเจตคติทั้ง 3 ด้านนี้ สามารถเขียนเป็นแผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ ได้ดังปรากฏตามภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 องค์ประกอบของเจตคติ

แหล่งที่มา : ประภาเพ็ญ สุวรรณ. *ทัศนคติ : การวัดการเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมอนามัย*. 2526. หน้า 5.

จากข้อมูลข้างต้น กล่าวได้ว่า เจตคติดี้องค์ประกอบ 3 ด้านคือ องค์ประกอบด้านความรู้ ความรู้สึกและการปฏิบัติ ซึ่งแต่ละด้านมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน กล่าวคือ ถ้าครูมีเจตคติที่ดีย่อมเกิดความรู้สึกที่ดีและมีปฏิกิริยาตอบโต้ต่อสิ่งนั้นในทางดี ในการจัดการเรียนการสอน เมื่อครูเห็นความสำคัญและเข้าใจวิธีการจัดกิจกรรมให้กับเด็ก ครูได้ร่วมกันวางแผนการจัดกิจกรรม ก็ย่อมเกิดความรู้สึกที่ดีส่งผลให้ครูปฏิบัติการสอนได้ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

3.3 ลักษณะของเจตคติ

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (พิจิตร เขาวนปรีชา. 2540 : 9; อ้างอิงมาจาก ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2509 : 170 - 206) ได้กล่าวไว้ว่า เจตคติเป็นสิ่งที่ไม่ได้มีมาแต่กำเนิด แต่เกิดจากการเรียนรู้หรือประสบการณ์ของแต่ละบุคคล และเมื่อเกิดเจตคติแล้วจะเปลี่ยนแปลงได้ยากในทันทีทันใด แต่ต้องอาศัยเวลาและกระบวนการในการเปลี่ยนแปลงด้วย ฉะนั้นจะเห็นว่า เจตคติเกิดเมื่อองค์ประกอบต่าง ๆ มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน พอจะสรุปลักษณะสำคัญของเจตคติได้ดังนี้

1. เจตคติเกิดจากการเรียนรู้หรือประสบการณ์ของแต่ละบุคคล ไม่ใช่เป็นสิ่งที่ติดตัวมาแต่กำเนิด

2. เจตคติเป็นสภาวะของจิตใจที่มีความมั่นคงพอสมควร แต่ก็อาจมีการเปลี่ยนแปลงได้ ซึ่งมีอิทธิพลเนื่องมาจากสิ่งแวดล้อมและการเรียนรู้

3. เจตคติเป็นสภาวะของจิตใจ มีอิทธิพลต่อการกระทำของบุคคลและมีผลให้บุคคลมีท่าทางสนองตอบต่อสิ่งเร้าไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2526 : 231) อธิบายถึงลักษณะของเจตคติที่สำคัญมีดังนี้

1. เจตคติ เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้หรือการได้รับประสบการณ์ ไม่ใช่สิ่งที่ติดตัวมาแต่กำเนิด

2. เจตคติ เป็นดัชนีที่ชี้แนะทางการแสดงพฤติกรรม กล่าวคือ ถ้ามีเจตคติที่ดีก็มีแนวโน้มที่จะเข้าหาหรือแสดงพฤติกรรมนั้น ๆ ตรงกันข้าม ถ้ามีเจตคติที่ไม่ดีก็มีแนวโน้มที่จะไม่เข้าหา โดยการถอยหนีหรือต่อต้านการแสดงพฤติกรรมนั้น ๆ

3. เจตคติสามารถถ่ายทอดจากบุคคลหนึ่งไปสู่บุคคลอื่น ๆ ได้ เช่น บิดา มารดา ไม่ชอบบุคคลหนึ่งย่อมมีแนวโน้มทำให้เด็กไม่ชอบบุคคลนั้นด้วย

4. เจตคติสามารถเปลี่ยนแปลงได้ เนื่องจากเจตคติเป็นสิ่งที่ได้มาจากการเรียนรู้หรือประสบการณ์ของแต่ละบุคคล ถ้าการเรียนรู้หรือประสบการณ์นั้นเปลี่ยนแปลงไป เจตคติดีย่อมเปลี่ยนแปลงไปด้วย

จากแนวคิดเกี่ยวกับลักษณะของเจตคติ อาจกล่าวได้ว่าเจตคติเกิดจากการเรียนรู้หรือประสบการณ์ของแต่ละบุคคล สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามสภาวะแวดล้อม ถ้าเกิดขึ้นแล้วจะมีลักษณะมั่นคงและเปลี่ยนแปลงได้ยาก เจตคติจะมีบทบาทช่วยให้บุคคลได้ปรับปรุงและพัฒนาตนเอง การวางแผนการสอนร่วมกับเพื่อน จึงเป็นการส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้และประสบการณ์เพิ่มขึ้น ช่วยให้ครูมีเจตคติที่ดีต่อการทำงาน สามารถจัดกิจกรรมและประสบการณ์ให้กับเด็กได้อย่างเหมาะสม

3.4 เจตคติต่อเพื่อนร่วมงาน

ในการทำงานของครูนั้น จำเป็นจะต้องมีเพื่อนร่วมงาน เพื่อนร่วมงานในระดับเดียวกันนับว่าเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมให้การทำงานของครูเจริญก้าวหน้า หรือล้มเหลว ดังนั้น การที่ครูมีทัศนคติที่ดีต่อเพื่อนร่วมงาน จะช่วยให้การปฏิบัติงานประสบความสำเร็จและเกิดผลดีแก่หน่วยงานเป็นอย่างยิ่ง การปฏิบัติงานของครูจะเต็มไปด้วยความสุข และความพึงพอใจ

อรุณ รักธรรม (2522 : 102 - 103) กล่าวว่า การที่บุคคลในองค์กรมีทัศนคติที่ดีต่อเพื่อนร่วมงานจะก่อให้เกิดความเชื่อมั่น และความไว้วางใจสูงแก่บุคคลทั่วทั้งองค์กร การสร้างความนึกคิดความร่วมมือ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรก็จะกระทำได้ง่าย ทัศนคติต่อเพื่อนร่วมงานในองค์กรจึงมีอิทธิพลต่อการดำเนินงานขององค์กรเป็นอย่างมาก

ส่วน นิเวศ จันทพันธ์ (2525 : 55) อธิบายว่าความสัมพันธ์ระหว่างครูกับเพื่อนครูที่ทำงานร่วมกันในโรงเรียน ถ้าความสัมพันธ์เป็นไปด้วยดี บรรยากาศในการทำงานไม่เคร่งเครียดก็จะทำงานได้ผลดี และในการทำงานร่วมกันของคณะครู โดยเฉพาะในโรงเรียนที่มีบุคลากรมาก ๆ ความสัมพันธ์ระหว่างกันถือเป็นสิ่งสำคัญที่สุด

เสถียร เหลืองอร่าม (2527 : 206) ได้กล่าวว่า เพื่อนร่วมงานควรจะสร้างบรรยากาศในการทำงานให้เปรียบเสมือนฉันท์พี่น้อง มีความรักใคร่กลมเกลียวกัน คอยช่วยกระตุ้นการปฏิบัติงานของกลุ่ม และแนะนำช่วยเหลือการทำงานซึ่งกันและกัน ปฏิบัติงานตรงต่อเวลา ได้ตามทุกข้อซึ่งกันและกัน พุดจากกันด้วยความสนุกสนาน และเข้ากับเพื่อนร่วมงานได้เสมอ จะทำให้การทำงานในองค์กรประสบความสำเร็จด้วยดี

จากความหมายที่ได้กล่าวมาแล้ว เพื่อนร่วมงานมีส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดความเชื่อมั่น ความร่วมมือและการสร้างความคิดริเริ่มในการปฏิบัติงานได้เป็นอย่างดี การแนะนำ ช่วยเหลือการทำงานซึ่งกันและกัน เป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้การดำเนินการจัดการเรียนการสอนของครูประสบผลสำเร็จ

3.5 การเกิดและการเปลี่ยนแปลงเจตคติ

อัลพอร์ท (คัทดี้ สุนทรเสถียร. 2528 : 4; อ้างอิงมาจาก Allport. n.d.) ได้เสนอความคิดเห็นว่าเจตคติต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งของคนเกิดขึ้นได้ตามเงื่อนไข 4 ประการคือ

1. กระบวนการเรียนรู้ที่ได้จากการเพิ่มพูนและบูรณาการของการตอบสนองแนวความคิดต่าง ๆ เช่น เจตคติจากครอบครัว โรงเรียน ครู การเรียนการสอน และอื่น ๆ
2. ประสบการณ์ส่วนตัวขึ้นอยู่กับความแตกต่างของบุคคล ซึ่งมีประสบการณ์ที่แตกต่างกันไป นอกจากประสบการณ์ของคนจะสะสมขึ้นเรื่อย ๆ แล้วยังทำให้มีแบบแผน (pattern) เป็นตัวของตัวเองด้วย ดังนั้น เจตคติบางอย่างจึงเป็นเรื่องเฉพาะของแต่ละบุคคลแล้วแต่พัฒนาการและความเจริญเติบโตของคน ๆ นั้น

3. การเลียนแบบการถ่ายทอดเจตคติ คนบางคนได้มาจากการเลียนแบบ เจตคติของคนอื่นที่ตนพอใจ เช่น พ่อ แม่ ครู พี่-น้อง และบุคคลอื่น ๆ

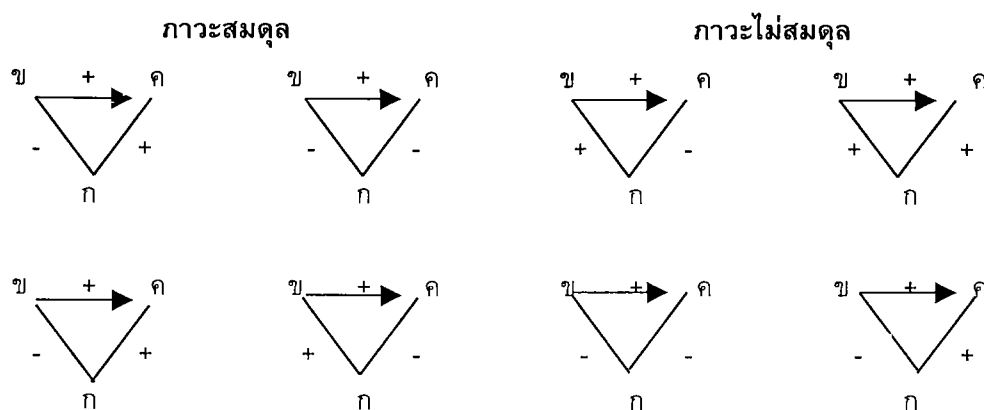
4. อิทธิพลของกลุ่มสังคม คนย่อมมีเจตคติคล้ายตามกลุ่มสังคมที่ตนอาศัยอยู่ตามสภาพแวดล้อม เช่น เจตคติต่อศาสนา สถาบันต่าง ๆ เป็นต้น

สวอน สุทธิเลิศอรุณ (2527 : 94 - 99) กล่าวว่า เจตคติของบุคคลแม้จะได้รับการปลูกฝังไว้ในตัวบุคคลอย่างมั่นคงพอสมควร แต่ก็อาจเปลี่ยนแปลงได้ตามทฤษฎีต่าง ๆ โดยวิธีการดังต่อไปนี้

1. การยอมตาม ซึ่งเกิดจากอิทธิพลของกลุ่ม
2. การเลียนแบบ ซึ่งเกิดจากการที่บุคคลพึงพอใจในบุคลิกภาพหรือพฤติกรรมของบุคคลที่เกี่ยวข้อง
3. ความต้องการที่จะเปลี่ยน ซึ่งเกิดจากการเรียนรู้และเกิดค่านิยมในบางสิ่งบางอย่างที่ตนเองชื่นชอบ ก็เกิดความต้องการเปลี่ยนแปลงเจตคติ
4. การเปลี่ยนความเชื่อซึ่งเกิดจากการทำให้ความเชื่อของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งเปลี่ยนแปลงไป ก็จะเปลี่ยนแปลงทางเจตคติด้วย
5. การได้รับความรู้
6. การได้รับประสบการณ์โดยตรง
7. การเปลี่ยนแปลงทัศนคติทางสังคม
8. การใช้วิธีจิตบำบัด

ในด้านทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงเจตคตินี้ ประภาเพ็ญ สุวรรณ และ รวีวรรณ อังคนุรักษ์ พันธุ์ (สุชาดา ธีระแก้ว อ้างอิงมาจาก ประภาเพ็ญ สุวรรณ. 2520 : 71 - 80; รวีวรรณ อังคนุรักษ์ พันธุ์. 2533 : 33 - 39) ได้สรุปถึงทฤษฎีที่สำคัญไว้ดังนี้

1. ทฤษฎีความสอดคล้องของความคิด (Theory of Cognitive Consistency) กล่าวถึงภาวะสมดุลและภาวะไม่สมดุล ดังแผนภาพต่อไปนี้

ภาพประกอบ 2 ภาวะสมดุลและไม่สมดุล

ภาวะสมดุล เช่น เมื่อ ก ชอบ ข (+) และ ก ชอบ ค (+) จะมีแนวโน้มที่ ข จะชอบ ค หรือเมื่อ ก ชอบ ข และ ก ไม่ชอบ ค จะมีแนวโน้มว่า ข จะไม่ชอบ ค เป็นต้น ในภาวะไม่สมดุล เช่น เมื่อ ก ชอบ ข และ ก ไม่ชอบ ค จะมีแนวโน้มว่า ข จะชอบ ค เป็นต้น

บุคคลจะแก้ปัญหาความขัดแย้งหรือปัญหาความไม่สมดุลโดยวิธีการใดวิธีการหนึ่ง คือ

- 1.1 เปลี่ยนความคิดของตนเองให้เข้ากับเพื่อน
- 1.2 ไม่ยอมรับเพื่อนคนนั้น
- 1.3 พยายามลืมความขัดแย้งในด้านความคิดนั้น ๆ หรือไม่คิดถึงเรื่องนั้น
- 1.4 ไม่ให้ความสำคัญต่อเรื่องนั้น

2. ทฤษฎีความขัดแย้งของความคิด (Cognitive Dissonance Theory) ทฤษฎีนี้มีพื้นฐานมาจากธรรมชาติ กลไกของการปรับตัวของมนุษย์ ซึ่งสรุปได้ว่า มนุษย์ไม่สามารถทนต่อสิ่งที่เปลี่ยนแปลงขัดแย้ง หรือไม่ลงรอยกันได้ เมื่อมีสิ่งที่ขัดแย้งกันมนุษย์จะพยายามหาทางขจัดความขัดแย้งนั้นให้หมดไป ภาวะทางจิตที่อยู่ในภาวะขัดแย้งกันจะทำให้เกิดสิ่งสองสิ่งในตัวคือ กระตุ้นให้บุคคลมีกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง และนำทางให้บุคคลมีปฏิกิริยาไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง ทำให้ภาวะความไม่สบายใจอันเกิดจากความขัดแย้งลดลงได้

ความขัดแย้งของการรับรู้เกิดขึ้นจากความแตกต่างระหว่างการรับรู้ ความรู้หรือความคิดเห็น ตั้งแต่สองอย่างขึ้นไป เมื่อความคิดหนึ่งเป็นของบุคคลนั้นและอีกความคิดหนึ่งมาจากสิ่งแวดล้อมภายนอก ความขัดแย้งจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับสัดส่วนความเหมือนกับความแตกต่างกันของความคิดเห็นเหล่านั้น ความขัดแย้งจะมาจากจำนวนเหตุผลที่ให้ต่อการเลือกสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ความขัดแย้งยิ่งมากบุคคลก็จะมีแรงขับมากในการทำให้ความขัดแย้งนั้นหมดไปโดยการเปลี่ยนสิ่งแวดล้อมภายใน อันได้แก่ เจตคติและการรับรู้หรือเปลี่ยนสิ่งแวดล้อมภายนอกตัวบุคคล วิธีการที่จะช่วยลดความขัดแย้ง ได้แก่

- 2.1 พยายามตั้งใจใหม่
- 2.2 เพิ่มความน่าสนใจของสิ่งที่เลือกให้มากขึ้น และลดสิ่งที่น่าสนใจของสิ่งที่ไม่ได้เลือก (เจตคติเปลี่ยนไป)
- 2.3 เพิ่มความเหมือนกันระหว่างสิ่งเลือกสองอย่าง
- 2.4 เพิ่มส่วนประกอบที่เหมือนกันให้มากขึ้น

3. ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม (Active Participant Theory) ผลการวิจัยทางจิตวิทยาสังคมได้เสนอแนะไว้ว่า การเปลี่ยนเจตคติและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ทำให้เกิดขึ้นได้โดยการสร้าง

สถานการณ์ให้เกิดการมีส่วนร่วมในกลุ่มบุคคลอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เพราะกลุ่มที่บุคคลมีส่วนร่วมและกลุ่มที่เขาต้องการร่วมด้วย มีผลต่อเจตคติของบุคคลเป็นอย่างมาก การมีส่วนร่วมในการอภิปรายและการตัดสินใจของกลุ่ม จะช่วยแก้ไขการต่อต้านการเปลี่ยนแปลงเจตคติใหม่ ถ้ากลุ่มตัดสินใจที่จะยอมรับเจตคติใหม่ สมาชิกในกลุ่มก็จะยอมรับเจตคตินั้นด้วย และถ้าบุคคลเปลี่ยนกลุ่มอ้างอิงเจตคติของบุคคลนั้นก็จะเปลี่ยนแปลงไปตามกลุ่มด้วย

4. ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) พฤติกรรมของบุคคลจะเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางใดหรือไม่ขึ้น ขึ้นอยู่กับการเรียนรู้ที่เขาได้รับจากสังคมแวดล้อม สังคมจะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของบุคคล และจะมีปฏิกริยาซึ่งกันและกันเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องเสมอ ระหว่างพฤติกรรมของบุคคล สิ่งที่เกิดขึ้นในตัวบุคคล (ความคิด อารมณ์ ความคาดหวัง ฯลฯ) และผลสืบเนื่องที่เกิดขึ้นหลังจากบุคคลได้กระทำพฤติกรรมนั้น พฤติกรรมที่จะแสดงออกต่อไปขึ้นกับการประเมินผลย้อนกลับของพฤติกรรมที่ได้แสดงออกไปแล้ว

องค์ประกอบที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคล ได้แก่ ความสำเร็จในการกระทำพฤติกรรมหนึ่ง การสังเกตพฤติกรรมของผู้อื่น คำพูดที่จูงใจ และการเร้าทางอารมณ์ วิธีการที่จะเปลี่ยนเจตคติและพฤติกรรม ซึ่งได้แก่

4.1 การให้แรงเสริมโดยตรง โดยการให้กระทำพฤติกรรมที่มีความยากเพิ่มขึ้น บุคคลจะเรียนรู้ปฏิกริยาตอบสนองใหม่ และมีประสบการณ์ตรงกับผลสืบเนื่องจากการกระทำปฏิกริยาตอบสนองนั้น

4.2 การหยุดพฤติกรรม โดยการไม่ให้ผลสืบเนื่องที่เขาคาดหวัง

4.3 การสังเกตการกระทำของบุคคลอื่น

4.4 การสื่อสาร โดยการให้ข่าวสารที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนอง โดยสิ่งที่ให้แตกต่างจากความเชื่อเดิมของบุคคล จะช่วยเปลี่ยนเจตคติและพฤติกรรมได้

พรณี ช.เจนจิต (2528 : 288 - 289) ได้อธิบายถึงเรื่องของเจตคติที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ดังต่อไปนี้ คือ

1. ให้ได้รับข้อมูลในทุกแง่มุมเกี่ยวกับสิ่งที่ตนมีเจตคติไม่ดี คือ ให้มองทุกด้านไม่ใช่มองแต่ด้านเดียว

2. จัดประสบการณ์ใหม่ให้เกิดการเรียนรู้ใหม่

3. เร้าให้เกิดอารมณ์กลัวเพื่อให้เกิดเจตคติที่ไม่ดีแก่สิ่งที่ต้องการให้เลิกปฏิบัติ

จะเห็นว่าเจตคติเป็นสิ่งที่มีการเปลี่ยนแปลงได้ โดยการจัดสถานการณ์ให้ใหม่ สร้างแรงจูงใจหรือให้ข้อเท็จจริงที่ถูกต้องด้วยการกระทำ หรือจัดสภาพแวดล้อมทางสังคมให้ร่วมสัมพันธ์กับบุคคลที่มีเจตคติที่พึงปรารถนา ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในองค์ประกอบทางด้านความคิด ความเข้าใจ และมีผลทำให้องค์ประกอบด้านความรู้สึกและพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงด้วย ซึ่งเราสามารถแบ่งลักษณะดังกล่าวได้ดังนี้ คือ

1. เจตคติจะเปลี่ยนแปลงเมื่อได้รับการจูงใจ

2. เจตคติจะเปลี่ยนแปลงได้เมื่อเกิดการเรียนรู้ และได้รับประสบการณ์โดยตรง

3. เจตคติเปลี่ยนแปลงได้เมื่อบุคคลได้รับความรู้ใหม่เพิ่มเติมขึ้นและยอมรับในคุณสมบัติหรือสถานการณ์ของสิ่งนั้น ๆ

4. เจตคติจะเปลี่ยนแปลงได้ เมื่อมีการกระทำและมีส่วนร่วมในการปฏิบัติจริง

กล่าวได้ว่า เจตคติเป็นความรู้สึกของบุคคลที่มีลักษณะเป็นสภาวะทางจิตใจ ซึ่งอาจพัฒนาและเปลี่ยนแปลงได้จากการเรียนรู้และการเพิ่มพูนประสบการณ์ให้แก่บุคคล การให้ความรู้และการจัดสภาพแวดล้อมทางสังคมให้เกิดความร่วมมือ วางแผนการทำงานกับเพื่อน สามารถทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงใน

องค์ประกอบทางด้านความคิด ส่งผลทำให้เกิดความรู้สึกที่ดีในการทำงาน และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การสอนของครูไปในแนวทางที่พึงประสงค์

3.6 หลักการวัดเจตคติ

ไพศาล หวังพานิช (2523 : 221 - 222) กล่าวว่า การวัดเจตคติเป็นการวัดคุณลักษณะภายในของบุคคล ซึ่งเกี่ยวข้องกับอารมณ์และความรู้สึก หรือเป็นลักษณะทางจิตใจ คุณลักษณะดังกล่าวมีการแปรเปลี่ยนได้ง่าย แต่อย่างไรก็ตามเจตคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งก็ยังสามารถวัดได้ โดยอาศัยหลักสำคัญดังต่อไปนี้

1. การยอมรับข้อตกลงเบื้องต้น (Basic Assumption) เกี่ยวกับการวัดเจตคติคือ

1.1 ความคิดเห็น ความรู้สึก หรือเจตคติของบุคคลนั้นจะคงอยู่ช่วงหนึ่ง นั่นคือ ความรู้สึกนึกคิดของคนเราไม่ได้เปลี่ยนแปลง หรือผันแปรตลอดเวลา อย่างน้อยจะต้องมีช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งที่ความรู้สึกของคนเรามีความคงที่ ทำให้สามารถวัดได้

1.2 เจตคติของบุคคลไม่สามารถวัดหรือสังเกตเห็นได้โดยตรง การวัดจะเป็นแบบวัดทางอ้อม โดยวัดแนวโน้มที่บุคคลแสดงออกหรือประพฤติอยู่เสมอ

1.3 เจตคตินอกจากแสดงออกในรูปทิศทางของความรู้สึกนึกคิด เช่น สนับสนุนหรือคัดค้าน ยังมีขนาดหรือปริมาณของความคิด ความรู้สึกนั้นอีกด้วย ดังนั้นในการวัดเจตคตินอกจากจะทำให้ทราบลักษณะหรือทิศทางแล้ว ยังสามารถบอกระดับความมากน้อย หรือความเข้มข้นของเจตคติได้ด้วย

2. การวัดเจตคติด้วยวิธีใดก็ตามจะต้องมีสิ่งประกอบ 3 อย่างคือ ตัวบุคคลที่จะถูกวัดมีสิ่งเร้า เช่น การกระทำเรื่องราวที่บุคคลแสดงเจตคติตอบสนอง และสุดท้ายมีการตอบสนอง ซึ่งจะออกมาในระดับสูงต่ำมากน้อย

3. สิ่งเร้าที่นำไปใช้เร้าที่นิยมคือ ข้อความเจตคติ (Attitude Statements) ซึ่งเป็นสิ่งเร้าทางภาษาที่ใช้อธิบายคุณค่า คุณลักษณะของสิ่งนั้น เพื่อให้บุคคลตอบสนองออกมาเป็นระดับความรู้สึก (Attitude Continuum หรือ Scale) เช่น มาก ปานกลาง น้อย เป็นต้น

4. การวัดเจตคติเพื่อทราบทิศทางและระดับความรู้สึกของบุคคลนั้น เป็นการสรุปผลจากการตอบสนองของบุคคลจากรายละเอียดหรือแง่มุมต่าง ๆ ดังนั้น การวัดนั้น ๆ จะต้องครอบคลุมคุณลักษณะต่าง ๆ ให้ครบถ้วนทุกลักษณะ เพื่อให้การสรุปผลตรงความเป็นจริงมากที่สุด

5. การวัดเจตคติต้องคำนึงถึงความเที่ยงตรง (Validity) ของการวัดเป็นพิเศษต้องพยายามให้ผลของการวัดที่ได้ตรงกับสภาพความเป็นจริงของบุคคล ทั้งในแง่ทิศทางและระดับเชตคติ โฆวาสินธุ์ (2520 : 41) ได้อธิบายไว้ว่า การวัดเจตคติมีข้อตกลงเบื้องต้น ดังต่อไปนี้

1. การศึกษาเจตคติเป็นการศึกษาความคิดเห็น ความรู้สึกของบุคคลที่มีลักษณะคงเส้นคงวาหรืออย่างน้อยเป็นความคิดเห็นหรือความรู้สึกที่ไม่เปลี่ยนแปลงในช่วงเวลาหนึ่ง

2. เจตคติเป็นสิ่งที่ไม่สามารถวัดหรือสังเกตได้โดยตรง ฉะนั้นการวัดเจตคติจึงเป็นการวัดทางอ้อมจากแนวโน้มที่บุคคลจะแสดงออกหรือประพฤติปฏิบัติอย่างมีระเบียบแบบแผนคงที่ไม่ใช่พฤติกรรมโดยตรงของมนุษย์

3. การศึกษาเจตคติของบุคคลนั้นไม่ใช่เป็นการศึกษาแต่เฉพาะทิศทางเจตคติของบุคคลเท่านั้น แต่ต้องศึกษาถึงระดับมากน้อยหรือความเข้มของเจตคตินั้น ๆ ด้วย

3.7 การวัดเจตคติ

การวัดเจตคติเป็นวิธีการที่ทำให้คนเข้าใจเจตคติของบุคคลและสามารถทำนายพฤติกรรมของบุคคลนั้น ๆ ได้ (สุชา จันทน์เอม. 2527 : 227) โดยทั่วไปการวัดเจตคติของบุคคลอาจใช้วิธีการเดียวกับ

การวัดลักษณะอื่น ๆ ของมนุษย์ก็ได้ เช่น บุคลิกภาพ แรงจูงใจหรือการรับรู้ แต่มีข้อแตกต่างในด้านเนื้อหาและการตีความของข้อมูลที่ได้ การวัดเจตคติอาจใช้วิธีการต่าง ๆ ได้ 6 วิธีดังนี้ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2523 : 9 - 22)

1. วิธีการสังเกต (Observation) การสังเกต หมายถึง การเฝ้ามองและการจดบันทึกพฤติกรรมของบุคคลอย่างมีแบบแผน โดยที่ผู้สังเกตคาดว่าพฤติกรรมที่ทำการสังเกตนั้น สะท้อนให้เข้าใจถึงเจตคติของบุคคลต่อสิ่งที่ต้องการจะศึกษา ในการสังเกตพฤติกรรมของบุคคลจำเป็นต้องใช้อย่างยิ่งที่ผู้สังเกตจะต้องไม่ไปรบกวนหรือขัดขวางการกระทำของผู้ถูกสังเกต

2. วิธีการสัมภาษณ์ (Interview) การสัมภาษณ์ คือ วิธีการให้ตอบด้วยปากเปล่า ผู้เก็บข้อมูลอาจจะจดบันทึกคำตอบหรืออัดเสียงเอาไว้ก็ได้ แล้วนำเอาคำตอบมาวิเคราะห์ในภายหลัง

3. วิธีการส่งแบบสอบถาม (Questionnaire) วิธีการนี้สามารถใช้ได้กับผู้ที่มีการศึกษาดีพอสมควร สั้นเปลืองทุนและเวลาน้อยกว่าวิธีอื่น ๆ และเป็นแบบแผนเดียวกันสำหรับผู้ตอบทุกคน

4. วิธีการวัดทางอ้อม (Indirect Technique) การวัดเจตคติของบุคคล ถ้าใช้คำถามตรง ๆ อาจทำให้ผู้ตอบบิดเบือนจากความเป็นจริงได้ นอกจากนี้นักจิตวิทยายังเชื่อว่า มีเจตคติต่อสิ่งต่าง ๆ มากมายที่อยู่ใต้จิตสำนึกของบุคคล ทำให้บุคคลไม่ทราบว่ามีเจตคติต่าง ๆ เหล่านั้น ดังนั้นจึงจำเป็นต้องใช้วิธีการวัดโดยทางอ้อม ซึ่งจะสะท้อนให้เห็นลักษณะเหล่านี้ มีอยู่ 3 วิธีการ ดังนี้ คือ

4.1 วิธีการต่อประโยคให้จบ (Sentence completion)

4.2 วิธีการโยงความสัมพันธ์ของคำต่าง ๆ (word association)

4.3 วิธีการเล่าเรื่องจากภาพ (Story telling)

5. วิธีการวัดแบบไม่รบกวน (Unobtrusive measures) เป็นวิธีการวัดเจตคติโดยไม่ให้ผู้ที่ถูกศึกษารู้ตัว และผู้ศึกษาไม่จำเป็นต้องเข้าติดต่อกับหรือเกี่ยวข้องเป็นการส่วนตัว มีวิธีการอยู่ 3 วิธี ได้แก่

5.1 การใช้บันทึกเหตุการณ์และประมวลข้อมูล (Archives) คือ การนำข้อมูลที่จดบันทึกไว้ เพื่อประโยชน์อย่างอื่นมาวิเคราะห์

5.2 การวัดความสึกหรอ (Erosion Measures) คือ การวัดความสึกกร่อนของวัตถุต่าง ๆ อันเป็นผลมาจากการกระทำของบุคคลนั้น

5.3 การวัดร่องรอย (trace Measures) คือ การวินิจฉัยร่องรอยที่เหลือจากการกระทำของบุคคลว่ามีความต้องการอะไรในการกระทำนั้น ๆ

6. วิธีการวัดทางสรีระ (Physiological Measures) คือ การใช้เครื่องมือในการสังเกตการเปลี่ยนแปลงของร่างกาย เนื่องจากอารมณ์ที่เกิดจากการมีเจตคติต่อสิ่งใด ๆ วิธีการที่ใช้กระทำได้ ดังนี้

6.1 การวัดความต้านทานกระแสไฟฟ้าของผิวหนัง (Galvanic Skin Response)

6.2 การขยายรูม่านตา (Pupill Dilation)

6.3 การวัดปริมาณฮอร์โมนบางชนิด เช่น ADTH, Hydrocortisone

วิธีการวัดเจตคติทั้ง 6 วิธีดังกล่าว เป็นวิธีการที่สามารถเลือกใช้ได้ตามความเหมาะสมกับความต้องการเฉพาะเรื่องสำหรับในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยเลือกใช้แบบสอบถามที่ใช้ในการวัดเจตคติของบุคคล ซึ่งมีวิธีการที่เป็นที่รู้จักและยอมรับในหมู่นักวิชาการหลายวิธีการด้วยกัน เช่น วิธีการของเธอร์สโตน (Thurstone Method) วิธีการของลิเคิร์ต (Likert Technique) เป็นต้น การวัดเจตคติโดยใช้แบบสอบถามจะวัดได้เที่ยงตรงมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับข้อความที่วัดเจตคติในแบบสอบถามนั้น ๆ พยอมน ดันมณี (2524 : 142) ได้นำเอาแนวคิดของนักวัดทาง เจตคติหลายคน มาสรุปเป็นแนวทางในการสร้างข้อความเพื่อวัดเจตคติไว้ดังนี้

1. พยายามหลีกเลี่ยงข้อความที่อ้างถึงอดีตที่ผ่านมาแล้ว
2. พยายามหลีกเลี่ยงข้อความที่เป็นจริง หรือสามารถตีความได้ว่าเป็นจริง
3. พยายามหลีกเลี่ยงข้อความที่กำกวมหรืออาจตีความหมายมากกว่าหนึ่งอย่าง
4. พยายามหลีกเลี่ยงข้อความที่ไม่อาจแสดงความคิดเห็นหรือไม่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่

พิจารณา

5. ข้อความแต่ละข้อความต้องแสดงความคิดเห็นเพียงความคิดเห็นเดียวที่สมบูรณ์ในตัวเอง
6. พยายามหลีกเลี่ยงการใช้ข้อความในรูปประโยคปฏิเสธซ้อนปฏิเสธ
7. คำบางคำที่บอกลักษณะชี้เฉพาะเจาะจง ควรเลือกใช้อย่างระมัดระวัง ถ้าหลีกเลี่ยงได้

ควรหลีกเลี่ยง

8. พยายามเลือกใช้ข้อความที่มีลักษณะเป็นกลาง
- ในเรื่องเดียวกันนี้ นิภา มนูญปัจจุ (2528 : 68 - 69) ได้กล่าวถึง หลักการสร้างข้อความวัด

เจตคติ ดังนี้

1. หลีกเลี่ยงการใช้ข้อความที่กล่าวถึงอดีตมากกว่าปัจจุบัน
2. หลีกเลี่ยงข้อความที่เป็นจริง หรืออาจแปลความหมายในลักษณะข้อจริง
3. หลีกเลี่ยงข้อความที่อาจแปลความได้มากกว่าหนึ่งอย่าง
4. หลีกเลี่ยงข้อความที่ไม่สอดคล้องกับสิ่งที่วัดเจตคติของบุคคล
5. หลีกเลี่ยงคำที่คาดว่าผู้ตอบเข้าใจยาก
6. หลีกเลี่ยงคำประเภท “ทั้งหมด” “เสมอ ๆ” “ไม่เลย”
7. เลือกข้อความที่เห็นว่าครอบคลุมความรู้สึกได้กว้าง
8. ใช้ภาษาง่าย แจ่มชัด ตรงไปตรงมา
9. แต่ละข้อความมีความคิดเดียว และมีหลายแบบคละกัน คือ มีข้อความที่มีความหมาย

สอดคล้องและขัดแย้งกับแนวคิดทางสุขภาพอนามัย

10. ควรเป็นข้อความสั้น ๆ และมีมาตรวัดกำกับ
11. รูปประโยคที่ใช้ต้องเป็นประโยคง่าย ๆ ไม่ใช่ประโยคที่ซับซ้อน
12. ไม่ใช่ประโยคที่มีคำปฏิเสธซ้อน

ในการศึกษาค้างนี้ ผู้วิจัยได้สร้างมาตรวัดเจตคติแบบจัดอันดับคุณภาพ (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคิร์ท (Likert) ซึ่งประภาเพ็ญ สุวรรณ (2526 : 46 - 48) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการสร้างเอาไว้ดังนี้

1. พิจารณาว่าต้องการวัดเจตคติของใคร ที่มีต่ออะไร และให้ความหมายของเจตคติและสิ่งที่วัดนั้นให้แน่นอน

2. เมื่อตีความหมายของสิ่งที่วัดแน่นอนแล้ว ก็สร้างข้อความ (Statement หรือ Item) ในแต่ละหัวข้อนั้น ๆ โดยให้กลุ่มเนื้อหาในหัวข้อเหล่านั้นและขณะเดียวกันก็ให้พิจารณาข้อความเหล่านั้น เป็นข้อความที่ตามเกี่ยวกับความรู้สึกหรือความเชื่อของผู้ตอบหรือไม่ ลิเคิร์ท ได้กล่าวถึงหลักการสร้างแบบสอบถามเอาไว้ ดังนี้

2.1 ข้อความควรเขียนในแง่ความรู้สึก ความเชื่อหรือความตั้งใจที่จะทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดไม่ใช่ข้อเท็จจริง (Fact)

2.2 ข้อความที่บรรจุลงในสเกล (Scale) จะต้องประกอบด้วยข้อความที่เป็น Favorable และ Unfavorable คละกันไป

2.3 ข้อความแต่ละข้อความจะต้องสั้น เข้าใจง่าย ชัดเจน

จำนวนข้อความที่สร้างขึ้นครั้งแรกควรมีประมาณ 30 ข้อความขึ้นไป เพราะจะต้องเลือกข้อความให้เหลือประมาณ 20 - 25 ข้อความในแต่ละหัวข้อของสิ่งที่เราจะวัด

3. การทดลองใช้ (Try Out) แบบสอบถาม เพื่อเลือกข้อความใช้แบบทดสอบกับกลุ่มบุคคลที่มีพื้นฐานคล้ายกับกลุ่มที่เราจะศึกษา จุดมุ่งหมายเพื่อเป็นการปรับปรุง ข้อความและคัดเลือกข้อความ โดยการวิเคราะห์ข้อความ (Item analysis)

3.8 ประโยชน์ของเจตคติ

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2523 : 1 - 4) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการวัดเจตคติเอาไว้ดังต่อไปนี้

1. วัดเพื่อทำนายพฤติกรรม เนื่องด้วยเจตคติต่อสิ่งใด ๆ ของบุคคล ย่อมเป็นเครื่องแสดงว่าเขามีความรู้สึกด้านที่ดีหรือไม่ดีเกี่ยวกับสิ่งนั้นมากน้อยเพียงใด และเขามีความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบสิ่งนั้นเพียงใด เจตคติของบุคคลต่อสิ่งนั้นจึงเป็นเครื่องทำนายว่าบุคคลนั้น จะมีการกระทำต่อสิ่งนั้น ๆ ไปในทำนองใดด้วย ฉะนั้น การทราบเจตคติของบุคคลย่อมจะช่วยให้สามารถทำนายการกระทำของบุคคลนั้นได้ แม้จะไม่ถูกต้องเสมอไป

2. วัดเพื่อหาทางป้องกัน การที่บุคคลจะมีเจตคติอย่างใดเป็นสิทธิส่วนบุคคล แต่การอยู่ด้วยกันอย่างสงบสุขในสังคม ย่อมจะเป็นไปได้เมื่อพลเมืองมีเจตคติต่อสิ่งต่าง ๆ คล้ายคลึงกัน ซึ่งเป็นทางให้เกิดความร่วมมือร่วมใจกันและไม่เกิดความแตกแยกขึ้นในสังคม ในการประกอบอาชีพบางประเภทมีความจำเป็นจะต้องได้บุคคลที่มีเจตคติอันเหมาะสมมาเป็นผู้ปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความก้าวหน้าและเกิดความเป็นธรรมแก่สังคม อาทิเช่น แพทย์ ครู ตำรวจ เป็นต้น การทราบเจตคติของบุคคลล่วงหน้าจะสามารถเลือกสรรบุคคลได้ตามต้องการและเป็นการป้องกันปัญหาอันอาจจะเกิดขึ้นได้

3. วัดเพื่อการแก้ไข การวัดเจตคติในบางเรื่อง เช่น การวัดเจตคติของประชากรเกี่ยวกับนโยบายของชาติที่รัฐบาลกำหนดขึ้นมาแล้ว ประชากรมีเจตคติสอดคล้องหรือเห็นด้วยหรือไม่ ถ้าไม่สอดคล้องกับนโยบายที่กำหนดขึ้นมา ประเทศชาติอาจเกิดความเสียหายขึ้นได้ เมื่อทราบเจตคตินั้นก่อนก็จะสามารถหาแนวทางในการแก้ไขก่อนที่จะเกิดปัญหา

4. วัดเพื่อให้เข้าใจสาเหตุและผล เจตคติต่อสิ่งต่าง ๆ นั้นเปรียบเหมือนสาเหตุภายใน ซึ่งมีกำลังผลักดันให้บุคคลมีพฤติกรรมต่าง ๆ กัน สาเหตุภายในหรือเจตคติต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งของบุคคลนั้น อาจได้ผลกระทบมาจากสาเหตุภายนอกด้วยส่วนหนึ่งและเจตคติของบุคคลอาจเป็นเครื่องกรองหรือเครื่องหักเหอิทธิพลของสาเหตุภายนอก ที่มีต่อการกระทำของบุคคลนั้นได้ ฉะนั้น การจะเข้าใจอิทธิพลของสาเหตุภายนอกที่มีต่อการกระทำของบุคคลต่าง ๆ ให้ชัดเจน บางกรณีอาจจำเป็นต้องวัดเจตคติของบุคคลต่าง ๆ ต่อสาเหตุภายนอกนั้นด้วย

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2526 : 5 - 6) กล่าวถึง ประโยชน์ของเจตคติไว้ดังนี้

1. ช่วยทำให้เข้าใจสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัว โดยการจัดรูปหรือจัดระบบสิ่งของต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวเขา

2. ช่วยให้มีการเข้าข้างตัวเอง (Self - Esteem) โดยช่วยให้บุคคลหลีกเลี่ยงสิ่งที่ไม่ดีหรือปกปิดความจริงบางอย่าง ซึ่งนำความไม่พอใจมาสู่ตัวเอง

3. ช่วยในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมที่สลับซับซ้อน ซึ่งการมีปฏิริยาตอบโต้หรือการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งออกไปนั้น ส่วนมากจะทำในสิ่งที่ตนนำความพอใจมาให้หรือเป็นบำเหน็จรางวัลจากสิ่งแวดล้อม

4. ช่วยให้บุคคลสามารถแสดงออกถึงค่านิยมของตนเอง ซึ่งแสดงว่าเจตคตินั้นนำความพอใจมาให้บุคคลนั้น

จะเห็นได้ว่าการวัดเจตคติสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างกว้างขวางโดยเฉพาะอย่างยิ่งเจตคติเป็นเรื่องที่นักจิตวิทยาและนักการศึกษาต่าง ๆ ได้ให้ความสนใจอย่างมาก เพราะเจตคติดีมีอิทธิพลต่อ

การแสดงออกของพฤติกรรม ถ้าครูมีเจตคติที่ดีต่อการสอนแล้ว ก็ย่อมมีพฤติกรรมที่ดีในการจัดกิจกรรมและ
ประสบการณ์ให้แก่เด็กตามไปด้วย

3.9 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตคติ

วรูม (Vroom. 1964 : 81) ได้ศึกษาเจตคติของคนงานต่องานที่กระทำ พบว่า ความ
สามารถในการปฏิบัติงานกับเจตคติต่อการทำงาน มีความสัมพันธ์กันทางบวก ผู้ที่มีเจตคติต่อการทำงานสูง
มีความสามารถในการปฏิบัติงานสูงด้วย

ศักดิ์สิทธิ์ ขัตติยาสุวรรณ (2526 : 96) ได้ศึกษาเจตคติของครูประถมศึกษา ที่มีต่อการ
ทำงานในโรงเรียนประถมศึกษา พบว่า ครูที่มีความเข้าใจและมีเจตคติที่ดีต่อหลักสูตร เป็นผู้ที่มีความสามารถ
ในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงด้วย

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และสำนักงาน
คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2526 : 35) ได้ศึกษาวิจัยปัจจัยที่มี อิทธิพลต่อคุณภาพการ
ศึกษาประชากร พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนจะอยู่ในระดับสูงหรือต่ำนั้น ขึ้นอยู่กับปัจจัย
หลายประการ ปัจจัยที่สำคัญยิ่งประการหนึ่ง คือ ครู โดยเฉพาะครูต้องมีทัศนคติที่ดีและรักอาชีพครูด้วย
แต่ครูส่วนใหญ่ไม่ได้เลือกอาชีพครูด้วยใจรัก และมีทัศนคติที่ไม่ดีต่ออาชีพครู จึงขาดการเอาใจใส่ต่องานใน
หน้าที่การเรียนการสอน ซึ่งส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในที่สุด

วิเชียร รักการ (2527 : 65) ศึกษาความสัมพันธ์ของทัศนคติที่ดีต่อการอาสาพัฒนา กับ
พฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมอาสาพัฒนาชนบทของนิสิต ที่มีจิตลักษณะต่าง ๆ พบว่า ผู้ที่มีความเชื่ออำนาจ
ในตนสูง เป็นผู้ที่มีทัศนคติและพฤติกรรมการเข้าร่วมกลุ่มอาสาพัฒนา สอดคล้องกันมากกว่าในกลุ่มผู้ที่มีความ
เชื่ออำนาจในคนต่ำ

เอนก สงสุวรรณ (2533 : 139) ได้ทำการศึกษาทัศนะของข้าราชการครูที่มีต่องานและเพื่อน
ร่วมงาน ผลการวิจัยพบว่า ข้าราชการครูมีทัศนะที่ดีต่องานมากทุกด้าน ส่วนทัศนะที่มีต่อเพื่อนร่วมงาน ครูมี
ทัศนะที่ดีต่อผู้บังคับบัญชา สัมพันธภาพในกลุ่มและความมีน้ำใจของเพื่อนร่วมงาน แต่กระบวนการ ทำงาน
ของกลุ่ม ผูกพันภายในกลุ่ม มีทัศนะในระดับปานกลาง

จากเอกสารและงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น อาจสรุปได้ว่า บุคคลที่มีเจตคติที่ดีต่อการทำงานจะ
ส่งผลให้การทำงานบรรลุจุดมุ่งหมายและประสบผลสำเร็จได้เป็นอย่างดี ดังนั้น ถ้าครูมีเจตคติที่ดีต่อการจัด
กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ จะช่วยส่งเสริมให้ครูมีพฤติกรรมในการสอนและการจัดกิจกรรมให้แก่เด็กได้
อย่างมีประสิทธิภาพ

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. เจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ ของครูที่วางแผนการสอนร่วมกับเพื่อน หลัง
การทดลองการใช้คู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอนดีขึ้นกว่าก่อนการทดลอง
2. เจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ ของครูที่วางแผนการสอนด้วยตนเอง หลังการ
ทดลองการใช้คู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอนดีขึ้นกว่าก่อนการทดลอง
3. เจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะของครูที่สอนแบบปกติหลังการทดลองไม่ดีขึ้นกว่า
ก่อนการทดลอง
4. เจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะของครูที่วางแผนการสอนร่วมกับเพื่อน ของครูที่
วางแผนการสอนด้วยตนเอง ที่ใช้คู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอนและของครูที่สอนแบบปกติหลังการ
ทดลองแตกต่างกัน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ประชากร
2. กลุ่มตัวอย่าง
3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
4. การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง
5. แบบแผนการทดลองและวิธีดำเนินการทดลอง
6. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ ครูผู้สอนชั้นอนุบาล 2 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่ผ่านโครงการอบรมสัมมนาครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ ครูผู้สอนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่ผ่านโครงการอบรมสัมมนาครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา จำนวน 60 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) แบ่งเป็นกลุ่ม ดังนี้

กลุ่มทดลองที่ 1 คือ ครูที่สอนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนละ 2 คน 10 โรงเรียน จำนวน 20 คน ทำการสอนโดยวางแผนการสอนร่วมกับเพื่อน

กลุ่มควบคุมที่ 2 คือ ครูที่สอนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนละ 1 คน 20 โรงเรียน จำนวน 20 คน ทำการสอนโดยวางแผนการสอนด้วยตนเอง

กลุ่มควบคุม 3 คือ ครูที่สอนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนละ 1 คน 20 โรงเรียน จำนวน 20 คน ทำการสอนแบบปกติ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. คู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอน
2. แบบสอบถามเจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

1. คู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอนดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับเรื่องต่อไปนี้

1.1.1 การสร้างคู่มือการสอน

1.1.2 การจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ

1.1.3 แผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ของ สำนักการศึกษา

กรุงเทพมหานคร

1.2 วิเคราะห์เอกสาร งานวิจัยและปรึกษาผู้เชี่ยวชาญด้านการสร้างคู่มือการสอนและด้านการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ

1.3 ดำเนินการสร้างคู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอน ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยใช้แนวคิดและหลักการของการสร้างคู่มือครูมาประยุกต์จัดทำเป็นคู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอน สำหรับให้ครูใช้ในการศึกษาเพื่อพัฒนาการสอนการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ ประกอบด้วย

1.3.1 วัตถุประสงค์ของการจัดทำคู่มือ

1.3.2 คำชี้แจงในการใช้คู่มือ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ

ตอนที่ 2 แนวทางการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ

ตอนที่ 3 การประเมินการปฏิบัติการสอน

1.4 สร้างคู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอนในตอนต้นที่ 2 แนวทางการจัดกิจกรรม เคลื่อนไหวและจังหวะ ตามหน่วยการสอนจากแผนการจัดประสบการณ์ ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 จำนวน 8 ฉบับ

1.5 นำคู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอนที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามโครงสร้างและเนื้อหา จำนวน 3 ท่าน คือ

1) อาจารย์ณัฐนันท์ คัมภีร์ภัทร

2) อาจารย์อารี เกษมรติ

3) อาจารย์สมจิตต์ สุวรรณวงศ์

1.6 นำคู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอนมาปรับปรุงและแก้ไขตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

1.7 นำคู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอนไปทดลองใช้กับครูที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แล้วนำมาปรับปรุงและแก้ไข

1.8 นำคู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอนไปใช้ในการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

2. สร้างแบบสอบถามเจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ ดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตคติและการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ

2.2 ศึกษาการสร้างเครื่องมือวัดเจตคติ โดยใช้มาตราวัดเจตคติแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) จากตำราและเอกสารต่าง ๆ

2.3 สร้างแบบสอบถามเจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามสถานภาพทั่วไปของครูระดับก่อนประถมศึกษา ได้แก่ อายุ วุฒิการศึกษา สาขาวิชาเอก ประสบการณ์ในการสอน ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check list) จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ กำหนดช่องความรู้สึกเป็น 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง เพื่อสอบถามเจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะในด้านการสอน ได้แก่ การวางแผนการสอน การปฏิบัติการสอน และการประเมินการสอน

2.4 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาและครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการศึกษา จำนวน 3 ท่าน

- 1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วัฒนา ปุณณฤทธิ์
- 2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ขวัญฟ้า รังสิยานนท์
- 3) อาจารย์พิมพ์พิกา คงรุ่งเรือง

2.5 นำแบบสอบถามที่ได้รับการตรวจสอบและปรับปรุงแล้ว ไปทำการทดลองใช้ (Try Out) กับครูที่สอนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 60 คน แล้วนำแบบสอบถามมาตรวจให้คะแนน วิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ และคัดเลือกข้อความที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 1.75 ขึ้นไป จำนวน 30 ข้อ

2.6 นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแล้วไปหาค่าความเชื่อมั่น โดยวิธีหาสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) ได้ค่าระดับความเชื่อมั่นที่ 0.9173

แบบแผนการทดลองและการดำเนินการทดลอง

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองโดยใช้แผนการทดลองแบบ Randomized control - Group Pretest - Posttest Design (ลวัน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538 : 250)

ตาราง 1 ' แผนการทดลอง

กลุ่ม	สอบก่อน	ทดลอง	สอบหลัง	ค่าแตกต่าง
E ₁	T ₁	X _a	T ₂	DE ₁
E ₂	T ₁	X _b	T ₂	DE ₂
C ₁	T ₁	-	T ₂	DC

เมื่อ	E ₁	แทน	กลุ่มทดลองที่ 1 ที่ได้จากการสุ่มตัวอย่าง
	E ₂	แทน	กลุ่มทดลองที่ 2 ที่ได้จากการสุ่มตัวอย่าง
	C ₁	แทน	กลุ่มควบคุม ที่ได้จากการสุ่มตัวอย่าง
	X _a	แทน	การจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะของครูที่วางแผนการสอนร่วมกับเพื่อน โดยใช้คู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอน
	X _b	แทน	การจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะของครูที่วางแผนการสอนด้วยตนเอง โดยใช้คู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอน
	-	แทน	การจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะของครูที่สอนแบบปกติ
	T ₁	แทน	การทดสอบก่อนการทดลอง
	T ₂	แทน	การทดสอบหลังการทดลอง
	DE ₁	แทน	ค่าแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มที่ 1
	DE ₂	แทน	ค่าแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มที่ 2
	DC	แทน	ค่าแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มควบคุม

วิธีดำเนินการทดลอง

กลุ่มทดลอง 1 และกลุ่มทดลอง 2

1. ก่อนดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยนำคู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เข้าไปในโรงเรียนเพื่อแนะนำครูในกลุ่มทดลอง 1 และกลุ่มทดลอง 2 เพื่อทำการทดลองใช้คู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอน จำนวน 30 โรงเรียนด้วยตนเอง โดยชี้แจงให้ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษาในกลุ่มทดลอง ดังนี้

1.1 ครูกลุ่มทดลอง 1 ตอบแบบสอบถามเจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะก่อนการทดลอง ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ในการทดลองและอธิบายแนวปฏิบัติการใช้คู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น พร้อมทั้งรูปแบบของการนำคู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอนมาใช้ในการวางแผนการสอนร่วมกับเพื่อน เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ร่วมกัน ก่อนการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ

1.2 ครูกลุ่มทดลอง 2 ตอบแบบสอบถามเจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะก่อนการทดลอง ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ในการทดลอง และอธิบายแนวปฏิบัติการใช้คู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น พร้อมทั้งรูปแบบของการนำคู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอนมาใช้ในการวางแผนการสอนด้วยตนเอง ก่อนการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ

2. การดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2542 ใช้เวลาในการทดลอง 8 สัปดาห์ ในระหว่างการทดลองผู้วิจัยเข้าไปสังเกต เพื่อประโยชน์ในการช่วยพัฒนาและปรับปรุงแก้ไขคู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอนต่อไป

3. หลังการทดลอง ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามเจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหว และจังหวะฉบับเดียวกับการเก็บข้อมูลก่อนการทดลองไปทำการสอบถามครูกลุ่มทดลอง 1 และกลุ่มทดลอง 2

กลุ่มควบคุม

1. ผู้วิจัยจัดส่งแบบสอบถามเจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะให้ครูในกลุ่มควบคุมจำนวน 20 คน ทางไปรษณีย์

2. ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2542 โดยใช้เวลาในการทดลอง 8 สัปดาห์ ซึ่งกลุ่มควบคุมเป็นครูที่จัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะให้แก่เด็กแบบปกติ

3. เมื่อครบกำหนดเวลาทดลอง ผู้วิจัยได้จัดส่งแบบสอบถามเจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ ฉบับเดียวกับการเก็บข้อมูลก่อนการทดลองไปทำการสอบถามครูในกลุ่มควบคุมทางไปรษณีย์

การจัดกระทำข้อมูล

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของเครื่องมือที่ได้คืนมาทั้งหมด 120 ฉบับ

2. ตรวจสอบให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ

2.1 ข้อคำถามมีข้อความทางบวกให้คะแนนตามเกณฑ์ ดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้	5	คะแนน
เห็นด้วย	ให้	4	คะแนน
ไม่แน่ใจ	ให้	3	คะแนน
ไม่เห็นด้วย	ให้	2	คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้	1	คะแนน

2.2 ข้อคำถามมีข้อความทางลบให้คะแนนตามเกณฑ์ ดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้	1	คะแนน
เห็นด้วย	ให้	2	คะแนน
ไม่แน่ใจ	ให้	3	คะแนน
ไม่เห็นด้วย	ให้	4	คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้	5	คะแนน

3. นำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการทดลองไปวิเคราะห์และหาคุณภาพด้วยวิธีทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS – PC⁺ ตามลำดับขั้นดังต่อไปนี้

1. การตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามเจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ
 - 1.1 หาค่าอำนาจจำแนก
 - 1.2 หาค่าความเชื่อมั่น
2. หาค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนเจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะก่อนและหลังการทดลอง

2.1 คะแนนเฉลี่ย

2.2 ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. สถิติสำหรับการทดสอบสมมุติฐาน

3.1 วิเคราะห์ความแปรปรวนก่อนและหลังการทดลอง โดยใช้สถิติแบบ One Way ANOVA

(Dayton, 1970 : 326 – 338)

3.2 เปรียบเทียบคะแนนก่อนกับหลังการทดลองใช้ t – test แบบ Dependent

3.3 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีของเชฟเฟ (Scheffe's Method)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการทดลอง และการแปลความหมายของการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้เข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

N	แทน	จำนวนครู
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ยของคะแนน
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการทดลอง
df	แทน	ค่าชั้นความเป็นอิสระ (Degree of Freedom)
SD	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
SS	แทน	ผลบวกกำลังสองของคะแนน (Sum of Square)
MS	แทน	ค่าความแปรปรวน (Mean Square)

กลุ่มทดลอง 1 แทน ครูที่วางแผนการสอนร่วมกับเพื่อน โดยใช้คู่มือการประเมินการปฏิบัติ

การสอน

กลุ่มทดลอง 2 แทน ครูที่วางแผนการสอนด้วยตนเอง โดยใช้คู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอน

กลุ่มควบคุม แทน ครูที่สอนแบบปกติ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการเปรียบเทียบคะแนนเจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะของครูที่วางแผนการสอนร่วมกับเพื่อนและครูที่วางแผนการสอนด้วยตนเอง โดยใช้คู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอน กับครูที่สอนแบบปกติ ซึ่งผู้วิจัยเสนอข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนเจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะของกลุ่มตัวอย่าง
2. การเปรียบเทียบคะแนนเจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3

กลุ่ม ก่อนการทดลอง

3. การเปรียบเทียบคะแนนเจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ ก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มตัวอย่าง

4. การเปรียบเทียบคะแนนเจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ ของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม หลังการทดลอง และถ้าพบความแตกต่างของคะแนนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะทดสอบความแตกต่างของคะแนนเป็นรายคู่ต่อไป

1. ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนเจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ

ในการวิเคราะห์ตอนนี้ ผู้วิจัยได้นำคะแนนจากแบบสอบถามเจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะของครูในกลุ่มทดลอง 1 กลุ่มทดลอง 2 และกลุ่มควบคุม ทั้งก่อนและหลังการทดลองมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเฉลี่ยต่อข้อและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลปรากฏดังตาราง 2

ตาราง 2 ค่าคะแนนเฉลี่ยทั้งฉบับ ค่าเฉลี่ยต่อข้อและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานเจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะของครูกลุ่มทดลอง 1 กลุ่มทดลอง 2 และกลุ่มควบคุมก่อนและหลังการทดลอง

กลุ่มตัวอย่าง	ก่อนทดลอง			หลังทดลอง		
	$\bar{X}$	$\frac{\bar{X}}{K}$	SD	$\bar{X}$	$\frac{\bar{X}}{K}$	SD
กลุ่มทดลอง 1	123.85	4.10	10.85	142.25	4.75	3.95
กลุ่มทดลอง 2	120.95	4.03	12.21	132.30	4.41	7.09
กลุ่มควบคุม	121.15	4.04	7.69	120.05	4.00	6.65

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 2 ปรากฏว่า คะแนนเจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะก่อนการทดลองของกลุ่มทดลอง 1 กลุ่มทดลอง 2 และกลุ่มควบคุมมีค่าเฉลี่ย ทั้งฉบับเป็น 123.85 , 120.95 และ 121.15 คะแนน ตามลำดับ และมีค่าเฉลี่ยต่อข้อเป็น 4.10 , 4.03 และ 4.04 คะแนน ตามลำดับ โดยมีค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็น 10.85 , 12.21 และ 7.69 ตามลำดับ แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่มที่นำมาศึกษาครั้งนี้มีเจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะใกล้เคียงกันและความแตกต่างระหว่างบุคคลแต่ละกลุ่มของ 3 กลุ่ม ใกล้เคียงกัน

ส่วนหลังการทดลองคะแนนเจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะของกลุ่มทดลอง 1 กลุ่มทดลอง 2 และกลุ่มควบคุม มีค่าเฉลี่ยทั้งฉบับเป็น 142.25 , 132.30 และ 120.05 คะแนน ตามลำดับ และมีค่าเฉลี่ยต่อข้อเป็น 4.74 , 4.41 และ 4.00 คะแนน ตามลำดับ โดยมีค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็น 3.95 , 7.09 และ 6.65 ตามลำดับ แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างที่นำมาศึกษาหลังจากการทดลองแล้ว มีคะแนนเฉลี่ยแตกต่างกัน โดยคะแนนภายในแต่ละกลุ่มยังคงใกล้เคียงกัน

2. การเปรียบเทียบคะแนนเจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะก่อนการทดลอง

ในการวิเคราะห์ตอนนี้ ผู้วิจัยได้นำคะแนนเจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะของครูก่อนการทดลองของกลุ่มทดลอง 1 กลุ่มทดลอง 2 และกลุ่มควบคุม มา เปรียบเทียบกันโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (one - way ANOVA) ผลปรากฏดังตาราง 3

ตาราง 3 การเปรียบเทียบคะแนนเจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะของกลุ่มทดลอง 1 กลุ่มทดลอง 2 และกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P
ระหว่างกลุ่ม	104.93	2	52.47	.483	.619
ภายในกลุ่ม	6188.05	57	108.56		
รวม	6292.98	59			

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 3 ปรากฏว่า ก่อนการทดลอง ครูกลุ่มทดลอง 1 กลุ่มทดลอง 2 และกลุ่มควบคุม มีคะแนนเจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าก่อนการทดลอง ครูที่วางแผนการสอนร่วมกับเพื่อน ครูที่วางแผนการสอนด้วยตนเอง ที่ใช้คู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอนและครูที่สอนแบบปกติ มีเจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะไม่แตกต่างกัน

3. การเปรียบเทียบคะแนนเจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะก่อนและหลังการทดลอง

ในการวิเคราะห์ตอนนี้ ผู้วิจัยได้นำคะแนนเจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะของครูกลุ่มทดลอง 1 กลุ่มทดลอง 2 และกลุ่มควบคุม ก่อนกับหลังการทดลองมาเปรียบเทียบกัน โดยใช้ t-test แบบ Dependent เนื่องจากผู้วิจัยได้ใช้ t-test ทดสอบผลการเปรียบเทียบทีละกลุ่มแยกกัน 3 ครั้ง จึงกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ผลปรากฏดังตาราง 4

ตาราง 4 การเปรียบเทียบคะแนนเจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง 1 กลุ่มทดลอง 2 และกลุ่มควบคุม

กลุ่มตัวอย่าง	คะแนนเฉลี่ยผลต่าง ก่อนและหลังการทดลอง	ความคลาดเคลื่อน	df	t	p
กลุ่มทดลอง 1	18.40	7.96	19	10.33**	.000
กลุ่มทดลอง 2	11.35	8.57	19	5.92**	.000
กลุ่มควบคุม	-1.10	2.0	19	-2.46	.024

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ < .001

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 4 ปรากฏว่า กลุ่มทดลอง 1 มีคะแนนเฉลี่ยเจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ ก่อนและหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 แสดงว่า คะแนนเจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะของกลุ่มทดลอง 1 หลังการทดลองสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง กลุ่มทดลอง 2 มีคะแนนเฉลี่ยเจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะก่อนและหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 แสดงว่า คะแนนเจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะของกลุ่มทดลอง 2 หลังการทดลองสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง และกลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยเจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะก่อนและหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าคะแนนเจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะของกลุ่มควบคุมหลังการทดลองไม่สูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง

4. การเปรียบเทียบคะแนนเจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ

หลังการทดลอง

ในการวิเคราะห์ตอนนี้ ผู้วิจัยได้นำคะแนนเจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะของครูหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง 1 กลุ่มทดลอง 2 และกลุ่มควบคุมมาเปรียบเทียบกันโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One - way ANOVA) ผลปรากฏดังตาราง 5

ตาราง 5 การเปรียบเทียบคะแนนเจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ ของกลุ่มทดลอง 1 กลุ่มทดลอง 2 และกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P
ระหว่างกลุ่ม	4946.03	2	2473.01	67.48**	.000
ภายในกลุ่ม	2088.90	57	36.65		
รวม	7034.93	59			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ < .001

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 5 ปรากฏว่า หลังการทดลองครูกลุ่มทดลอง 1 กลุ่มทดลอง 2 และกลุ่มควบคุม มีคะแนนเฉลี่ยเจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 แสดงว่า หลังการทดลองครูที่วางแผนการสอนร่วมกับเพื่อน ครูที่วางแผนการสอนด้วยตนเอง ที่ใช้คู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอน และครูที่สอนแบบปกติ มีคะแนนเจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะแตกต่างกัน

เพื่อแสดงให้เห็นเด่นชัดถึงความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของครูแต่ละกลุ่มที่วางแผนการสอนร่วมกับเพื่อน วางแผนการสอนด้วยตนเอง ที่ใช้คู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอนและการสอนแบบปกติ จึงได้เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยเจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ โดยใช้วิธีของ เชฟเฟ (Sheffe' test) ผลปรากฏดังตาราง 6

ตาราง 6 ความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของคะแนนเจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะของครูหลังการทดลองเป็นรายคู่

กลุ่มตัวอย่าง	ค่าเฉลี่ย	กลุ่มทดลอง 1	กลุ่มทดลอง 2	กลุ่มควบคุม
		142.25	132.30	120.05
กลุ่มทดลอง 1	142.25	-	9.95 **	22.20**
กลุ่มทดลอง 2	132.30		-	12.25**
กลุ่มควบคุม	120.05			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $< .001$

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 6 ปรากฏว่า กลุ่มทดลอง 1 มีคะแนนเจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะสูงกว่ากลุ่มทดลอง 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 กลุ่มทดลอง 1 มีคะแนนเจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และกลุ่มทดลอง 2 มีคะแนนเจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 แสดงว่า ภายหลังการทดลองครูที่วางแผนการสอนร่วมกับเพื่อนและครูที่วางแผนการสอนด้วยตนเอง ที่ใช้คู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอน มีคะแนนเจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะสูงกว่าครูที่สอนแบบปกติ

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการเปรียบเทียบเจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะของครูที่วางแผนการสอนร่วมกับเพื่อน ของครูที่วางแผนการสอนด้วยตนเอง ที่ใช้คู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอน และของครูที่สอนแบบปกติ ซึ่งมีลำดับขั้นการวิจัยและผลโดยสรุปดังนี้

จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบเจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะของครูที่วางแผนการสอนร่วมกับเพื่อนก่อนและหลังการทดลอง การใช้คู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอน
2. เพื่อเปรียบเทียบเจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะของครูที่วางแผนการสอนด้วยตนเองก่อนและหลังการทดลอง การใช้คู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอน
3. เพื่อเปรียบเทียบเจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะของครูที่สอนแบบปกติ ก่อนและหลังการทดลอง
4. เพื่อเปรียบเทียบเจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะของครูที่วางแผนการสอนร่วมกับเพื่อน ของครูที่วางแผนการสอนด้วยตนเอง ที่ใช้คู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอนและของครูที่สอนแบบปกติ

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. เจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะของครูที่วางแผนการสอนร่วมกับเพื่อน หลังการทดลองการใช้คู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอนดีขึ้นกว่าก่อนการทดลอง
2. เจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะของครูที่วางแผนการสอนด้วยตนเอง หลังการทดลองการใช้คู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอนดีขึ้นกว่าก่อนการทดลอง
3. เจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะของครูที่สอนแบบปกติ หลังการทดลองไม่ดีขึ้นกว่าก่อนการทดลอง
4. เจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ ของครูที่วางแผนการสอนร่วมกับเพื่อน ของครูที่วางแผนการสอนด้วยตนเอง ที่ใช้คู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอน และของครูที่สอนแบบปกติหลังการทดลองแตกต่างกัน

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ ครูผู้สอนชั้นอนุบาล 2 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่ผ่านโครงการอบรมสัมมนาครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ ครูผู้สอนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่ผ่านโครงการอบรมสัมมนาครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา จำนวน 60 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) แบ่งเป็นกลุ่ม ดังนี้

กลุ่มทดลองที่ 1 คือ ครูที่สอนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนละ 2 คน 10 โรงเรียน จำนวน 20 คน ทำการสอนโดยวางแผนการสอนร่วมกับเพื่อน

กลุ่มทดลองที่ 2 คือ ครูที่สอนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนละ 1 คน 20 โรงเรียน จำนวน 20 คน ทำการสอนโดยวางแผนการสอนด้วยตนเอง

กลุ่มควบคุม คือ ครูที่สอนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนละ 1 คน 20 โรงเรียน จำนวน 20 คน ทำการสอนแบบปกติ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. คู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอน
2. แบบสอบถามเจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ

วิธีดำเนินการทดลอง

กลุ่มทดลอง 1 และกลุ่มทดลอง 2

1. ก่อนดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยนำคู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เข้าไปในโรงเรียนเพื่อแนะนำครูในกลุ่มทดลอง 1 และกลุ่มทดลอง 2 เพื่อทำการทดลองใช้คู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอน จำนวน 30 โรงเรียนด้วยตนเอง โดยชี้แจงให้

ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษาในกลุ่มทดลอง ดังนี้

1.1 ครูกลุ่มทดลอง 1 ตอบแบบสอบถามเจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะก่อนการทดลอง ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ในการทดลอง และอธิบายแนวปฏิบัติการใช้คู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น พร้อมทั้งรูปแบบของการนำคู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอนมาใช้ในการวางแผนการสอนร่วมกับเพื่อน เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ร่วมกันก่อนการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ

1.2 ครูกลุ่มทดลอง 2 ตอบแบบสอบถามเจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะก่อนการทดลอง ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ในการทดลอง และอธิบายแนวปฏิบัติการใช้คู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น พร้อมทั้งรูปแบบของการนำคู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอนมาใช้ในการวางแผนการสอนด้วยตนเอง ก่อนการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ

2. การดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2542 ใช้เวลาในการทดลอง 8 สัปดาห์ ในระหว่างการทดลองผู้วิจัยเข้าไปสังเกตเพื่อประโยชน์ในการช่วยพัฒนาและปรับปรุงแก้ไขคู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอนต่อไป

3. หลังการทดลอง ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามเจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะฉบับเดียวกับการเก็บข้อมูลก่อนการทดลองไปทำการสอบถามครูกลุ่มทดลอง 1 และกลุ่มทดลอง 2

กลุ่มควบคุม

1. ผู้วิจัยจัดส่งแบบสอบถามเจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะให้ครูในกลุ่มควบคุมจำนวน 20 คน ทางไปรษณีย์

2. ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2542 โดยใช้เวลาในการทดลอง 8 สัปดาห์ ซึ่งกลุ่มควบคุมเป็นครูที่จัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะให้แก่เด็กแบบปกติ

3. เมื่อครบกำหนดเวลาทดลอง ผู้วิจัยได้จัดส่งแบบสอบถามเจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ ฉบับเดียวกับการเก็บข้อมูลก่อนการทดลองไปทำการสอบถามครูในกลุ่มควบคุมทางไปรษณีย์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการทดลองไปวิเคราะห์และหาคุณภาพด้วยวิธีทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS – PC⁺ ตามลำดับขั้นดังต่อไปนี้

1. การตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม วัดเจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ
 - 1.1 หาค่าอำนาจจำแนก
 - 1.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ได้ค่าระดับความเชื่อมั่นที่ 0.9173
2. หาค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนเจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะก่อนและหลังการทดลอง
 - 2.1 คะแนนเฉลี่ย
 - 2.2 ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. สถิติสำหรับการทดสอบสมมติฐาน
 - 3.1 วิเคราะห์ความแปรปรวนก่อนและหลังการทดลอง โดยใช้สถิติแบบ One Way ANOVA (Dayton. 1970 : 326 – 338)
 - 3.2 เปรียบเทียบคะแนนก่อนกับหลังการทดลองใช้ t – test แบบ Dependent
 - 3.3 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีของเชฟเฟ (Scheffe's Method)

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

1. เจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะของครูที่วางแผนการสอนร่วมกับเพื่อน ก่อนและหลังการทดลองการใช้คู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอน แตกต่างกันโดยหลังการทดลองครูมีเจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001
2. เจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะของครูที่วางแผนการสอนด้วยตนเอง ก่อนและหลังการทดลอง การใช้คู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอนแตกต่างกัน โดยหลังการทดลองครูมีเจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001
3. เจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะของครูที่สอนแบบปกติ ก่อนและหลังการทดลอง แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
4. เจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะของครูที่วางแผนการสอนร่วมกับเพื่อน และของครูที่วางแผนการสอนด้วยตนเอง ที่ใช้คู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอน หลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

เจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะของครูที่วางแผนการสอนร่วมกับเพื่อน ที่ใช้คู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอนและของครูที่สอนแบบปกติ หลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

เจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะของครูที่วางแผนการสอนด้วยตนเอง ที่ใช้คู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอนและของครูที่สอนแบบปกติ หลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการเปรียบเทียบเจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะของครูที่วางแผนการสอนร่วมกับเพื่อน ของครูที่วางแผนการสอนด้วยตนเอง ที่ใช้คู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอนและของครูที่สอนแบบปกติ ผลการวิจัยอภิปรายได้ดังนี้

1. จากการเปรียบเทียบเจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ ของครูที่วางแผนการสอนร่วมกับเพื่อน ที่ใช้คู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอนก่อนและหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 ที่กล่าวว่าเจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะของครูที่วางแผนสอนร่วมกับเพื่อน หลังการทดลองการใช้คู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอนดีขึ้นกว่าก่อนการทดลอง เนื่องจากครูที่วางแผนการสอนร่วมกับเพื่อน ที่ใช้คู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอนมีโอกาสได้ศึกษา ค้นคว้าเพื่อหาความรู้ในการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ จากคู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอน และมีโอกาสในการทำงานร่วมกันกับเพื่อน โดยนำคู่มือที่ศึกษามาใช้เพื่อวางแผนการสอนและการประเมินหลังการสอน โดยครูที่วางแผนการสอนร่วมกับเพื่อนจะสามารถนำประสบการณ์มาแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน มีการแสดงความคิดเห็นร่วมกันในบรรยากาศที่เป็นมิตร ซึ่งครูในกลุ่มทดลองนี้ยังไม่เคยได้มีโอกาสในการได้ทำงานเพื่อวางแผนการสอนร่วมกันกับเพื่อน จากการที่ผู้วิจัยได้เข้าไปสังเกตในช่วงบ่าย ซึ่งเป็นช่วงที่ครูทำการประเมินการปฏิบัติการสอนในตอนที่ 3 ผู้วิจัยพบว่า ครูที่วางแผนการสอนร่วมกับเพื่อนจะการทำงานด้วยกันและช่วยกันแสดงความคิดเห็นในการประเมินการสอน และวางแผนการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะสำหรับเด็ก และจากการสัมภาษณ์ครูที่วางแผนการสอนร่วมกับเพื่อนครูแสดงความคิดเห็นว่า การได้ทำงานด้วยกัน ทำให้รู้จักกันมากยิ่งขึ้น ซึ่งแต่ก่อนจะไม่มีมีการปรึกษาหรือแสดงความคิดเห็นร่วมกัน เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้แก่เด็ก และจากการทำงานด้วยกันทำให้ได้รับฟังแนวความคิดของเพื่อน สามารถนำไปปรับใช้ในการสอนได้เป็นอย่างดี เช่น เมื่อครูจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะให้เด็กพร้อมกันทั้งชั้น เด็กจะขาดความเป็นระเบียบ เมื่อได้ปรึกษาเพื่อวางแผนการสอนกับเพื่อน จะได้รับคำแนะนำให้จัดกิจกรรมแบบเป็นกลุ่ม โดยอาจแบ่งเป็นกลุ่มของเด็กผู้หญิง กลุ่มเด็กผู้ชาย หรือกลุ่มเด็กเล็ก จำนวน 5 – 6 คน เพื่อให้เด็กได้สลับและหมุนเวียนกันปฏิบัติกิจกรรม แล้วจึงรวมเป็นกลุ่มใหญ่ได้เมื่อเด็กเริ่มเข้าใจจังหวะและสัญญาณแล้ว ดังนั้น ในการวางแผนการสอนร่วมกับเพื่อนจึงช่วยให้ครูได้พัฒนาการสอนจากการปรึกษางานและทำงานร่วมกันกับเพื่อน ซึ่ง นิเวศ จันทพันธ์ (2525 : 55) ได้กล่าวถึง ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับเพื่อนครูที่ทำงานร่วมกันในโรงเรียน ถ้าความสัมพันธ์เป็นไปด้วยดี บรรยากาศในการทำงานไม่เคร่งเครียดก็จะทำงานได้ดี

ครูที่วางแผนการสอนร่วมกับเพื่อน ที่ใช้คู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอน จะมีการแสดงความคิดเห็นร่วมกันในการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ มีการร่วมมือกันเพื่อวางแผนการสอนและประเมินการสอน จากรูปแบบในคู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอน ครูได้แสดงความคิดเห็นและยอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกัน เพื่อประเมินและทบทวนผลงานหลังจากการสอนแล้วกับเพื่อนครู จากการที่ครูได้อยู่ในสถานการณ์ที่ได้ร่วมมือกันวางแผนการสอนร่วมกับเพื่อนและใช้คู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอน จึงทำให้ครูเกิดการเปลี่ยนแปลงเจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ ซึ่ง พรรณี ข. เจนจิต (2528 : 288 - 289) กล่าวว่า เจตคติเป็นสิ่งที่มีการเปลี่ยนแปลงได้ โดยการจัดสถานการณ์ให้ใหม่ จัดสภาพแวดล้อมทางสังคมให้ร่วมสัมพันธ์กับบุคคลที่มีเจตคติที่พึงปรารถนา ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในองค์ประกอบทางด้านความคิด ความเข้าใจ และมีผลทำให้องค์ประกอบด้านความรู้สึกและพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งสอดคล้องกับประภาเพ็ญ สุวรรณ (2520 : 79 – 80) ที่ศึกษาวิจัยทางจิตวิทยาสังคมเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงเจตคติและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ที่ทำให้เกิดขึ้นได้โดยการสร้างสถานการณ์ให้เกิดการมีส่วนร่วมในกลุ่มบุคคลอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เพราะกลุ่มที่บุคคลมีส่วนร่วมและกลุ่มที่เขาต้องการร่วมด้วย

มีผลต่อเจตคติของบุคคลเป็นอย่างมาก ครูที่ทำงานโดยวางแผนการสอนร่วมกับเพื่อนและใช้คู่มือการประเมิน การปฏิบัติการสอน จึงเกิดการเรียนรู้และได้รับ ประสบการณ์จากการทำงานร่วมกัน ส่งผลให้ครูเปลี่ยนแปลง เจตคติต่อการจัดกิจกรรม เคลื่อนไหวและจังหวะในทางที่ดีขึ้น

2. จากการเปรียบเทียบเจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะของครูที่วางแผนการสอน ด้วยตนเอง ที่ใช้คู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอน ก่อนและหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .001 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 ที่กล่าวว่าเจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและ จังหวะของครูที่วางแผนการสอนด้วยตนเอง หลังการทดลองการใช้คู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอนดีขึ้น กว่าก่อนการทดลอง เนื่องจากครูที่วางแผนการสอนด้วยตนเอง ที่ใช้คู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอน ได้มีโอกาสในการเรียนรู้ด้วยตนเองจากคู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอน ซึ่งผู้วิจัยได้จัดทำขึ้นเพื่อให้ครู ได้มีเอกสารไว้ใช้ในการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ ให้ครูสามารถ นำมาใช้ ในการวางแผนการสอนและประเมินหลังการสอน โดยครูที่วางแผนการสอนด้วยตนเองได้ศึกษาคู่มือ เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจและหาแนวทางในการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ เพื่อส่งเสริมพัฒนา- การเด็กทางด้านต่าง ๆ ซึ่งจากการสัมภาษณ์ครูที่ใช้คู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอน ครูส่วนใหญ่ได้ให้ ความคิดเห็นเกี่ยวกับคู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอนไว้ว่าเป็นสิ่งที่ดีและมีประโยชน์มาก เนื่องจาก กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะเป็นกิจกรรมใหม่ที่โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครได้เริ่มนำเข้ามาใช้จัดให้แก่ เด็กและครูส่วนมากไม่จบทางด้านการศึกษาปฐมวัย จึงให้ความคิดเห็นว่าสามารถอ่านได้ เข้าใจง่าย เหมาะ กับผู้ที่ไม่มีพื้นฐานทางด้านการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ ซึ่งในการให้การอบรมของกรุงเทพมหานคร ที่จัดขึ้น จะได้รับแต่เทคนิคต่าง ๆ ในการจัดกิจกรรมเท่านั้น และครูส่วนใหญ่ต้องการให้มีการจัดทำเอกสาร ที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัยในทุกกิจกรรม

ซึ่งการจัดทำคู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอน ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ประกอบในการ จัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ ให้ครูได้เสริมสร้างนิสัยรักการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง โดยใช้แนวทางใน การจัดการเรียนการสอนเป็นไปตามแนวทางของหลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับ ชาติศักดิ์ วชิรปรีชาพงษ์ (2515 : 5) ที่กล่าวว่า คู่มือการสอนเป็นการจัดลำดับและรวบรวมเนื้อหาในการเรียนการสอน เป็นอุปกรณ์ ที่มีเนื้อหาวิชาตามแนวหลักสูตร เป็นคู่มือแนะนำการทำกิจกรรมเพิ่มเติม ช่วยวางแผนการทำงาน ช่วยให้ ครูตั้งจุดมุ่งหมาย การเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม กระตุ้นให้รู้จักการคิดหาเหตุผลกับทั้งช่วยแนะนำ แนวทางในการพัฒนาการสอน ครูที่วางแผนการสอนด้วยตนเอง ที่ใช้คู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอน จึงได้รับความรู้และเกิดการเรียนรู้การจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะจากการศึกษาคู่มือ ทำให้ครูเกิดการ เปลี่ยนแปลงเจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ ซึ่ง พรณี ข. เจนจิต (2528 : 288 – 289) กล่าวว่า เจตคติเปลี่ยนแปลงได้เมื่อเกิดการเรียนรู้ การได้รับความรู้ใหม่เพิ่มเติมขึ้นและยอมรับในคุณสมบัติ หรือสถานการณ์ของสิ่งนั้น ๆ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศักดิ์สิทธิ์ ชัตติยาสุวรรณ (2526 : 96) ที่ได้ ศึกษาเจตคติของครูประถมศึกษาที่มีต่อการทำงานในโรงเรียนประถมศึกษา พบว่า ครูที่มีความเข้าใจและมี เจตคติที่ดีต่อหลักสูตร เป็นผู้ที่มีความสามารถในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพสูง การที่ครูได้รับความรู้จากการใช้คู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอน และประสบการณ์จากการวางแผนการสอนด้วยตนเอง จึงส่งผลให้ครูมีเจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะในทางที่ดีขึ้น

3. จากการเปรียบเทียบเจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะของครูที่สอนแบบปกติ ก่อนและหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 3 ที่กล่าวว่า เจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะของครูที่สอนแบบปกติหลังการทดลองไม่ดีขึ้นกว่าก่อนการ ทดลอง ทั้งนี้ เนื่องจากครูที่สอนแบบปกติไม่มีโอกาสในการสนทนาเพื่อปรึกษาหารือวางแผนการสอนร่วมกับ เพื่อน และไม่มีเอกสารที่ใช้เป็นแหล่งในการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมในการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ

จึงทำให้ครูไม่มีแนวทางในการจัดกิจกรรม ซึ่งกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะเป็นกิจกรรมหนึ่งที่มีความสำคัญในการพัฒนาเด็กทางด้านต่าง ๆ การที่ครูจะสามารถจัดกิจกรรมหรือเตรียมวัสดุอุปกรณ์ให้พร้อม ที่จะใช้ในการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะเพื่อให้เหมาะสมกับวัยและความต้องการของเด็กนั้น ครูควรมีความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมอย่างแท้จริง ซึ่งครูจะต้องศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมและแสวงหาเทคนิคต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรม สำหรับครูที่สอนแบบปกติในกลุ่มควบคุมจะไม่ได้ศึกษาคู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอน ซึ่งเป็นคู่มือที่ให้ความรู้ ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะให้แนวทางในการจัดกิจกรรมและการประเมินการปฏิบัติการสอนหลังการสอน ซึ่งในแต่ละส่วนจะมีประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะสำหรับเด็ก โดยเฉพาะในส่วนของ การประเมินการปฏิบัติการสอน เป็นส่วนที่ช่วยให้ครูได้ประเมินผลการปฏิบัติงานด้านการสอนกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะของตนเองที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็ก เพื่อให้มีการปรับปรุงการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะให้แก่เด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่ง บุญเยี่ยม จิตรดอน (2533 : 331) กล่าวถึงการประเมินผลตนเองที่ครูควรต้องประเมินผลการปฏิบัติงานอยู่เสมอในทุก ๆ ด้าน เพื่อนำไปพัฒนา ปรับปรุง แก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงวิธีการใหม่ ๆ มาใช้ต่อไป

ครูที่สอนแบบปกติในกลุ่มควบคุม จะมีการจัดเตรียมกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะให้แก่เด็กจากแผนการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กเท่านั้น ครูไม่ได้รับประสบการณ์หรือเกิดการเรียนรู้จากแหล่งค้นคว้าอื่น ๆ เพิ่มเติม ซึ่ง บาร์ส (Bars. n.d. Citing Oliver. 1965 : 242) กล่าวว่า การที่ครูจะปฏิบัติงานได้ดีและประสบผลสำเร็จ ควรมีความรู้ในเรื่องวิชาที่สอน มีทักษะในการวางแผนการทำงานที่ดี มีความสนใจและเจตคติที่ดีต่อการสอนและการพัฒนาวิชาชีพครู การที่ครูสอนแบบปกติในกลุ่มควบคุมไม่ได้รับเอกสารที่ช่วยในการศึกษาค้นคว้า เพื่อหาความรู้ เพิ่มเติมขึ้น ทำให้ไม่เกิดการเรียนรู้และการพัฒนาทางด้านเจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ ซึ่ง ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2520 : 3) กล่าวว่า ถ้าบุคคลนั้นไม่มีความเข้าใจหรือความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งใด เขาก็จะไม่มีความเจตคติต่อสิ่งนั้น ครูที่สอนแบบปกติที่ไม่มีความสนใจในการปฏิบัติงาน เพื่อวางแผนการสอนร่วมกับเพื่อนและไม่ได้รับความรู้จากคู่มือ การประเมินการปฏิบัติการสอน จึงไม่เกิดการเปลี่ยนแปลงเจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะไปในทางที่ดีขึ้น

4. เจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะของครูที่วางแผนการสอนร่วมกับเพื่อน ของครูที่วางแผนการสอนด้วยตนเอง ที่ใช้คู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอนและครูที่สอนแบบปกติ ก่อนการทดลองพบว่า เจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะของครูทั้งสามกลุ่ม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เนื่องจากกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ เป็นกิจกรรมที่ทางโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครได้เริ่มนำเข้ามาใช้ในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก จึงมีการจัดอบรมครู เพื่อให้ครูเกิดความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเตรียมความพร้อมสำหรับเด็กก่อนประถมศึกษา จึงทำให้ครูในกลุ่มทดลองทั้งสามกลุ่มมีเจตคติ ต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะใกล้เคียงกัน

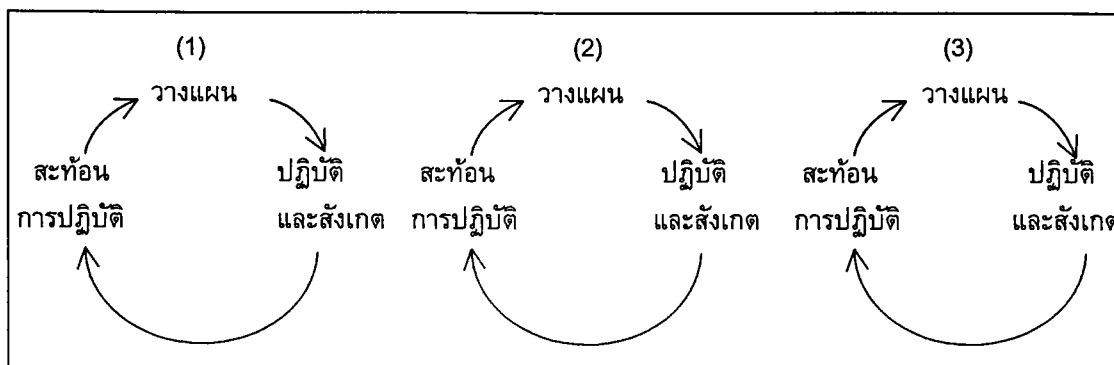
ในการวัดเจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ ซึ่งหมายถึงเจตคติของครูก่อนประถมศึกษาต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ และเจตคติดังกล่าวนี้นี้องค์ประกอบด้านพฤติกรรมที่ส่งผลต่อการตอบสนองหรือการแสดงพฤติกรรมด้านการจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะสำหรับเด็ก การที่ครูจะมีความสนใจและกระตือรือร้นในการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ เพื่อให้เด็กเกิดการพัฒนาทางด้านต่าง ๆ ได้นั้น จึงขึ้นอยู่กับเจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะของครูเป็นสำคัญ การจัดรูปแบบของสถานการณ์ให้ครูได้ปฏิบัติต่างกัน จึงส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงเจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะของครูแตกต่างกันไป จากการเปรียบเทียบเจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะของครูที่วางแผนการสอนร่วมกับเพื่อนที่ใช้คู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอนเป็นกลุ่มทดลอง 1 มีรูปแบบการทดลองดังนี้ ครูและเพื่อนร่วมงานจะได้ศึกษาคู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอน

เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ สามารถนำมาใช้ในการวางแผนก่อนการสอนและหลังการสอนแล้ว ครูได้มีโอกาสในการปรึกษาหารือเพื่อทบทวนการสอนและวางแนวทางเพื่อปรับปรุงการสอนในวันต่อไปพร้อมกับเพื่อน ครูที่วางแผนการสอนด้วยตนเอง ที่ใช้คู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอน ซึ่งเป็นกลุ่มทดลอง 2 มีรูปแบบการทดลองดังนี้ ครูได้ศึกษาคู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอน เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ สามารถนำมาใช้ในการวางแผนก่อนการสอนและหลังการสอนแล้ว ครูจะมีการประเมินการสอนและวางแนวทางเพื่อปรับปรุงการสอนในวันต่อไปด้วยตนเองและครูที่สอนแบบปกติ ซึ่งเป็นกลุ่มควบคุม เป็นครูที่สอนและจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ โดยไม่มีเอกสารในการให้ความรู้เพื่อให้เกิดความเข้าใจก่อนการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะและหลังการสอนจะไม่มีประเมินเพื่อปรับปรุงและทบทวนการสอน ในการจัดสถานการณ์สำหรับครูทั้งสามกลุ่มนี้ ประกอบด้วย ตัวครู การวางแผนการสอนร่วมกับเพื่อน และคู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอน ซึ่งผู้วิจัยขอกล่าวเปรียบเทียบเจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะระหว่างกลุ่มทดลอง 1 กับกลุ่มทดลอง 2 กลุ่มทดลอง 1 กับกลุ่มควบคุม และกลุ่มทดลอง 2 กับกลุ่มควบคุม มีรายละเอียดดังนี้

กลุ่มทดลอง 1 กับกลุ่มทดลอง 2

ครูในกลุ่มทดลอง 1 และกลุ่มทดลอง 2 ได้รับคู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเหมือนกัน จะแตกต่างกันโดยครูในกลุ่มทดลอง 1 มีเพื่อนครูที่ร่วมกันแสดงความคิดเห็นและวางแผนการสอน

การวางแผนการสอนของครูในกลุ่มทดลอง 1 และกลุ่มทดลอง 2 มีรูปแบบและแนวทางที่เป็นไปในแนวเดียวกัน ที่ช่วยให้ครูพัฒนาและเปลี่ยนแปลง ปรับปรุงพฤติกรรมการสอนของตนเอง กล่าวคือ การที่ครูได้ใช้คู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยมีส่วนประกอบของคู่มือแบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่หนึ่ง เป็นความรู้ ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ ซึ่งจะมีแบบประเมินผลก่อนและหลังศึกษา เพื่อวัดพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ และความก้าวหน้าของครูในการพัฒนาความรู้ความเข้าใจหลังศึกษาคู่มือ จากการที่ผู้วิจัยสัมภาษณ์ครูในกลุ่มทดลอง 1 และกลุ่มทดลอง 2 พบว่า คะแนนก่อนศึกษาของครูในกลุ่มทดลอง 1 และกลุ่มทดลอง 2 มีคะแนนตั้งแต่ 3 – 7 คะแนน และคะแนนหลังศึกษาของครูในกลุ่มทดลอง 1 และกลุ่มทดลอง 2 มีคะแนนตั้งแต่ 8 – 13 คะแนน ส่วนของคู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอนตอนที่ 2 เป็นแนวทางการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะตามหน่วยการสอน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 8 เล่ม เพื่อทำการทดลองเป็นเวลา 8 สัปดาห์ โดยมีรูปแบบในการจัดทำที่สอดคล้องกับแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 2 เพื่อเพิ่มพูนทักษะและประสบการณ์ให้ครูสามารถนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะที่จัดให้แก่เด็กในแต่ละวันและในส่วน of คู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอน ตอนที่ 3 เป็นการประเมินการปฏิบัติการสอนที่ผู้วิจัยมีแนวคิดในการจัดทำเพื่อให้ครูได้ประเมินการปฏิบัติการสอนของตนเอง จากการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ โดยนำข้อมูลที่ได้จากการสังเกตมาบันทึกและสะท้อนความคิดของครู เพื่อนำไปใช้ในการวางแผนการสอนในวันต่อไปและสัปดาห์ต่อไป ซึ่งสรุปลักษณะของการประเมินการปฏิบัติการสอนจากแผนภูมิได้ ดังนี้

คู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอน จึงเป็นคู่มือที่ช่วยให้ครูมีเอกสารในการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมและวางแผนทางในการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะให้แก่เด็ก ช่วยเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ และทักษะต่าง ๆ โดยก่อนการจัดกิจกรรมครูสามารถนำมาใช้ในการวางแผนการจัดกิจกรรมก่อนการสอน เพื่อให้เหมาะสมกับความสนใจและความต้องการของเด็กและภายหลังการจัดกิจกรรมแล้ว ครูสามารถเขียนประเมินการสอนจากแบบประเมินการปฏิบัติการสอน ซึ่งการที่ครูเห็นความสำคัญของการประเมินการสอน จะส่งผลให้ครูได้พัฒนาตนเองและปรับปรุงการสอนการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะให้กับเด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งรูปแบบของคู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอนดังกล่าวนี้ ครูในกลุ่มทดลอง 1 และกลุ่มทดลอง 2 จะได้รับเพื่อนำไปใช้ในการศึกษา โดยครูในกลุ่มทดลอง 1 ได้มีโอกาสในการปฏิสัมพันธ์ร่วมกับเพื่อน เพื่อประเมินการสอนและวางแผนการสอน โดยการแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ร่วมกันต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ ส่วนครูในกลุ่มทดลอง 2 จะประเมินการสอนและวางแผนเพื่อพัฒนาการสอนการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะด้วยตนเอง ซึ่งจากการเขียนประเมินการปฏิบัติการสอน ในตอนที่ 3 ของครูทั้ง 2 กลุ่ม พบว่า ครูในกลุ่มทดลอง 1 สามารถเขียนเพื่อประเมินการสอนได้ตามที่ผู้วิจัยได้ วางแนวทางไว้ในการประเมินตั้งแต่เล่มที่ 1 และมีการพัฒนาการเขียนที่ขยายประสบการณ์ในการพัฒนาและส่งเสริมความสามารถของเด็กเพิ่มขึ้นในการประเมินเล่มที่ 3 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การที่ครูมีเพื่อนร่วมงานในการวางแผนการสอนร่วมกัน ช่วยส่งเสริมให้ครูมีคู่คิดในการปรึกษางานและร่วมกันแสดงความคิดเห็น ทำให้ครูได้พัฒนาแนวทางที่เป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ และเกิดเจตคติดีขึ้นต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะสำหรับเด็ก ซึ่ง วินัย สมมิตร (2529 : 9) กล่าวว่า การพัฒนาตนเองเพื่อประกอบวิชาชีพครูนั้น เพื่อนร่วมงานจัดเป็นสิ่งแวดล้อมที่ช่วยสนับสนุนให้ครูรู้จักพัฒนา ตนเอง ส่วนครูในกลุ่มทดลอง 2 สามารถเขียนเพื่อประเมินการสอนตามความเข้าใจของครู มีการพัฒนาการเขียนประเมินการสอนได้ใกล้เคียงกับแนวทางของผู้วิจัยในการประเมินเล่มที่ 3 และมีการพัฒนาการเขียนที่ขยายประสบการณ์ในการพัฒนาและส่งเสริมความสามารถของเด็กเพิ่มขึ้นในเล่มที่ 7 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การที่ครูในกลุ่มทดลอง 2 ได้ศึกษาคู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอนด้วยตนเอง ครูจะมีความกระตือรือร้น ในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ช่วยให้เกิดการพัฒนาการจัดกิจกรรมและเกิดเจตคติที่ดีขึ้นต่อการจัดกิจกรรม เคลื่อนไหวและจังหวะสำหรับเด็ก ซึ่ง กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2526 : 231) กล่าวว่า เจตคติสามารถเปลี่ยนแปลงได้ เนื่องจากเจตคติเป็นสิ่งที่ได้มาจากการเรียนรู้และประสบการณ์ของแต่ละบุคคล ถ้าการเรียนรู้หรือประสบการณ์นั้นเปลี่ยนแปลงไป เจตคติย่อมเปลี่ยนแปลงไปด้วย

จะเห็นได้ว่า ครูในกลุ่มทดลอง 1 และกลุ่มทดลอง 2 มีการจัดสถานการณ์ที่แตกต่างกัน คือ ครูในกลุ่มทดลอง 1 มีโอกาสในการพูดคุยเพื่อวางแผนการสอนและประเมินการสอนร่วมกับเพื่อนครู มีการร่วมมือกันในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ปรึกษาหารือ และหาข้อสรุปร่วมกัน ในการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหว

และจิ้งหะ ครูในกลุ่มทดลอง 2 เป็นผู้วางแผนการสอนและประเมินการสอนด้วยตนเอง ไม่มีเพื่อนครูในการปรึกษาหารือ แนะนำและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจิ้งหะสำหรับเด็ก ซึ่ง ศักดิ์ชัย หิรัญทวี (2531 : 125) กล่าวว่า งานของครูเป็นงานที่ไม่สามารถทำให้ประสบผลสำเร็จได้คนเดียว ต้องอาศัยความร่วมมือจากเพื่อนครูและผู้บังคับบัญชา งานจึงจะสำเร็จได้ด้วยดี ครูในกลุ่มทดลอง 1 จึงมีเจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจิ้งหะสูงกว่ากลุ่มทดลอง 2 ทั้งนี้ เพราะครูและเพื่อนครูได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน มีการแนะนำ ช่วยเหลือ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันกับเพื่อน ทำให้ครูเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบทางด้านความคิดความเข้าใจ และเกิดความรู้สึกที่ดีต่อการทำงานกับเพื่อนในการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจิ้งหะสำหรับเด็ก

กลุ่มทดลอง 1 กับกลุ่มควบคุม

ครูในกลุ่มทดลอง 1 เป็นการวางแผนการสอนร่วมกับเพื่อน ที่ใช้คู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอน ส่วนครูในกลุ่มควบคุมเป็นการสอนแบบปกติ

ในกลุ่มทดลอง 1 ได้รับคู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอนที่เป็นเอกสารสำหรับให้ครูได้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม เพื่อเป็นแนวทางให้ครูนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจิ้งหะสำหรับเด็ก ซึ่งครูสามารถนำมาใช้ในการวางแผนการสอนและประเมินการสอนร่วมกับเพื่อนอย่างอิสระในบรรยากาศที่เป็นมิตร มีการพูดคุยเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์-การณแสดงความคิดเห็นร่วมกันในการจัดกิจกรรม ส่วนครูในกลุ่มควบคุมทำการสอนเพื่อจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจิ้งหะสำหรับเด็กตามปกติ โดยไม่ได้รับเอกสารในการศึกษาค้นคว้า เพื่อเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจิ้งหะ ไม่มีการวางแผนการสอนและประเมินการสอนของตนเองอย่างมีรูปแบบ

จะเห็นได้ว่า ครูในกลุ่มควบคุมเป็นรูปแบบของการสอนปกติ ส่วนครูในกลุ่มทดลอง 1 ครูได้วางแผนการสอนร่วมกับเพื่อน โดยใช้คู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอนส่งเสริมให้ครูเกิดความร่วมมือร่วมใจเกิดความพอใจในการทำงาน ซึ่งการที่ครูมีโอกาสในการทำงาน ได้พูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนในสถานการณ์ที่ช่วยเหลือกันในการวางแผนและประเมินการสอน ทำให้ครูเกิดความรู้สึกที่ดีต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจิ้งหะ สำหรับกลุ่มควบคุมครูจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจิ้งหะให้กับเด็กตามความรู้ความเข้าใจของตนเอง โดยไม่มีเอกสารในการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม และไม่มีโอกาสในการทำงานเพื่อปรึกษาร่วมกับเพื่อน จึงทำให้ครูไม่เกิดการเรียนรู้และไม่ได้รับประสบการณ์ต่าง ๆ ซึ่ง Rubin (1967 : 233 – 238) ได้ศึกษาโดยวัดความรู้สึกอคติของบุคคลหนึ่งก่อนและภายหลังจากให้ร่วมทำงานในกลุ่ม โดยเปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนได้ออกความคิดเห็นอย่างเต็มที่ จากการศึกษพบว่า บุคคลในกลุ่มนั้นมีความรู้สึกยอมรับตนเองมากขึ้นและอคติต่าง ๆ จะลดน้อยลง การวางแผนการสอนร่วมกับเพื่อน ที่ใช้คู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอน จึงเป็นการจัดรูปแบบที่ครูได้เกิดประสบการณ์การเรียนรู้ จากการทำงานร่วมกันและเกิดความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรม จึงส่งผลให้เจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจิ้งหะของครูในกลุ่มทดลอง 1 สูงกว่ากลุ่มควบคุม

กลุ่มทดลอง 2 กับกลุ่มควบคุม

ครูในกลุ่มทดลอง 2 เป็นการวางแผนการสอนด้วยตนเอง ที่ใช้คู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอน ส่วนครูในกลุ่มควบคุมเป็นการสอนแบบปกติ

ครูในกลุ่มทดลอง 2 ได้รับคู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอนที่เป็นเอกสารสำหรับให้ครูได้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม เพื่อเป็นแนวทางให้ครูนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจิ้งหะสำหรับเด็ก ซึ่งครูสามารถนำมาใช้ในการวางแผนการสอนและประเมินการสอนด้วยตนเอง ครูได้พัฒนาและปรับปรุงการสอน

เพื่อจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะให้แก่เด็กได้อย่างถูกต้องตรงกับความสนใจและความต้องการของเด็ก ส่วนครูในกลุ่มควบคุมทำการสอน เพื่อจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะสำหรับเด็กตามปกติ โดยไม่ได้รับเอกสารในการศึกษาค้นคว้าเพื่อเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ ไม่มีการวางแผนการสอนและประเมินการสอนของตนเองอย่างมีรูปแบบ

จะเห็นได้ว่า ครูในกลุ่มควบคุมเป็นรูปแบบของการสอนปกติ ส่วนครูในกลุ่มทดลอง 2 ครูได้ศึกษาคู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอน และวางแผนการสอนด้วยตนเองทำให้ครูเกิดความรู้ ความเข้าใจ และแนวทางในการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ สามารถวางแผนการจัดกิจกรรมและประเมินการสอนของตนเอง เพื่อปรับปรุงการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ ให้สามารถส่งเสริมพัฒนาการเด็กทางด้านต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม การใช้คู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอน ช่วยให้ครูได้รับความรู้และประสบการณ์จากการวางแผนการสอนและประเมินการสอน ครูเกิดความรู้ความเข้าใจและเห็นความสำคัญในการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ จึงมีการเปลี่ยนแปลงเจตคติที่ดีต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ สำหรับกลุ่มควบคุม ครูจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะให้เด็กตามความรู้ ความเข้าใจของตนเอง โดยไม่มีเอกสารในการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม จึงทำให้ครูไม่เกิดการเรียนรู้และได้รับประสบการณ์ต่าง ๆ ซึ่ง พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2536 : 112) กล่าวถึง เจตคติว่าเป็นผลมาจากความรู้สึกรับรู้ของบุคคลที่เนื่องมาจากการเรียนรู้และประสบการณ์มากกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมต่อสิ่งต่าง ๆ การที่ครูวางแผนการสอนด้วยตนเอง ที่ใช้คู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอน ทำให้ครูเกิดการพัฒนาจากการเรียนรู้ด้วยตนเอง และเกิดประสบการณ์จากการวางแผนการสอนและประเมินการสอนของตนเอง ส่งผลให้ครูในกลุ่มทดลอง 2 มีเจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะสูงกว่ากลุ่มควบคุม

สรุปจากที่กล่าวมาแล้ว แสดงให้เห็นว่า การใช้คู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอนของครูที่วางแผนการสอนร่วมกับเพื่อน มีผลส่งเสริมให้ครูเปลี่ยนแปลงเจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะในทางที่ดีขึ้น ดังนั้น ครูผู้สอนในระดับก่อนประถมศึกษา จึงควรเป็นผู้หมั่นศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในกิจกรรมที่จัดอย่างแท้จริง ช่วยให้สามารถจัดกิจกรรมได้ตรงกับความสนใจและความต้องการของเด็ก และเพื่อนร่วมงานของครูจะเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยในการส่งเสริมความคิด โดยการแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรม การที่ครูได้แลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน จะทำให้เกิดความร่วมมืออันดีในการพัฒนาเด็กไปสู่จุดหมายปลายทางที่ต้องการ

ข้อสังเกตที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า

1. ครูในกลุ่มทดลอง 1 และกลุ่มทดลอง 2 มีความสนใจคู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอนเป็นอย่างมาก เนื่องจากครูยังขาดความรู้ ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ และครูสามารถนำคู่มือมาใช้ในการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะให้กับเด็กได้เป็นอย่างดี ซึ่งภายหลังจากการทดลองแล้ว ครูในกลุ่มทดลอง 1 และกลุ่มทดลอง 2 มีความต้องการคู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอน เพื่อไว้ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

2. ครูในกลุ่มทดลอง 1 และกลุ่มทดลอง 2 จะใช้เวลาในช่วงบ่ายของทุกวันทำการเขียนประเมินการปฏิบัติการสอนในตอนเช้า โดยครูในกลุ่มทดลอง 1 ที่วางแผนการสอนร่วมกับเพื่อน ใช้เวลาในการเขียนประเมินการสอน ประมาณ 25 – 40 นาที และครูในกลุ่มทดลอง 2 ใช้เวลาในการเขียนประเมินการสอน ประมาณ 15 – 20 นาที

3. ครูในกลุ่มทดลอง 1 และกลุ่มทดลอง 2 สามารถเขียนประเมินการสอนจากการสังเกตและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการแสดงออกของเด็กทางด้านภาษาได้เป็นอย่างดีมากกว่าทางด้านร่างกายและ

ด้านอารมณ์ ซึ่งครูส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า ภาษาที่เกิดขึ้นในขณะที่เด็กปฏิบัติกิจกรรม จะส่งผลต่อการพัฒนาความคิดและจินตนาการของเด็ก

4. ครูในกลุ่มทดลอง 1 ที่วางแผนการสอนร่วมกับเพื่อน จะมีการแนะนำเพื่อช่วยกันแสดงความคิดเห็น มีความสนิทสนมและเป็นกันเองมากขึ้น มีความเข้าใจในการปฏิบัติตนเพื่อทำงานร่วมกัน

5. ครูในกลุ่มทดลอง 1 และกลุ่มทดลอง 2 ให้ความคิดเห็นว่า การเขียนประเมินการสอนมีประโยชน์มาก สามารถบันทึกจากการสังเกตเหตุการณ์ในช่วงเช้าที่จัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะให้แก่เด็กได้ ซึ่งเมื่อก่อนที่ไม่ได้ทำการประเมินการสอนจะไม่มีบันทึกถึงและไม่มีการปรับปรุงแก้ไขการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะเท่าที่ควร

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ควรส่งเสริมให้ครูทำการประเมินการสอนในกิจกรรมอื่น ๆ เช่น กิจกรรมในวงกลม กิจกรรมสร้างสรรค์ เป็นต้น โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการ 3 ขั้นตอน คือ การวางแผน การปฏิบัติ และการประเมิน ซึ่งครูมีบทบาทในการวางแผนการสอนก่อนการจัดกิจกรรม ในขณะที่ปฏิบัติกิจกรรมให้แก่เด็ก ครูควรมีการสังเกตเด็กและการสอนของตนเองเพื่อนำมาใช้บทวนและประเมินหลังการสอน ในการประเมินหลังการสอนนี้ ครูจะมีโอกาสในการวางแผน เพื่อส่งเสริมหรือปรับปรุงพฤติกรรมทางด้านต่าง ๆ ของเด็กและการสอนของครูให้สามารถจัดกิจกรรมให้แก่เด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ควรส่งเสริมให้ครูมีโอกาสนำมาใช้ในการวางแผนการสอนและการทำงานร่วมกันกับเพื่อนเพื่อให้ครูมีคู่มือในการปฏิบัติงานและได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ รวมทั้งการแสดงความคิดเห็นร่วมกัน ซึ่งจะส่งผลให้ครูเกิดความมั่นใจและสามารถจัดกิจกรรมให้แก่เด็กได้เป็นอย่างดี

3. การใช้คู่มือการสอนเป็นเอกสารที่มีความสำคัญ และจำเป็นสำหรับครูผู้สอนที่ช่วยเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรม ส่งเสริมเจตคติที่ดีต่อการสอน จึงควรสนับสนุนให้ครูได้มีโอกาสศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมจากเอกสารต่าง ๆ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการทดลองใช้คู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอนกับกิจกรรมอื่น ๆ เช่น กิจกรรมวงกลม กิจกรรมสร้างสรรค์ เป็นต้น เพื่อศึกษาเจตคติต่อการจัดกิจกรรม

2. ควรมีการติดตามผลหลังการทดลอง เพื่อศึกษาความคงทนของเจตคติต่อการกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะของครู

3. ควรมีการศึกษาผลของการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะของครูที่ใช้คู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอน ที่มีต่อพัฒนาการทางด้านต่าง ๆ ของเด็ก เช่น ด้านภาษา ด้านร่างกาย และด้านอารมณ์ เป็นต้น รวมทั้งพฤติกรรมของเด็กที่ควรส่งเสริม เช่น การกล้าแสดงออก การแก้ปัญหา

4. ควรมีการศึกษาโดยการสังเกตพฤติกรรมการสอนของครู ที่ใช้คู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอนในการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะให้แก่เด็ก

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. (2523). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : ศรีเดชาการพิมพ์. สำนักการศึกษา.
- กรมการพัฒนาชุมชน. (2531). แบบสังเกตพัฒนาการเด็กวัยแรกเกิด – 6 ปี. กรุงเทพฯ : อรุณสภา.
- กรมวิชาการ. (2522). แนวโน้มการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521. กรุงเทพฯ : อัมรินทร์การพิมพ์.
- กุลวดี เรืองเดช. (2518) พฤติกรรมการสอนของครูด้านการเตรียมการสอนและด้านการใช้อุปกรณ์การสอน. ปริญญาโท กศ.ม. (การมัธยมศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ✓ ขวัญแก้ว ดำรงศิริ. (2539). ผลการใช้กิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ โดยเน้นจุดประสงค์ที่มีต่อ ความพร้อมทางด้านร่างกายของเด็กปฐมวัย. ปริญญาโท กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ฉวีวรรณ จึงเจริญ. (ม.ป.ป.). เข้าใจเด็กก่อนวัยเรียน เล่ม 3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อักษรไทย.
- ฐิติ ช่วยเอื้อ. (2532). การใช้แนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษาในโรงเรียนอนุบาลสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (ครุศาสตรมหาบัณฑิต) กรุงเทพฯ : 'บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ชาวลิต ภาควงศ์. (2532). "กิจกรรมเข้าจังหวะ," เอกสารประกอบการสอนภาควิชาพลศึกษา. มหาสารคาม : คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- เชิดศักดิ์ โฉวสินธุ์. (2520). การวัดทัศนคติและบุคลิกภาพ. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ดวงเดือน ศาสตรภทร. (2523). พัฒนาการทางสติปัญญาตามทฤษฎีของเพียเจต์. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2523). "การวัดทัศนคติ." ใน การวัดทัศนคติเพื่อทำนายพฤติกรรมเอกสารการอบรมการวิจัยขั้นสูง. หน้า 1-22. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท.
- ทวีโชค เกษมศรี. (2529). ลักษณะของครูที่สังคมต้องการ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สามมิตร.
- ธาดาศักดิ์ วชิรปริชาพงษ์. (2515). การวิเคราะห์หนังสือแบบเรียนวิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในแง่รูปแบบและวิธีการเสนอเนื้อหา. ปริญญาโท กศ.ม. (การมัธยมศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร
- ฐปทอง ศรีทองท้วม. (2538). ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะโดยใช้กิจกรรมทักษะดนตรี. ปริญญาโท กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- นิพนธ์ ศุขปริดี. (2519). หลักสูตรและการสอน. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- นิภา มนูญปัจ. (2528). การวิจัยทางสุขศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : อักษรบัณฑิต.
- นิเวศ จันทพันธ์. (2525). เพื่อนร่วมงาน. วิทยานิพนธ์ ศศ.บ. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ถ่ายเอกสาร.
- บรรดล สุขปิติ. (2517). การศึกษาทัศนคติของครูในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อการเลื่อนชั้นโดยอัตโนมัติ. ปริญญาโท กศ.ม. (การประถมศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

- บัญญัติ กุศลสถาพร. (2515). "ประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา", การวางแผนการศึกษาอันดับ 4.
กรุงเทพฯ : กองวางแผนการศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2528). พัฒนาหลักสูตรและการสอน. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มหาสารคาม.
- บุญเยี่ยม จิตรดอน. (2523). "บทบาทของครูและผู้เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย", ใน เอกสารการ
สอนชุดวิชาฝึกอบรมครูและผู้เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย หน่วยที่ 6 – 10.
หน่วยที่ 7 พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช.
- เบญจา แสงมะลิ. (2518). "ศูนย์เด็กในฝัน", ใน ที่ระลึกเกษียณ กระทรวงศึกษาธิการ.
โรงพิมพ์เนติศึกษา.
- ประดับ เรืองมัลย์. (2524). หลักการสอนและการเตรียมประสบการณ์ภาคปฏิบัติ. กรุงเทพฯ :
วัฒนาพานิช.
- ประทีป จรัสรุ่งวิธร. (2514). การวิเคราะห์หนังสือแบบเรียนวิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในแง่
รูปแบบและวิธีการเสนอเนื้อหา. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิต
วิทยาลัย วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ประภาเพ็ญ สุวรรณ. (2526). ทศนคติ : การจัดการเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมอนามัย. กรุงเทพฯ :
ไทยวัฒนาพานิช.
- ปราณี รามสูตร. (2528). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เจริญกิจ.
- พยอม ตันมณี. (2524). ตัวอย่างแบบเรียนวิชาจิตวิทยาการศึกษาและรูปแบบเชิงปัญหาและวิชาจิตวิทยาการ
ศึกษารูปแบบทั่วไป. ปรินญานิพนธ์ กศ.ด (พัฒนบริหารศาสตร์) บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- พรณี ช.เจนจิต. (2528). จิตวิทยาการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : อมรินทร์การพิมพ์.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2536). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ :
สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- พวงทอง ไสยวรรณ. (2530). กิจกรรมพลศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย. พิษณุโลก : ภาควิชาการอนุบาล
ศึกษา คณะครุศาสตร์ วิทยาลัยครูพิษณุสงคราม พิษณุโลก.
- พัชรี ผลโยธิน. (2523). "การบริหารและจัดหะสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน," เข้าใจเด็กก่อนวัยเรียน.
ม.ป.ท.
- _____. (ม.ป.ป.) "การพัฒนาประสิทธิภาพการสอนด้วยตนเองและการนิเทศการศึกษา กับ การพัฒนา
ประสิทธิภาพการทำงาน", การพัฒนาและการนิเทศครูระดับก่อนประถมศึกษาชุดอบรมบุคลากร
ระดับก่อนประถมศึกษา หน่วยที่ 4. ม.ป.ท.
- พิจิตร เขาวนปรีชา. (2540). เจตคติที่มีต่อวิชาพลศึกษาของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ใน
โรงเรียนกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 7. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา)
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- พิชิต ภูติจันทร์. (2523). กิจกรรมเข้าจังหวะ. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- ไพศาล หวังพานิช. (2523). การวัดผลการศึกษา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ภรณ์ คุรุรัตน์. (2526). ละครสร้างสรรค์สำหรับเด็ก. กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ภิรมย์ พุทธิรัตน์. (2525). วิธีสร้างความสำเร็จของนักบริหาร. กรุงเทพฯ : เจริญผล.

- มัทธี ดุลยาทร. (2522). เพลงประกอบกิจกรรมและเสริมประสบการณ์ในระดับอนุบาลศึกษา. ขอนแก่น : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ยาใจ พงษ์บริบูรณ์. (2537). "การวิจัยเชิงปฏิบัติการ", วารสารศึกษาศาสตร์. ปีที่ 17 ฉบับที่ 2 มิถุนายน - กันยายน.
- ✓ ยาวนา ดลแมน. (2535). การศึกษาผลการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะกับกิจกรรมในวงกลมที่มีผลต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ยาวพา เดชะคุปต์. (2325). กิจกรรมสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- รวีวรรณ อังคนุรักษ์พันธุ์. (2533). เอกสารการสอนวิชาการวัดทัศนคติเบื้องต้น. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2525). พจนานุกรมฯ. กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิตยสถาน.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2538). เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ลาวัญญ์ สุกกรี และเทพวณีย์ หอมสนธิ. (2521). กิจกรรมเข้าจังหวะ. กรุงเทพฯ : กรุงเทพมหานครพิมพ์.
- วรศักดิ์ เพียรชอบ. (2527). หลักและวิธีสอนวิชาการพลศึกษา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- วัลลีย์ ภัทโรภาส. (2533). "การเคลื่อนไหวพื้นฐาน," เอกสารประกอบการอบรมกิจกรรมกลางแจ้งระหว่างวันที่ 3-5 เมษายน 2533. ม.ป.ท.
- วิเชียร รักการ. (2527). การวิจัยเปรียบเทียบลักษณะทางจิตของนิสิตและนิสิตอาสาศึกษา : ศึกษาเฉพาะกรณีมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- วินัย สมมิตร. (2529). "วิชาชีพครูกับการพัฒนาตนเอง", มิตรา 28 (1) : มกราคม, หน้า 7.
- ✓ ศรีสดา คัมภีร์ภัทร. (2534). ทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์และความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะที่เน้นองค์ประกอบพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ศักดิ์ สุนทรเสณิ. (2528). เจตคติ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์รุ่งวัฒนา.
- ศักดิ์ชัย นิรัญทวี. (2531). ความแปลกแยกกับพฤติกรรมการทำงานของครูสังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. (พัฒนศึกษาศาสตร์) กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ศักรินทร์ สุวรรณโรจน์, ทองพูล บุญอึ้ง และวิเชียร ไวยสุภี. (2535). เส้นทางความก้าวหน้าของข้าราชการครู : คู่มือการจัดทำผลงานทางวิชาการ. กรุงเทพฯ : ประดิษฐ์การพิมพ์.
- ศักดิ์สิทธิ์ ชัดติยาสุวรรณ. (2526). ตัวบ่งชี้ความแตกต่างในการปฏิบัติของครู ตามแนวทางใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. (พัฒนศึกษาศาสตร์) กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- สงวน สุทธิเลิศอรุณ. (2527). ทฤษฎีและปฏิบัติการทางจิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ : อักษรบัณฑิต,

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติและสำนักงาน

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2527). รายงานการวิจัยปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพ
การศึกษาประชาชน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

สำนักงานศึกษากรุงเทพมหานคร. (2539). การศึกษา กทม. กรุงเทพฯ : สำนักงานการศึกษา.

_____. (2540). แผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 2 เล่ม 1. กรุงเทพฯ : สำนักงานการศึกษา

_____. (2541). รายงานการประเมินแผนพัฒนาการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 4 (2536 –
2540). กรุงเทพฯ : สำนักงานการศึกษา

_____. (2531). เอกสารเผยแพร่กิจการของกรุงเทพมหานคร 2531. กรุงเทพฯ : สภา
กรุงเทพมหานคร.

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2525). การจัดศูนย์เด็กก่อนวัยเรียน. กรุงเทพฯ :
เอราวัณการพิมพ์.

_____. (2528). "วิธีสอนกิจกรรมพื้นฐานในการเคลื่อนไหวและจังหวะ", แผนการจัดประสบการณ์ชั้น
เด็กเล็ก. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

_____. (2535). รายงานการติดตามผลการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ปีการศึกษา 2533.
เอกสารกองวิชาการ. ถ่ายเอกสาร.

_____. (2536). แผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 2 เล่ม 1. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา
ลาดพร้าว.

สำนักงานคณะกรรมการปฏิรูปการศึกษา. (2521). การศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม : โครงสร้าง เนื้อหาสาระ
และกระบวนการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการปฏิรูปการศึกษา.

สมชาติ เทศแยม. (2522). พฤติกรรมการสอนด้านการใช้อุปกรณ์การสอนและด้านทักษะทั่วไปของครู
ผู้สอนวิชาคณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร. ปรินูญานิพนธ์
กศ.ม. (การประถมศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

สมบุรณ์ ชิตพงศ์. (2523). เทคนิคการวัดและประเมินผล. สำนักทดสอบ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร.

สำเร็จ มณีเนตร. (2520). กิจกรรมเข้าจังหวะ. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

สุชา จันทรเฒ. (2527). จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

สุชาดา ธีระแก้ว. (2538). การเปรียบเทียบความสามารถในการสื่อสารและเจตคติต่อวิธีสอนวิชาภาษาไทย
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยวิธีสอนที่ใช้บทบาทสมมุติกับวิธีสอนตามคู่มือครู.
ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทร
วิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

✓ สุนทรี สราญชาติ. (2533). ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและ
จังหวะที่เน้นองค์ประกอบพื้นฐาน. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย) กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

สุรางค์ศรี เมฆานนท์. (2528). กิจกรรมเข้าจังหวะ. กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู.

เสถียร เหลืองอร่าม. (2527). มนุษย์สัมพันธ์คือหัวใจของนักบริหาร. กรุงเทพฯ : แสงจันทร์การพิมพ์.

อรุณ รักธรรม. (2522). หลักมนุษยสัมพันธ์กับการบริหาร. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

อารี สันหนวี. (2516). "การฝึกหัดครู อดีต ปัจจุบัน และอนาคต," ศูนย์ศึกษา. 19 : 27-29;
มกราคม - มีนาคม.

- อเนก สงสุวรรณ. (2533). *ทักษะของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ ที่มีผลงานและเพื่อนร่วมงาน*. ปริญญาโท กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- Allport, G.W. (1976). "The Handbook of Social Psychology," in *The Nature of Attitudes and Attitudes Change*. Edited by W.J. Mcquiere Massachusette : Addison - Wesley.
- Annarino, Anthony A. (1973). *Fundamental Movement and Sport Skill Development for the Elementary and Middle School*. Ohio : Charlis E. Merrill.
- Calitz, E. M. (1986). "Verbal Accompaniment During Planned Movement Activities in the Preprimary School", *Master Abstracts International*. 26(1) : 17; Spring.
- Dale, Edgar. (1969). *Audio-Visual Method in Teaching*. New Yourk : Holt, Rinohart and Winstion Inc.
- Dayton, Mitchell C. (1970). *The Design of Educational Experiments*. The United States of America. McGraw – Hill, Inc.
- Good, C.V. (1957). *Dictionary of Education*. New York : McGraw Hill.
- Kogan, S. (1982). "The Relationship Between Formal Movement Education in the Elementary School and Increased School Competency," *Resources in Education*. 24 (3) : March.
- Louis Shores. (1960). *Instruction Materials an Instructional for Teacher*. New York : The Ronald Press Company.
- Rubin, I.M. (1967). "Increased Self - Acceptance : A Means of Reducing Prejudice", *Journal of Personality and Social Psychology*. 5,
- Russell, Daniel , Elizabeth Altmaier, Dawn Van Velgen. (1987). "Joh Related Stress, Social Support, and Burnout Among Classroom Teachers," *Journal of Applied Psychology*. 72 (2) : 269 - 274.
- Sapora, A.V. and Elmer D. Michell. (1961). *The Theory of Play and Recreation*. 3rd ed. New York : The Ronaald Press.
- Strickland, B.F. (1963). "A Study of Factors Affecting Teacher's Morale in Selected Administrative unite of North Coroleina," *DAI*. 22 (12) : 4589-4599; June.
- Triandis, H.C. (1971). *Attitude and Attitude Change*. New York : John Willey and Son Inc.
- Wetton, P. (1988). *Physical Education in the Nursery and Infant Schools*, Bechenham : Croom Helm Ltd.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ตัวอย่างคู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอน

คู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอน

คำชี้แจง

คู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอนฉบับนี้ เป็นคู่มือที่ให้ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ เพื่อให้ครูได้วางแผนทางในการจัดกิจกรรมตามหน่วยการสอนจากแผนการจัดประสบการณ์และเพื่อให้ครูได้ประเมินการสอนของตนเอง หลังการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาการสอน ส่วนประกอบของคู่มือจึงแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ

ตอนที่ 2 แนวทางการจัดกิจกรรมตามหน่วยการสอน ซึ่งได้จัดทำแยกออกเป็นเล่ม ตั้งแต่เล่มที่ 1 - 8 จำนวน 8 เล่ม

ตอนที่ 3 การประเมินการปฏิบัติการสอนของครู ซึ่งจะจัดอยู่ในตอนท้ายของทุกเล่ม ในเล่มที่ 1 - 8

ก่อนการสอนครูควรศึกษาแผนการสอนจากแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ของสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ตามหน่วยที่สอน แล้วจึงนำคู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอนมาประกอบการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะให้แก่เด็ก และหลังจากการจัดกิจกรรมแล้ว ครูควรประเมินการสอนของตนเอง โดยการบันทึกเหตุการณ์ต่าง ๆ จากการสังเกตในขณะจัดกิจกรรม เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุง และส่งเสริมความสามารถทางด้านต่าง ๆ ของเด็ก รวมทั้งวางแผนการจัดกิจกรรมในครั้งต่อไป

อริภัทร วัฒนาค

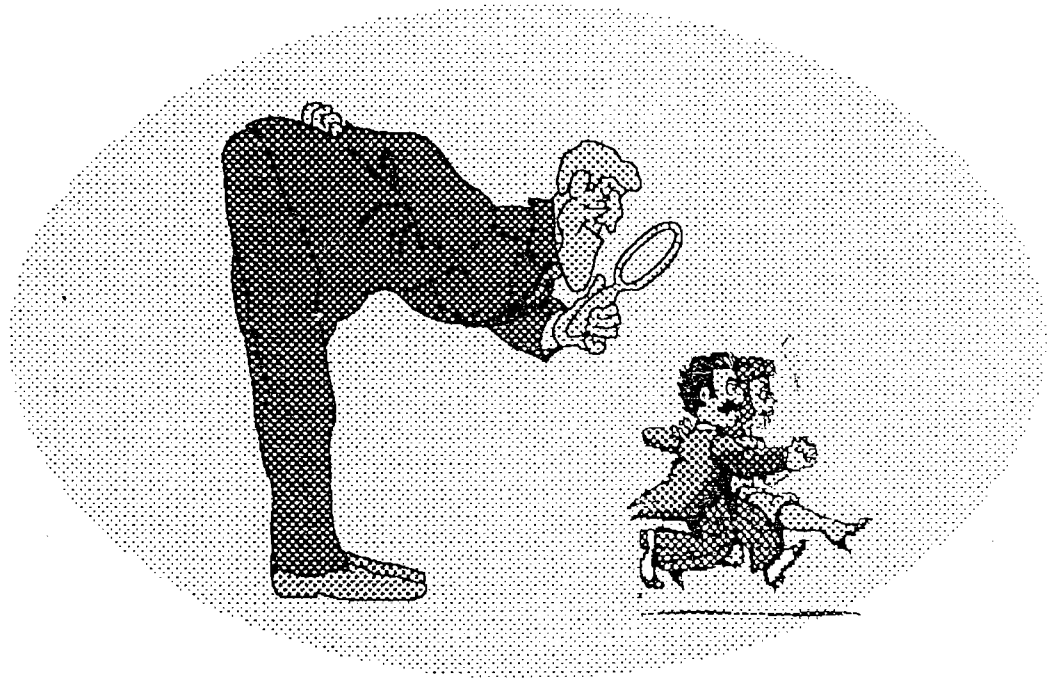
ผู้จัดทำ

ตัวอย่าง

การบันทึกข้อมูลการประเมินการปฏิบัติการสอน
ของครูที่วางแผนการสอนร่วมกับเพื่อน

ตอนที่ 1

ความรู้และความเข้าใจในการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ

วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ

กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ มีจุดมุ่งหมายใหญ่ ๆ ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาทักษะทุกส่วนให้มีความสัมพันธ์กันอย่างดีในการเคลื่อนไหว
2. เพื่อสนองความต้องการตามธรรมชาติ ความสนใจและความพอใจของเด็ก
3. เพื่อให้เกิดความซาบซึ้งและมีสุนทรีภาพในการเคลื่อนไหวตามจังหวะ
4. เพื่อผ่อนคลายความตึงเครียด
5. เพื่อให้ได้รับประสบการณ์สนุกสนานรื่นเริงจากการเล่นกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะแบบต่าง ๆ
6. เพื่อพัฒนาด้านสังคม การปรับตัวและความร่วมมือกับกลุ่ม
7. เพื่อให้โอกาสเด็กได้แสดงออกและมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

บันทึกเพื่อสรุปความรู้/

แนวคิดที่ได้รับ.....

กิจกรรมเคลื่อนไหว

และจังหวะ มีจุดมุ่ง

หมาย เพื่อการพัฒนา

ทักษะการเคลื่อนไหว

และจังหวะ

และจังหวะ

และจังหวะ

และจังหวะ

และจังหวะ

และจังหวะ

และจังหวะ

และจังหวะ

และจังหวะ

และจังหวะ

และจังหวะ

และจังหวะ

และจังหวะ

และจังหวะ

และจังหวะ

ความสำคัญของกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ

กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ มีความสำคัญและจำเป็นยิ่งสำหรับเด็กระดับก่อนประถมศึกษา เป็นกิจกรรมที่สามารถส่งเสริมพัฒนาการเด็กได้ครบทั้ง 4 ด้าน คือ ร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา เด็กจะเกิดการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ จากการเคลื่อนไหว ซึ่งพอสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

บันทึกเพื่อสรุปความรู้/

แนวคิดที่ได้รับ.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

1. การเคลื่อนไหวและจังหวะเป็นภาษาสื่อสารที่สำคัญยิ่งของเด็ก
2. การเคลื่อนไหวมีความสัมพันธ์กับการเรียนรู้ และการทำงานของสมอง คือ ถ้าร่างกายเคลื่อนไหวมากเท่าใด สมองจะทำงาน ทำให้เกิดการเรียนรู้มากยิ่งขึ้นเท่านั้น
3. การเคลื่อนไหวช่วยพัฒนาอวัยวะทุกส่วน และช่วยให้มีความสัมพันธ์กันในขณะที่เคลื่อนไหว
4. การเคลื่อนไหวช่วยให้เด็กได้แสดงออกทางความคิดและเกิดความรู้สึกลึกซึ้ง คลายความตึงเครียด ทั้งด้านร่างกายและจิตใจ
5. การเคลื่อนไหวช่วยส่งเสริมบุคลิกภาพและการปรับตัวทางสังคมของเด็ก
6. การเคลื่อนไหวช่วยส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และจินตนาการ
7. การเคลื่อนไหวทำให้เด็กได้เรียนรู้ทักษะ เทคนิคในการเคลื่อนไหว ควบคุมกล้ามเนื้อและพัฒนาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
8. การเคลื่อนไหวเป็นการสำรวจ ค้นหา ความสามารถของตนเอง เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น
9. การเคลื่อนไหวช่วยส่งเสริมเจตคติที่ดีต่อการเคลื่อนไหว และการออกกำลังกาย

องค์ประกอบของการเคลื่อนไหวและจังหวะ

องค์ประกอบที่เป็นรากฐานของการเคลื่อนไหว มีดังนี้

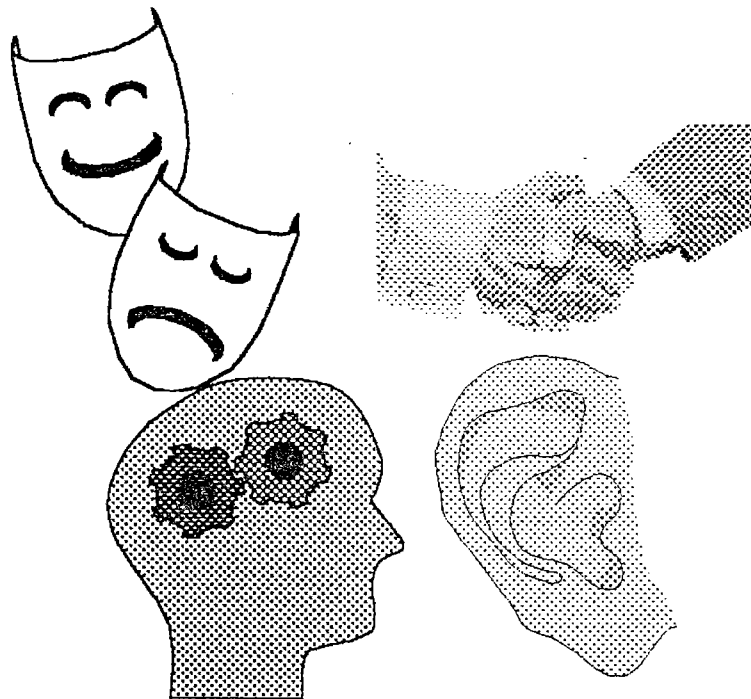
1. บริเวณพื้นที่ หมายถึง สถานที่ที่ต้องการในการเคลื่อนไหวของเด็ก ซึ่งโดยพื้นฐานแล้วจะเกี่ยวข้องกับสิ่งต่อไปนี้ คือ

การเคลื่อนไหว
ความสัมพันธ์
การรับรู้ และการ
ทำงานของสมอง
ที่สัมพันธ์กัน
เด็กที่เคลื่อนไหวได้มาก
จะมีความสัมพันธ์
กับพื้นที่ที่เคลื่อนไหว
ได้มากว่าเด็กที่เคลื่อนไหว
ได้น้อยกว่า และ
เด็กที่มีความรู้สึกลึกซึ้ง
จะมีความสัมพันธ์
กับพื้นที่ที่เคลื่อนไหว
ได้มากกว่าเด็กที่
ความรู้สึกตื้นเขิน
และเด็กที่มีความรู้
สึกลึกซึ้งจะมีความ
สัมพันธ์กับพื้นที่ที่
เคลื่อนไหวได้มากกว่า
เด็กที่ความรู้สึกตื้นเขิน

บันทึกเพื่อสรุปความรู้/
แนวคิดที่ได้รับ.....

ตอนที่ 2

แนวทางการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ

เล่มที่ 1

หน่วย ประสาทสัมผัส

1. การเป็นผู้นำ ผู้ตาม

ครูร้องเพลงเกี่ยวกับเนื้อหาในหน่วยให้เด็กฟัง 1 - 2 ครั้ง หรือเปิดเทปเพลงแล้วให้เด็กเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย ครูอาจร้องเพลงและเคาะจังหวะให้ หรือถ้าเด็กร้องได้ก็ให้ร่วมร้องเพลงด้วยก็ได้ อาจจัดกิจกรรมได้ดังนี้

การเคลื่อนไหวและจังหวะแบบไม่เคลื่อนไหว

- ให้เด็กเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายอย่างอิสระ โดยไม่เคลื่อนไหวที่ตามจังหวะหรือสัญญาณของครู

- เมื่อได้ขึ้นสัญญาณ “หยุด” ให้หยุดเคลื่อนไหวและแสดงท่าทางการเป็นผู้นำ ผู้ตาม ได้แก่

- การเป็นผู้นำและผู้ตามเคลื่อนไหวร่างกายแบบไม่เคลื่อนไหวที่เป็นกลุ่ม เช่น แบ่งเด็ก เป็นกลุ่มใหญ่หรือกลุ่มย่อย และคัดเลือกเด็กที่เป็นผู้นำเพื่อน ทำท่าทางการใช้ประสาทสัมผัสส่วนต่าง ๆ ของร่างกายโดยไม่เคลื่อนไหว โดยให้เด็กเคลื่อนไหวตาม มือ ปาก ลิ้น ฯลฯ เช่น การดมดอกไม้ การใช้สายตาในการมอง การใช้มือเตะของร้อน ฯลฯ ให้เพื่อนที่อยู่ใกล้เคียงหันหน้าเข้าหากันและทำตาม หมุนเวียนเปลี่ยนกันเป็นทั้งผู้นำและผู้ตามจนครบภายในกลุ่ม

- การเป็นผู้นำเคลื่อนไหวร่างกายประกอบเพลง เช่น ให้เด็กอาสาสมัครออกมาขึ้นด้านหน้าของวงหรือกลุ่ม เพื่อเป็นผู้นำในการทำท่าทางต่าง ๆ ประกอบเพลง จากเนื้อหาในหน่วยโดยไม่เคลื่อนไหว และให้เพื่อนทำตาม

- การเป็นผู้นำและผู้ตามการเคลื่อนไหวแบบไม่เคลื่อนไหวที่เป็นคู่ โดยให้เด็กจับคู่กันแสดงท่าทางเหมือนการส่องกระจกเงา แล้วให้

การนำความรู้จากคู่มือ
การประเมินการปฏิบัติ
การสอนมาใช้เพิ่มเติม
จากแผนการจัด
ประสบการณ์

การเคลื่อนไหวและ
จังหวะแบบไม่เคลื่อนไหว
ที่ 1 ได้ได้ เด็กไม่
ฟัง 01
ร่างกายตามจังหวะ
เช่น ฟังท่อน
ท่อน 1 ตามท่อน
และฟังท่อน
ท่าทางของตัว
ต่าง ๆ

เพื่อนทำตาม เปลี่ยนกันเป็นทั้งผู้นำและผู้ตาม เช่น การใช้มือปิดตา ปิดปาก ปิดจมูก การกิน ฯลฯ

การเคลื่อนไหวและจังหวะแบบเคลื่อนที่

- ให้เด็กเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายไปรอบ ๆ ห้อง อย่างอิสระตามจังหวะ
- เมื่อได้ใบสัญญาณ “หยุด” ให้หยุดเคลื่อนไหวในท่ายืนทันที และแสดงท่าทางการเป็นผู้นำ ผู้ตาม ได้แก่
 - การเป็นผู้นำเคลื่อนไหวร่างกายประกอบเพลง เช่น ให้เด็กอาสาสมัครออกมาขึ้นด้านหน้าของวงหรือกลุ่ม เพื่อเป็นผู้นำในการเคลื่อนไหวประกอบเพลงหรือจังหวะ โดยให้ทำท่าทางที่มีความสัมพันธ์กับเนื้อหาในบทเพลง ให้เคลื่อนไหวไปมาได้โดยรอบห้องเรียน แล้วให้เพื่อนทำตาม เมื่อสัญญาณหยุดจึงเปลี่ยนผู้นำบ้าง
 - การเป็นผู้นำเคลื่อนไหวร่างกายแบบเป็นแถว โดยการจัดแถวเด็กเป็น แถวตอน แถวละ 5 คน ให้เด็กหัวแถวเป็นผู้นำเคลื่อนไหวแบบเคลื่อนที่ประกอบเพลงหรือจังหวะ และให้เด็กในแถวทำตามท่าทางและเคลื่อนที่ตาม เมื่อสัญญาณหยุดให้ผู้นำไปต่อท้ายแถวและให้คนที่อยู่ข้างหน้าถัดไปเป็นผู้นำจนครบ ครูอาจให้เด็กทำกิจกรรมครั้งละ 2 - 3 แถวก่อน

การเคลื่อนไหวแบบประกอบอุปกรณ์

- จัดเตรียมอุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น ผ้า เชือก ริบบิ้น กระดาษสี ฯลฯ
- ให้เด็กเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายพร้อมอุปกรณ์อย่างอิสระ
- เมื่อสัญญาณ “หยุด” ให้หยุดและปฏิบัติตามผู้นำ ได้แก่
 - การเคลื่อนไหวร่างกายตามผู้นำโดยใช้อุปกรณ์ประกอบเพลง “ตา หู จมูก” เช่น ให้เด็กเลือกอุปกรณ์ต่าง ๆ ได้แก่ ผ้า เชือก ริบบิ้น กระดาษสี ฯลฯ แล้วแสดงท่าทางเคลื่อนไหวตามผู้นำ
 - การเข้ากลุ่มโดยใช้อุปกรณ์และเป็นผู้ดำเนินการเคลื่อนไหว เช่น ครูปาฐ △ □ ○ แจกให้เด็กคนละ 1 แผ่น ให้เด็กที่มีภาพเหมือนกันมาอยู่กลุ่มเดียวกันและสมาชิกในกลุ่มตกลงกันว่าจะทำท่าทางอย่างไร เพื่อให้เพื่อนในห้องเรียนทำตาม หมุนเวียนกันเป็นผู้นำจนครบทุกกลุ่ม

การนำความรู้จากคู่มือ
การประเมินการปฏิบัติ
การตอนมาใช้เพิ่มเติม
จากแผนการจัด
ประสบการณ์

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

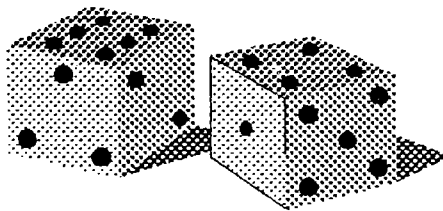
.....

.....

.....

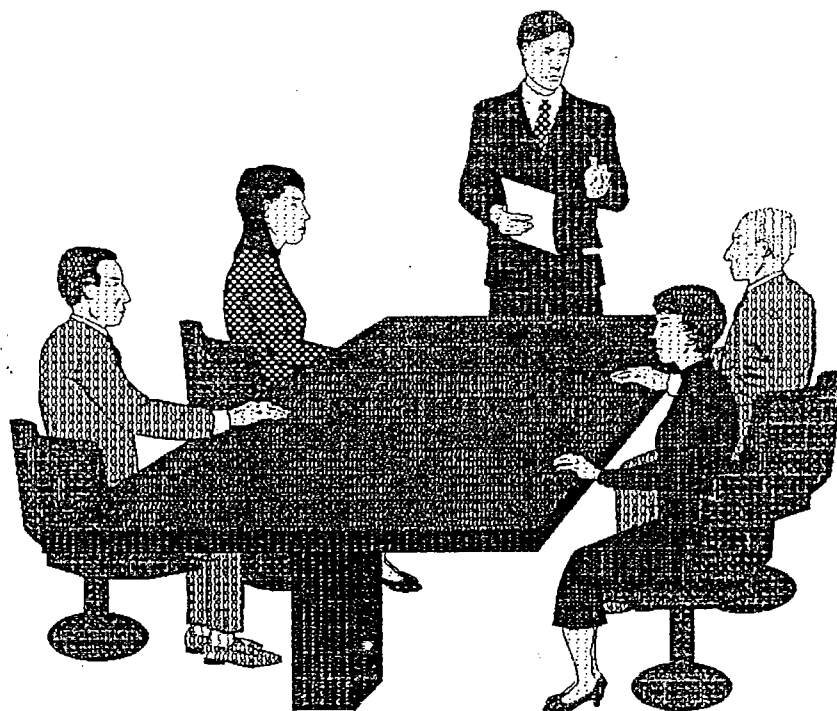
.....

.....

ตอนที่ 3

การประชุมการปฏิบัติการตอน

การจดบันทึกเหตุการณ์ขณะจัดกิจกรรมเมื่อไปและจังหวัด	
เหตุการณ์	วันที่ ๗ มี.ย. ๕๕ ได้ไปสอนที่โรงเรียนประถม ๑ โรงเรียน และโรงเรียนมัธยม ๑ โรงเรียน ในจังหวัดนนทบุรี ได้สอนวิชาภาษาไทย และวิชาสังคมศึกษา ที่โรงเรียนประถม และโรงเรียนมัธยม ที่โรงเรียนประถม และโรงเรียนมัธยม
การแสดงออกของเด็ก	การให้ความสนใจที่เกิดขึ้น การให้ความสนใจที่เกิดขึ้น การให้ความสนใจที่เกิดขึ้น
1. ด้านการใช้ภาษาเพื่อสื่อความ ของนักเรียน	การให้ความสนใจที่เกิดขึ้น การให้ความสนใจที่เกิดขึ้น การให้ความสนใจที่เกิดขึ้น
2. ด้านการใช้ร่างกายในการเล่น ต่าง ๆ	การให้ความสนใจที่เกิดขึ้น การให้ความสนใจที่เกิดขึ้น การให้ความสนใจที่เกิดขึ้น
3. ด้านอารมณ์และจิตใจ	การให้ความสนใจที่เกิดขึ้น การให้ความสนใจที่เกิดขึ้น การให้ความสนใจที่เกิดขึ้น

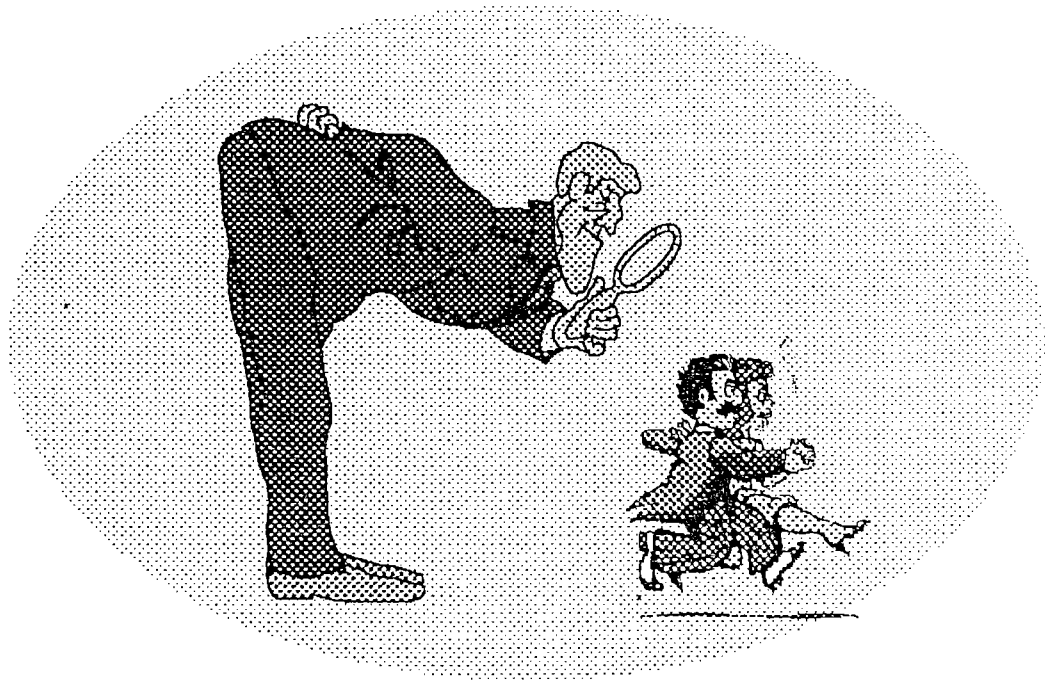
สิ่งที่ควรส่งเสริมต่อไป	75
1. การสอนภาษาไทย	การให้ความสนใจที่เกิดขึ้น
2. การสอนภาษาอังกฤษ	การให้ความสนใจที่เกิดขึ้น

ตัวอย่าง

การบันทึกข้อมูลการประเมินการปฏิบัติการสอน
ของครูที่วางแผนการสอนด้วยตนเอง

ตอนที่ 1

ความรู้และความเข้าใจในการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ

วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ

กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ มีจุดมุ่งหมายใหญ่ ๆ ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาอวัยวะทุกส่วนให้มีความสัมพันธ์กันอย่างดีในการเคลื่อนไหว
2. เพื่อสนองความต้องการตามธรรมชาติ ความสนใจและความพอใจของเด็ก
3. เพื่อให้เกิดความซาบซึ้งและมีสุนทรียภาพในการเคลื่อนไหวตามจังหวะ
4. เพื่อผ่อนคลายความตึงเครียด
5. เพื่อให้ได้รับประสบการณ์สนุกสนานรื่นเริงจากการเล่นกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะแบบต่าง ๆ
6. เพื่อพัฒนาด้านสังคม การปรับตัวและความร่วมมือกับกลุ่ม
7. เพื่อให้โอกาสเด็กได้แสดงออกและมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

บันทึกเพื่อสรุปความรู้/
แนวคิดที่ได้รับ.....

กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ
วัตถุประสงค์หลัก
ได้แก่ 4 ประการ คือ
1. เพื่อพัฒนาอวัยวะทุกส่วนให้มีความสัมพันธ์กันอย่างดีในการเคลื่อนไหว
2. เพื่อสนองความต้องการตามธรรมชาติ ความสนใจและความพอใจของเด็ก
3. เพื่อให้เกิดความซาบซึ้งและมีสุนทรียภาพในการเคลื่อนไหวตามจังหวะ
4. เพื่อผ่อนคลายความตึงเครียด
5. เพื่อให้ได้รับประสบการณ์สนุกสนานรื่นเริงจากการเล่นกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะแบบต่าง ๆ
6. เพื่อพัฒนาด้านสังคม การปรับตัวและความร่วมมือกับกลุ่ม
7. เพื่อให้โอกาสเด็กได้แสดงออกและมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

ความสำคัญของกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ

กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ มีความสำคัญและจำเป็นยิ่งสำหรับเด็กระดับก่อนประถมศึกษา เป็นกิจกรรมที่สามารถส่งเสริมพัฒนาการเด็กได้ครบทั้ง 4 ด้าน คือ ร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา เด็กจะเกิดการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ จากการเคลื่อนไหว ซึ่งพอสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

บันทึกเพื่อสรุปความรู้/
แนวคิดที่ได้รับ.....

กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ มีความสำคัญและจำเป็นยิ่งสำหรับเด็กระดับก่อนประถมศึกษา เป็นกิจกรรมที่สามารถส่งเสริมพัฒนาการเด็กได้ครบทั้ง 4 ด้าน คือ ร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา เด็กจะเกิดการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ จากการเคลื่อนไหว ซึ่งพอสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ

กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ มีจุดมุ่งหมายใหญ่ ๆ ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาอวัยวะทุกส่วนให้มีความสัมพันธ์กันอย่างดีในการเคลื่อนไหว
2. เพื่อสนองความต้องการตามธรรมชาติ ความสนใจและความพอใจของเด็ก
3. เพื่อให้เกิดความซาบซึ้งและมีสุนทรีภาพในการเคลื่อนไหวตามจังหวะ
4. เพื่อผ่อนคลายความตึงเครียด
5. เพื่อให้ได้รับประสบการณ์สนุกสนานรื่นเริงจากการเล่นกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะแบบต่าง ๆ
6. เพื่อพัฒนาด้านสังคม การปรับตัวและความร่วมมือกับกลุ่ม
7. เพื่อให้โอกาสเด็กได้แสดงออกและมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

บันทึกเพื่อสรุปความรู้/
แนวคิดที่ได้รับ.....

วัตถุประสงค์ที่ได้
ระดมความคิดกัน
ได้ ๗ ประการ
คือ ๑. ก้าว
๒. ทักษะการเคลื่อนไหว
ให้ครบทั้ง ๔ ด้าน
๓. วิชา
๔. วิชา
๕. วิชา
๖. วิชา
๗. วิชา

ความสำคัญของกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ

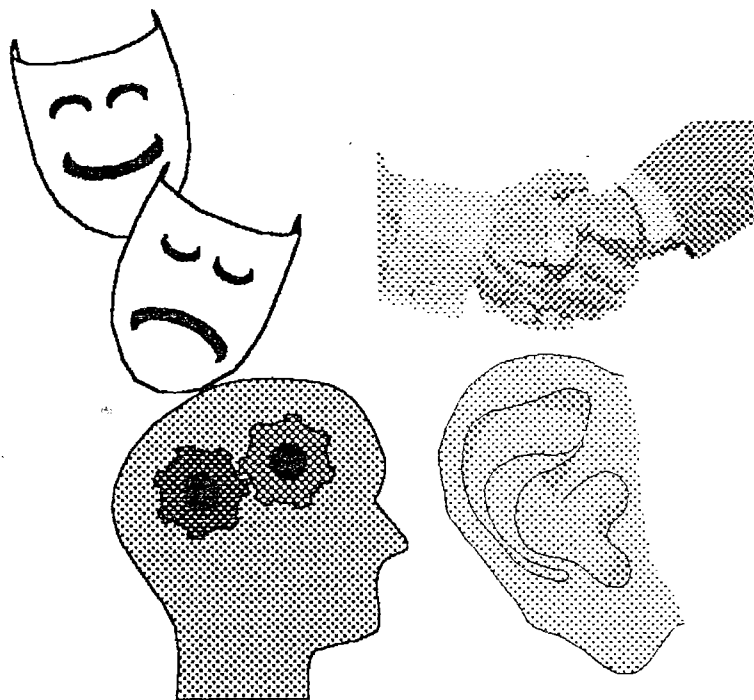
กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ มีความสำคัญและจำเป็นยิ่งสำหรับเด็กระดับก่อนประถมศึกษา เป็นกิจกรรมที่สามารถส่งเสริมพัฒนาการเด็กได้ครบทั้ง 4 ด้าน คือ ร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา เด็กจะเกิดการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ จากการเคลื่อนไหว ซึ่งพอสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

บันทึกเพื่อสรุปความรู้/
แนวคิดที่ได้รับ.....

กิจกรรมเคลื่อนไหว
และจังหวะสำคัญ
ได้แก่ ๑. ร่างกาย
๒. อารมณ์
๓. จิตใจ
๔. สังคม
๕. สติปัญญา
๖. วิชา
๗. วิชา

ตอนที่ 2

แนวทางการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ

เล่มที่ 1

หน่วย ประสาทสัมผัส

1. การเป็นผู้นำ ผู้ตาม

ครูร้องเพลงเกี่ยวกับเนื้อหาในหน่วยให้เด็กฟัง 1 - 2 ครั้ง หรือเปิดเทปเพลงแล้วให้เด็กเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย ครูอาจร้องเพลงและเคาะจังหวะให้ หรือถ้าเด็กร้องได้ก็ให้ร่วมร้องเพลงด้วยก็ได้ อาจจัดกิจกรรมได้ดังนี้

การเคลื่อนไหวและจังหวะแบบไม่เคลื่อนไหว

- ให้เด็กเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายอย่างอิสระ โดยไม่เคลื่อนไหวที่ตามจังหวะหรือสัญญาณของครู
- เมื่อได้ยินสัญญาณ “หยุด” ให้หยุดเคลื่อนไหวและแสดงท่าทางการเป็นผู้นำ ผู้ตาม ได้แก่

- การเป็นผู้นำและผู้ตามเคลื่อนไหวร่างกายแบบไม่เคลื่อนไหวที่เป็นกลุ่ม เช่น แบ่งเด็ก เป็นกลุ่มใหญ่หรือกลุ่มย่อย และคัดเลือกเด็กที่เป็นผู้นำเพื่อน ทำท่าทางการใช้ประสาทสัมผัสส่วนต่าง ๆ ของร่างกายโดยไม่เคลื่อนไหว โดยให้เด็กเคลื่อนไหวจุก ตา มือ ปาก ลิ้น ฯลฯ เช่น การดมดอกไม้ การใช้สายตาในการมอง การใช้มือเตะของร่อน ฯลฯ ให้เพื่อนที่อยู่ใกล้เสียงหันหน้าเข้าหากันและทำตาม หมุนเวียนเปลี่ยนกันเป็นทั้งผู้นำและผู้ตามจนครบภายในกลุ่ม

- การเป็นผู้นำเคลื่อนไหวร่างกายประกอบเพลง เช่น ให้เด็กอาสาสมัครออกมาขึ้นด้านหน้าของวงหรือกลุ่ม เพื่อเป็นผู้นำในการทำท่าทางต่าง ๆ ประกอบเพลง จากเนื้อหาในหน่วยโดยไม่เคลื่อนไหว และให้เพื่อนทำตาม

- การเป็นผู้นำและผู้ตามการเคลื่อนไหวแบบไม่เคลื่อนไหวที่เป็นคู่ โดยให้เด็กจับคู่กันแสดงท่าทางเหมือนการส่องกระจกเงา แล้วให้

การนำความรู้จากคู่มือ
การประเมินการปฏิบัติ
การสอนมาใช้เพิ่มเติม
จากแผนการจัด
ประสบการณ์

ได้ 75% เคลื่อนไหว

แบบเคลื่อนไหว

0.5 มว 4 0 0

เพื่อ 0.5 เคลื่อนไหว

แนวหน้า 10.5 มว 10.5

การสังเกตและ

ไว้ 10.5 มว 1

เป็น 10.5 มว 1

เป็น 10.5 มว 1

เป็น 10.5 มว 1

เพื่อนทำตาม เปลี่ยนกันเป็นทั้งผู้นำและผู้ตาม เช่น การใช้มือปิดตา ปิดปาก ปิดจมูก การกิน ฯลฯ

การเคลื่อนไหวและจังหวะแบบเคลื่อนที่

- ให้เด็กเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายไปรอบ ๆ ห้อง อย่างอิสระตามจังหวะ

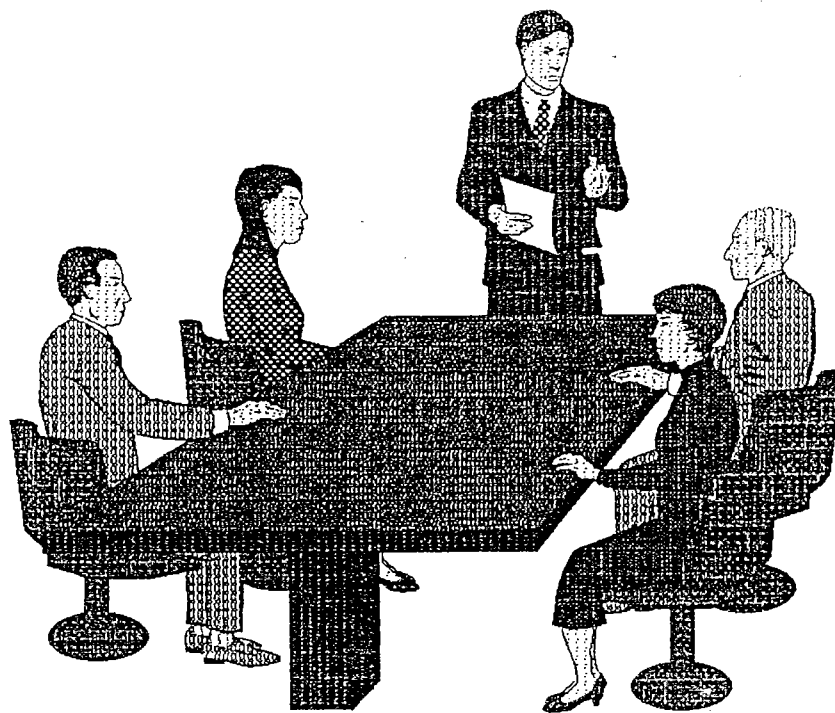
- เมื่อได้ขึ้นสัญญาณ “หยุด” ให้หยุดเคลื่อนไหวในท่ายืนทันที และแสดงท่าทางการเป็นผู้นำ ผู้ตาม ได้แก่

- การเป็นผู้นำเคลื่อนไหวร่างกายประกอบเพลง เช่น ให้เด็กอาสาสมัครออกมาขึ้นคานหน้าของวงหรือกลุ่ม เพื่อเป็นผู้นำในการเคลื่อนไหวประกอบเพลงหรือจังหวะ โดยให้ทำท่าทางที่มีความสัมพันธ์กับเนื้อหาในบทเพลง ให้เคลื่อนไหวไปมาได้โดยรอบห้องเรียนแล้วให้เพื่อนทำตาม เมื่อสัญญาณหยุดจึงเปลี่ยนผู้นำบ้าง

- การเป็นผู้นำเคลื่อนไหวร่างกายแบบเป็นแถว โดยการจัดแถวเด็กเป็น แถวตอน แถวละ 5 คน ให้เด็กหัวแถวเป็นผู้นำเคลื่อนไหวแบบเคลื่อนที่ประกอบเพลงหรือจังหวะ และให้เด็กในแถวทำตามท่าทางและเคลื่อนที่ตาม เมื่อสัญญาณหยุดให้ผู้นำไปต่อท้ายแถวและให้คนที่อยู่ข้างหน้าถัดไปเป็นผู้นำจนครบ คราวนี้ให้เด็กทำกิจกรรมครั้งละ 2 - 3 แถวก่อน

ตอนที่ 3

การประเมินการปฏิบัติการสอน

ภาคผนวก ข

ตัวอย่างแบบสอบถามเจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การศึกษาเจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะของครูที่ใช้คู่มือการประเมิน
การปฏิบัติการสอน

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ
 - 1.1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 4 ข้อ
 - 1.2 แบบสอบถามเพื่อวัดเจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ มีจำนวนทั้งสิ้น 30 ข้อ
แต่ละข้อคำถามจะมีค่าระดับความรู้สึก 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ
ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
2. การตอบแบบสอบถามในครั้งนี้จะไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อผู้ตอบแบบสอบถาม เพราะการนำเสนอ
ข้อมูลจะนำเสนอเป็นส่วนรวม และจะใช้ในการเสนอผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้เท่านั้น

ตอนที่ 1. ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☐ ที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านในปัจจุบัน

1. อายุ

- ☐ (1) 20 – 25 ปี
- ☐ (2) 26 – 30 ปี
- ☐ (3) 31 – 35 ปี
- ☐ (4) 36 – 40 ปี
- ☐ (5) 41 – 45 ปี
- ☐ (6) มากกว่า 45 ปี

2. วุฒิการศึกษา

- ☐ (1) ปริญญาตรี
- ☐ (2) อนุปริญญา
- ☐ (3) ต่ำกว่าอนุปริญญา

3. สาขาวิชาเอก

- ☐ (1) การศึกษาปฐมวัย
- ☐ (2) ประถมศึกษา
- ☐ (3) ภาษาไทย
- ☐ (4) สังคมศึกษา
- ☐ (5) พลศึกษา
- ☐ (6) อื่น ๆ (ระบุ)

4. ประสบการณ์ในการสอนอนุบาล

- ☐ (1) ต่ำกว่า 5 ปี
- ☐ (2) 6 - 15 ปี
- ☐ (3) 16 - 25 ปี
- ☐ (4) มากกว่า 25 ปี

ตอนที่ 2 เจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะของครูระดับก่อนประถมศึกษา

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องค่าระดับที่ตรงกับความรู้สึกหรือความคิดเห็นของท่านมากที่สุดเพียงช่องเดียว

ข้อ	ความรู้สึก	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง	หมายเหตุ
1.	กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ มีประโยชน์ในชีวิตประจำวัน ของเด็ก						
2.	การจัดหาวัสดุและอุปกรณ์ เพื่อใช้ ในการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและ จังหวะเป็นเรื่องที่ยุ่งยาก						
3.	ข้าพเจ้ารู้สึกหนักใจมากเมื่อต้อง จัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ						
4.	การแสดงออกของเด็กขณะ ปฏิบัติกิจกรรมเคลื่อนไหวและ จังหวะเป็นสิ่งที่ควรส่งเสริม						
5.	การจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและ จังหวะให้แก่เด็ก ทำให้เสียเวลา ในการเรียนการสอนมาก						
6.	การประเมินผลหลังการจัดกิจกรรม เคลื่อนไหวและจังหวะ เป็นสิ่งที่ ควรทำ						
7.	ไม่ควรจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและ จังหวะให้แก่เด็ก เพราะเด็กได้ เคลื่อนไหวในกิจกรรมอื่น ๆ แล้ว						
8.	การประเมินการสอนหลังการจัด กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ เป็นการเพิ่มงานให้กับข้าพเจ้า						

ข้อ	ความรู้สึก	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง	หมายเหตุ
9.	ข้าพเจ้าชอบสังเกตผู้เรียนขณะ ปฏิบัติกิจกรรมเคลื่อนไหวและ จังหวะ						
10.	การวางแผนก่อนการจัดกิจกรรม เคลื่อนไหวและจังหวะ ช่วยให้ ข้าพเจ้าเกิดความคิดสร้างสรรค์						

ภาคผนวก ค

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือในการทดลอง

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจคู่มือการประเมินการปฏิบัติการสอน

- 1) อาจารย์ณัฐนันท์ คัมภีร์ภัทร
สถาบันราชภัฏสวนดุสิต
- 2) อาจารย์อารี เกษมรติ
โรงเรียนอนุบาลสามเสน
- 3) อาจารย์สมจิตต์ สุวรรณวงศ์
โรงเรียนอนุบาลบ้านรัก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจแบบสอบถามเจตคติต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและ จังหวะ

- 1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วัฒนา บุญญฤทธิ์
สถาบันราชภัฏพระนคร
- 2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ขวัญฟ้า รังสิยานนท์
สถาบันราชภัฏสวนดุสิต
- 3) อาจารย์พิมพ์พิภา คงรุ่งเรือง
โรงเรียนวิทยาราชภัฏธนบุรี

ภาคผนวก ง

รายชื่อโรงเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มทดลอง 1

1. โรงเรียนบ้านบางกะปิ	สำนักงานเขตบางกะปิ
2. โรงเรียนคลองกะจะ	สำนักงานเขตบางกะปิ
3. โรงเรียนเคหะทุ่งสองห้อง 2	สำนักงานเขตหลักสี่
4. โรงเรียนวัดทองเพลง	สำนักงานเขตคลองสาน
5. โรงเรียนบางประทุนนอก	สำนักงานเขตจอมทอง
6. โรงเรียนวัดประเสริฐสุทรวาส	สำนักงานเขตราชบุรีบูรณะ
7. โรงเรียนวัดกก	สำนักงานเขตบางขุนเทียน
8. โรงเรียนประชาบำรุง	สำนักงานเขตหนองแขม
9. โรงเรียนราษฎร์บูรณะ	สำนักงานเขตทุ่งครุ
10. โรงเรียนพูนสิน	สำนักงานเขตพระโขนง

กลุ่มทดลอง 2

1. โรงเรียนสามัคคีบำรุง	สำนักงานเขตทุ่งครุ
2. โรงเรียนวัดประดู่	สำนักงานเขตภาษีเจริญ
3. โรงเรียนวัดอ่างแก้ว	สำนักงานเขตภาษีเจริญ
4. โรงเรียนวัดกำแพง	สำนักงานเขตภาษีเจริญ
5. โรงเรียนวัดใหม่ยายน้อย	สำนักงานเขตธนบุรี
6. โรงเรียนวัดบุคคโล	สำนักงานเขตธนบุรี
7. โรงเรียนวัดบางเสาธง	สำนักงานเขตบางกอกน้อย
8. โรงเรียนวัดยางสุทธาราม	สำนักงานเขตบางกอกน้อย
9. โรงเรียนวัดจักรวรรดิ	สำนักงานเขตสัมพันธวงศ์
10. โรงเรียนนาคนาวาอุปถัมภ์	สำนักงานเขตสวนหลวง
11. โรงเรียนเคหะทุ่งสองห้อง 1	สำนักงานเขตหลักสี่
12. โรงเรียนวัดพิชัยญาติ	สำนักงานเขตคลองสาน
13. โรงเรียนประชาภิบาล	สำนักงานเขตบางเขน
14. โรงเรียนพระยามนธาตุศรีพิจิตร	สำนักงานเขตบางบอน
15. โรงเรียนวัดศิริไอยสวรค์	สำนักงานเขตบางพลัด
16. โรงเรียนวัดปากน้ำฝิ่งเหนือ	สำนักงานเขตตลิ่งชัน
17. โรงเรียนวัดพระพิเรนทร์	สำนักงานเขตป้อมปราบฯ
18. โรงเรียนวัดลาดบัวขาว	สำนักงานเขตบางคอแหลม
19. โรงเรียนวัดนางนอง	สำนักงานเขตจอมทอง
20. โรงเรียนวัดบางประกอก	สำนักงานเขตราชบุรีบูรณะ

กลุ่มควบคุม

1. โรงเรียนวิชาการ	สำนักงานเขตดินแดง
2. โรงเรียนวัดพิชัย	สำนักงานเขตป้อมปราบ
3. โรงเรียนบางเขนไผ่สาละ	สำนักงานเขตหลักสี่
4. โรงเรียนวัดสามัคคีธรรม	สำนักงานเขตวังทองหลาง
5. โรงเรียนวัดลาดปลาเค้า	สำนักงานเขตลาดพร้าว
6. โรงเรียนบ้านลาดพร้าว	สำนักงานเขตจตุจักร
7. โรงเรียนบางจาก	สำนักงานเขตพระโขนง
8. โรงเรียนวัดนาคนิมิตร	สำนักงานเขตจอมทอง
9. โรงเรียนวัดศาลาแดง	สำนักงานเขตบางแค
10. โรงเรียนวัดสุวรรณ	สำนักงานเขตคลองสาน
11. โรงเรียนวัดสัมมนานิยมบริหาร	สำนักงานเขตดุสิต
12. โรงเรียนวัดราชนันทดา	สำนักงานเขตพระนคร
13. โรงเรียนวัดจันทร์ประดิษฐาราม	สำนักงานเขตภาษีเจริญ
14. โรงเรียนวัดราชคฤห์	สำนักงานเขตธนบุรี
15. โรงเรียนวัดอาวุธวิกสิตาราม	สำนักงานเขตบางพลัด
16. โรงเรียนวัดดอกไม้	สำนักงานเขตยานนาวา
17. โรงเรียนวัดไผ่ตัน	สำนักงานเขตพญาไท
18. โรงเรียนวัดอัมพวา	สำนักงานเขตบางกอกน้อย
19. โรงเรียนวัดดุสิตาราม	สำนักงานเขตบางกอกน้อย
20. โรงเรียนวัดตีตวัด	สำนักงานเขตบางกอกใหญ่

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	นางอริภัทร สายนาค
วัน เดือน ปีเกิด	26 มีนาคม 2509
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	420/100 ซอยเศรษฐกิจ 46 ถนนเพชรเกษม ตำบลบางแคเหนือ อำเภอบางแค จังหวัดกรุงเทพมหานคร 10160
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	ฝ่ายพัฒนาการเรียนการสอน กองวิชาการ สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2526	มัธยมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนสตรีวัดอัมพรสวรรค์
พ.ศ. 2531	คป. (คหกรรมศาสตร์) จากสถาบันราชภัฏสวนดุสิต
พ.ศ. 2542	กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย) จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร